

ג'ובאני בוקאצ'י

דקאמרון

תרגום מאיטלקית:
גאיו שילוני

עריכה מדעית והשלמת התרגום:
אריאל רטהאוז

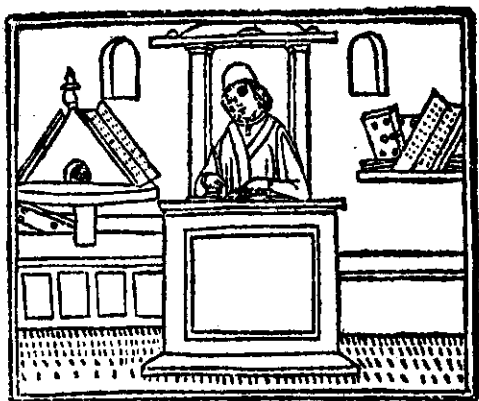
עריכה לשונית:
ענת שפיצן

אחרית-דבר:
ויטורה בראנקה

מ כ

כרמל • ירושלים

המועצה הציבורית לתרבות ואמנות
המפעל לתרגום ספרי מופת

הקדמה

מידה אנושית היא לרחם על נשכרי הלב; ואם אכן יאה מידת הרחמים לכל אחד ואחד, הרי ביתר-שאת היא נדרשת ממי שכבר נזקק ביום מן הימים לעידוד וגם מצא אותו בזולתו: ואני עצמי נמנה בלי שום ספק עם אלה שנוקקו אי-פעם לדברי עידוד, אף שמחו עליהם ורוו מהם נחת. שכן, מראשית נעורי ועד עצם היום הזה בערה בי תמיד בלי מצרים, אש אהבה נעלה ואצילית, שאולי היתה רמה בהרבה מן העשוי להיחשב יאה למעמדי הנחות (אני עצמי מודה בכך), אף כי כל אדם נכון שנודע לו הדבר דווקא שיבח אותי, והערכתו אלי גדלה עשרת מונים: אך על-כל-פנים סבלתי סבל רב בשל כך, ולא-רדווקא מפני שהאשה אשר אהבתי נהגה בי באכזריות, אלא משום שהתשוקה חסרת המעצורים הציתה בלבי אש גדולה מדי וגרמה לי לחוש פעמים רבות ייסורים קשים ומיותרים, כי שום גבול סביר לא היה לשביעות-רצוני. והנה, את ייסורי אלה הקלו במידה רבה דברי הנועם שהשמיעו באוזני כמה ידידים, וכן דברי הנחמה שלהם, הראויים לכל שבח: עד כי הנני סבור בהחלט שרק בזכותם של אלה לא הלכתי לעולמי. ואולם לפי רצון האל, שהווייתו איך-סופית ואשר גור כחוק ולא יעבור על כל דבר הקיים בעולם הזה שיבוא קצו ביום מן הימים, הלוא גם אהבתי דעכה עם הזמן מאליה — אותה אהבה שבערה בי בלהט שאין כמותו, ושום החלטה, או עצה או חשש מבושת-פנים קבל עם ועדה, או מהסכנות הנשקפות לי בעטיה, לא הצליחו להורסה אף לא לכופפה כהוא-זה: וכך היום לא נותר ממנה בלבי אלא כדי אותו עונג שהיא נוהגת להעניק למי שאינו מפליג רחוק מדי במימיה העמוקים ביותר. לפיכך, אם פעם היה קשה לשאת את נטל האהבה הזאת, הרי עתה, לאחר שניטלו כל ייסוריה, אני חש כי נותר בי ממנה אך נועם ותו לא.

ואולם אף כי חדל הכאב, לא חמק ונעלם עקב זאת זכר הטובות אשר זכיתי להן, אותן טובות שהעניקו לי האנשים אשר ברוב חיבתם אלי נשאו אתי יחד את נטל ייסורי; וזכר זה לא ייכחד — כך אני מאמין — אלא עם מותי. וכיוון שהכרת הטובה — כך אני מאמין

שיפוג גם העצב מלבן. אם אכן כך יהיה — ומי ייתן וירצה בזאת האלוהים! —, יתגרנא הנשים שבת והודיה לאל־האהבה, אשר בשחררו אותי מכבליו העניק לי את היכולת להשביען עינוגים.

— ראוי לשבח הרבה יותר משראוייה לו כל מידה טובה זולתה (כפי שכפיות התודה ראוייה לגנאי יותר מכל דבר אחר), הרי עתה, כאשר ביכולתי לומר כי משוחרר אני, גמרתי אומר בלבי לגמול טובה תחת טובה ולהעניק מעט הקלה, ככל שחשיג ידי, לפחות לאלה הנוזקים לה (כי מן הסתם האנשים שעזרו לי אינם זקוקים לעזרתי, אם בזכות תבונתם ואם בגלל מזלם הטוב), וכך אשכיל לא להיחשב כפוי טובה. ואף כי ייתכן שעזרתי — או אם תרצו לומר: דברי העידוד שלי — לא יוכלו להועיל לנוזקים אלא במידה מועטה בלבד, בכל־זאת נדמה לי כי חובה להזדרז ולהציעם במקום שבו הצורך נראה רב יותר, הן מפני ששם תהיה בס תועלת רבה יותר והן כיוון שיקדמום בכרכה רבה יותר.

והאם יהיה מי שיכחיש שאת הסיוע הזה — ויהיה פעוט כאשר יהיה — ראוי להעניק לנשים הנחמדות הרבה יותר מלגברים? מתוך יראה ובושה מצניעות הנשים בסתר לבכותיהן העדינים את שלהבות האהבה, ועד מה עזות אותן שלהבות נסתרות מהגלויות יודע כל מי שהתנסה בן: מלבד זאת, הרצונות, המשאלות והפקודות של אבות ואמהות, של אחים ובעלים, מאלצים את הנשים לבלות את רוב זמנן מסוגרות בתוך החלל הצר של חדריהן, שם הן יושבות בטלות ממעט כמעט לגמרי, מבקשות בה בעת דבר והיפוכו והופכות בסתר לבן במחשבות שונות ומשונות, שלא ייתכן כי הן עליות תמיד. ואם בעקבות ההרהורים הללו תתעורר בלבן עצבות כלשהי, בדחף תשוקה לוחטת, היא תשתלט עליהן בהכרח ותגרום כאב רב, אם לא יסלקה משם הרהורים חדשים: מה גם שהנשים מסוגלות לשאת ייסורים הרבה פחות מגברים. הלאו אנו יכולים לראות בעליל כי ייסורים כאלה אינם מנת־חלקם של גברים אוהבים: שכן בשעה שמעניקים עליהם עצבות או הרהורים קשים, יש בידיהם אמצעים רבים למצוא הקלה או להיחלץ מזה; אם הם רק רוצים, לא נמנע מהם לטייל ולשמוע ולראות דברים רבים, לצוד עופות וחיות אחרות, לדוג, לרכוב, לשחק או לעסוק במסחר: ובדרכים הללו יכול כל גבר להשיב אליו את לבו חזרה במידת זו או אחרת ואף לגמרי, ולהרחיק ממנו את ההרהורים הטורדים לזמן־מה לפחות; ואחר־כך, או שהגבר מוצא ניחומים או שייסוריו פוחתים, כאורח זה או אחר. ובכן, רציתי שבצורת ימצא תיקון חלקי לפחות לחטאת המזל: שכן, המזל לא האיר פנים ליצורים החלשים יותר (כך נראות בעינינו הנשים העדינות), ודווקא בן נהג קמצנות יתרה בכל אשר להעניקת תמיכה, עזרה ומקלט לאוהבות (שכן, לנשים האחרות די במחט ובכישור ובא־שווה), ולפיכך כוונתי לספר כאן מאה סיפורים — אגדות, משלים או מעשים שהיו, או איך שנרצה לכנותם — אשר סופרו בעשרה ימים מפי בני חבורה נכבדת של שבע נשים ושלושה גברים צעירים, בעת השתוללות המגפה האחרונה; ואצרף אל כל אלה גם כמה שירי־פזמון אשר שרו הנשים הללו לבחיר לבן. בסיפורים אלה יתוארו מקרי אהבה נעימים וגם אומללים, ועוד ממעשי יד הגורל, שאירעו הן בימינו אנו והן בעבר הרחוק. כאשר הנשים אשר שחתי בן תקראנה את הסיפורים האלה, תוכלנה למצוא בדברים המשעשעים המוצגים בהם הן הנאה והן עצה מועילה, כי בדרך זו יוכלו ללמוד ממה יש להתרחק ומה צריך לשמש נר לרגלן: ואיני סבור שהדבר יוכל להתרחש בלי

מתחיל

היום הראשון של דקאמרון,

ובו מבהיר המחבר מאיזו סיבה אירע הדבר

ואותם בני-אדם, אשר יוצגו בהמשך,

נאלצו להתקבץ יחד ולשוחח בצוותא;

אחר-כך הם דנים בהנהגת פאמפיניאה בנושאים

שכל אחד מבני החבורה מצא בהם חפץ.

כל שאני שב ומהרהר בלבי, נשים רבות־חן, כמה רחמניות אתן כולכן מטבעכן, כן מתברר לי שפתיחת יצירה זו תיראה לכן קשה וכאובה, כפי שהזכרת המגפה הקטלנית שהשתוללה בעת האחרונה תכאיב ודאי לכל אדם שראה אותה כמו עיניו או רק שמע עליה, ותעיק על לבו: והלוא דווקא זכרה של אותה מגפה חקוק בפתח היצירה שכאן לפניכן. עם זאת איני רוצה כי הרבר יבהילכן ויניא אתכן מלקרוא הלאה בספר, מחשש שיהיה עליכן לבלות את כל זמן הקריאה באנחות ובדמעות. אנא, תהיה פתיחה נוראה זו בעיניכן כהר־טרשים תלול בעיני ההולכים בדרך, הר שמעבר לו משתרעת שפלה נאה ביותר ונעימה: והנה, השפלה הזו תנעם להם יותר ככל שגדל הקושי בעלייה על ההר ובירידה ממנו. וכשם שבקצה השמחה מצוי תמיד הכאב, כך גם באה החרווה ושממה קץ למצוקות. ככלות הייסורים הקצרים האלה (אני מכנה אותם "קצרים", כי די ברפים מעטים לתארם) יבואו עד מהרה הנעימות והעונג שהבטחתי לכן זה עתה, אשר אולי לא היה אפשר לצפות להם, אחרי פתיחה כגון זו, אלמלא הכרזתי עליהם מראש. אכן, לו רק יכולתי להובילכן כראוי למחוז חפצי בנתיב שונה מהשביל הזה, הקשה כל־כך, הייתי עושה זאת ברצון; אך כיוון שכדי להבהיר את סיבת האירועים, אשר תקראו עליהם להלן, אי־אפשר בלא התזכורת הזאת, הריני נאלץ לכתוב הכול כמעט בכורח הנסיבות.

אני אומר אפוא כי מניין השנים מהולדתו המבורכת של בן־האלוהים כבר הגיע לאלף שלוש מאות ארבעים ושמנה כאשר לעיר המהוללה פירנצה, היפה יותר מכל עיר איטלקית אחרת, הגיעה המגפה הקטלנית, שאולי באה בהשפעת גרמי השמים, ואולי אלוהים עצמו הוא ששילחה בצדק וברוב כעסו בבני־התמותה, להענישנו על מעשי העוול שלנו. המגפה פרצה כבר כמה שנים קודם בארצות המזרח, ולאחר שבארצות הללו קטלה בריות רבות עד אין קץ, התפשטה אל המערב, למרכה הצער, בעודה ממשיכה הלאה ממקום למקום, בלא להיעצר. ולא הועילו נגדה שום עצה נבונה ואף לא אחת מהתקנות שחיקנו בני־האדם: על־פי תקנות אלה ציוו הפקידים הממונים לטהר את העיר מאשפות רבות, אסרו על כל אדם חולה להיכנס אל העיר עצמה והשיאו עוד עצות רבות לשמירת הבריאות; ולא עוד, אלא פעמים רבות עשו אנשים יראי שמים תהלוכות מסודרות, ובהן — וכן בדרכים אחרות — שיטחו ברוב הכנעה תחינות לפני האל. אך לקראת תחילת האביב בשנה האמורה החלה המגפה להראות כאן את סימניה הכואבים, ובאורח נורא מאין כמוהו. הסימנים כאן היו שונים מאלה שהופיעו במזרח, שם אם אדם הטיף דם מן האף, היה זה סימן ברור שמותו בלתי־נמנע: ואילו כאן צצו תחילה, הן אצל הגברים והן אצל הנשים, אי־אלו נפיחויות במפשעה או תחת כתי־השחי; כמה מהנפיחויות מן הללו גדלו לממדי תפוח בינוני, אחרות הגיעו לגודל ביצה, זו פחות וזו יותר, ופשוטי העם כינו

את הנפישות האלה "בליטות". ועד מהרה החלה "הבליטה" הקטלנית הזו להתפשט משני איברי הגוף הללו לשאר המקומות בגוף, ולצורך ולצמח בכל חלק וחלק ממנו; ואחר־כך החלה המחלה ללבוש צורת כתמים שחורים או כחלחלים, שהופיעו אצל רבים על הזרועות ועל הירכיים ועל כל איברי הגוף האחרים. אצל אנשים מסוימים היו הכתמים האלה גדולי צורה ומספרם מועט, ואילו אצל אחרים היו זעירים ומספרם רב. וכפי שבתחילת המגפה ואף בהמשכה היתה הופעת ה"בליטה" אות בטוח למוות הקרב, כן העידה עליו הופעת הכתמים.

נדמה היה כי שום עצת רופא ושום תרופה בעלת סגולה כלשהי אינן לעזר ולתועלת לטיפול במחלה: להפך, אולי כיוון שטבעו של החולי לא אפשר כל טיפול, או כיוון שהמטפלים (שמספרם — לצד אנשי המדע — גדל עד מאוד הן בקרב הגברים הן בין הנשים, אשר לא למדו מעולם דבר במדע הרפואה) לא מצאו בבורותם מה גרם למחלה, ועקב זאת לא יכלו לנקוט שום אמצעי יעיל נגדה, הרי החלימו מחולים אך מעטים בלבד, וכמעט כולם מתו במוקדם או במאוחר בתוך שלושה ימים מהופעת הסימנים שצוינו קודם, ואצל רובם לא הופיעו חום או כל סימן מיוחד אחר. המגפה החמירה ביתר־שאת מפני שעקב המגע התדיר עם החולים היא תקפה את הבריאים, בדיוק כמו האש האוחזת בדברים יבשים או משומנים אם מקרבים אותם אליה מאוד. זאת ועוד: לא רק המגע או השיחה עם החולים גרמו לבריאים לחלות או שהיו הסיבה למותם עם כולם יחד, אלא נדמה שגם הנגיעה בבגדים, או בכל חפץ אחר שנגעו בו החולים הללו או השתמשו בו, העבירה את המחלה לנוגע. מפליא לשמוע את אשר עלי לומר זה עתה: אכן דבר שאלמלא ראווה רבים כמו עיניהם ואף אני עצמי ראיתי בעיניי, כמעט לא הייתי מעז להאמין שאכן קרה וודאי שלא הייתי מעלה על הכתב, גם לו שמעתי עליו מפי אדם מהימן. כוונתי היא שעצמת התפשטותה של המגפה שאני מספר עליה היתה גדולה כל־כך, שעברה לא רק מאיש לרעהו, אלא פעמים רבות נראה בעליל שהיא עושה הרבה יותר מכך: אם בעל־חיים שאינו אדם נגע בחפציו של אדם חולה או של מי שמת במחלה, לא זו בלבד שנדבק בה, אלא גם מת בתוך זמן קצר מאוד. כך ראיתי פעמים רבות כמו עיני, כפי שאמרתי זה עתה, ובמיוחד יום אחד: כאשר קרעי בגדים של אדם אומלל שמת במחלה הושלכו לרחוב, נתקלו בהם שני חזירים, אשר תחילה חיטטו בהם שעה ארוכה בזרובותיהם, כהרגלם, ואחר־אחוזם בשיניהם וניערו אותם סביב לסתותיהם; וכעבור שעה קלה, אחרי שפרפרו זמן־מה כמו בלעו רעל, נפלו שניהם מתים על הסמרטוטים שגררו לרוע מזלם, והתפגרו על הארץ.

עקב מקרים כגון אלה ומקרים נוספים רבים, דומים להם או אף נוראים יותר, התעוררו בלב הנותרים בחיים חששות ודמיונות שונים, וכמעט כולם מכוונים באכזריות רבה לעניין אחד בלבד: איך להימנע מהמגע עם החולים ועם חפציהם ואיך להתרחק מהם; ובדרך זו חשב כל אדם שיוכל לקנות לעצמו בריאות. היו גם מי שסברו כי אם יחיו חיי צנע ויתנזרו מכל המותרות, יסייע הדבר מאוד לכוח עמידתם באסון; ולכן עשו חבורה לעצמם וחי

נבדלים מכל השאר, מכונסים יחד ומסוגרים בבתים שלא נמצא בהם אף חולה אחד, ואשר ניתן לחיות בהם חיים נוחים יותר; שם ניזונו במידה ובאיפוק ממאכלים ערינים מאוד ושתו יינות משובחים, אך נמנעו מכל הוללות, ולא התירו לאיש לספר להם על מוות ועל חולים, אף לא רצו לשמוע שום בשורה מבחוץ בעניין זה, אלא כילו את זמנם בנגינה ובכל העינוגים שהיו בהישג ידם. אחרים, שהסיקו מסקנה הפוכה מזו, טענו כי השתתה היתרה והתענוגות והשוטטות ברחובות העיר תוך כדי שירה וזמרה והשעשועים ומילוי כל התשוקות עד כמה שאפשר, וכן הלעג והצחוק למגפה, הם תרופה בדוקה ביותר לאותה רעה חולה: ואת דבריהם יישמו הלכה למעשה כפי יכולתם, עברו יומם ולילה ממסבאה למסבאה ושתו בלא גבול ובלא מידה, ובעיקר עשו זאת בבתי אחרים, אם רק יכלו לשמוע שם דברים שערכו לאוזניהם או שהסבו להם הנאה. זאת יכלו לעשות על־נקלה, שכן באותם הימים הפקיר כל אחד את רכושו כפי שהזניח את הטיפול בעצמו, כמו כבר נגזר עליו להסתלק מן העולם, וכך נעשו הבתים רשות הציבור, וכל זר שנכנס אליהם באקראי נהג בהם כבתוך שלו; אך למרות החלטתם לחיות באורח חייתי, דאגו אנשים אלה תמיד לחמוק מפני החולים ככל יכולתם. כשהיתה עירנו שקועה בצרה גדולה כל־כך ובמצוקה כה רבה, פג כוח סמכותם הנעלה של החוקים, הן חוקי אנוש והן חוקי האל, ורפו ידיהם של הממונים על אכיפת חוקים אלה, שהלוא גם הממונים, כשאר האוכלוסייה, כבר הלכו כולם לעולמם או שכבו על ערש דווי או שנותרו בלא אנשים הסרים למרותם, לפיכך לא היה ביכולתם לכצע דבר: על־כן היה כל אחד רשאי לעשות ככל העולה על רוחו. רבים אחרים בחרו להם דרך ביניים בין השתיים שתוארו לעיל, לא המעיטו במאכלים, כפי שעשו הראשונים, גם לא הפריזו בשתייה ובשאר מעשי ההוללות, כמעשה השניים, אלא עשו שימוש בכל דבר לפי הצורך והתיאבון והסתובבו בעיר בלי להסתגר בבתים, וכמה מהם החזיקו פרחים בידיהם, אחרים נשאו עשכ״ב־בשמים או מיני תבלינים שונים והגישום אל חוטמם לעתים קרובות, שכן סברו כי דבר מצוין מאין כמותו הוא לאשש את המוח בריחות אלה, כיוון שהאוויר כולו היה רווי צחנת הגוויות, הנגעים והתרופות. ואילו כמה מהם, באכזריות רבה יותר (אף שאולי בחרו בדרך הבטוחה מכולן), טענו כי כנגד מגפות אין תרופה מועילה וטובה יותר מהמנוסה מפניהן; ומכוח הטענה הזאת נטשו גברים ונשים רבים את עירם, את בתיהם, את מקומותיהם, את קרוביהם ואת רכושם, לא דאגו אלא לעצמם בלבד, וביקשו מקלט בכפרים שבמחוזות אחרים או לכל הפחות באלה שבמחוזם: כאילו חרץ־אפו של האל לא שולח להעניש את בני־האדם על רשעותם בכל מקום שהם, על־ידי המגפה, אלא התעורר לפגוע אך ורק במי שהיו בתוך חומות עירם, או כמו התריע כי לא ייותר שום אדם בתוך העיר, שכן באה שעתה האחרונה.

אמנם בעלי הדעות השונות הללו לא נפטרו כולם, אך גם לא כולם נותרו בחיים: להפך, רבים מכל אחת מהקבוצות האלה חלו, כאשר היו; וכיוון שבהיותם בריאים נתנו הם עצמם דוגמה איך לנהוג בחולים, עתה נהגו כמותם אלה שנותרו בריאים, והחולים גוועו ונחיתים לגמרי. אזרחי העיר נרתעו זה מזה וכמעט כל השכנים סירבו לטפל

מיני קוברי מתים לעת-מצוא מדלת-העם (אשר כינו את עצמם "קברנים", והעניקו את השירות הזה תמורת כסף). בדרך-כלל הכיאו הקברנים את המת, בצעד מזורז, לא אל הכנסייה שהנפטר ציין את שמה לפני מותו, אלא לקרובה ביותר, בעוד לפני המיטה צועדים ארבעה או שישה אנשי-כמורה, עם נרות מעטים בלבד ולעתים בלא כל נר; ושם, בעזרת הקברנים האלה, טמנו הכמרים את הגווייה בחיפזון רב בקבר הראשון שמצאו פנוי, בלי להתייגע בתפילה ארוכה ונכבדה מדי.

אצל בני דלת-העם, ואולי גם אצל רבים מבני המעמד הבינוני, היה מראה הדברים עלוב בהרבה: שכן, אנשים אלה אשר לרוב השתהו בבתיהם בתקווה להינצל או בגלל חסרון-כיס, נותרו בשכנות זה לזה, ומדי יום חלו מהם אלפים; והיות שלא שירתו אותם כלל גם לא הושיטו להם שום עזרה, כמעט כולם גורעו בלא ישועה. רבים גם נפחו את נשמתם כיום או בלילה ברחובות הציבוריים, ורבים אחרים אמנם מתו בבתיהם, אך רק צחנת גופותיהם הנרקבות בישרה לשכנים על מותם. הכול היה גרוש גופות אלה וגופות אחרים אשר נפלו מתים בכל מקום ומקום. שכניהם של המתים פעלו יותר מתוך חשש שמא ריקבון הגווייה יפגע בהם ופחות מתוך רצון לעשות חסד עם הנפטרים, ונקטו מנהג אחד: הם עצמם, לעתים בעזרת סבלים אם הצליחו למצוא כאלה, הוציאו את גויות הנפטרים מבתיהם והניחו לפני הדלתות; וכך כל המשוטט בסביבה, בייחוד לפנות בוקר, היה יכול לראות פגרים רבים לאי-ידין מוטלים שם. אחר-כך היו מביאים לשם ארונות-מתים, אך קרה גם שעקב מחסור בארונות הונחו הגויות על כמה קרשים בלבד. ולא אחת בארון אחד בלבד נישאו יחד שתי גויות או שלוש, ולעתים, ואפילו פעמים רבות, נראו ארונות שהיו בהם גם הבעל גם האשה, או שניים-שלושה אחים, או אב ובנו וכיוצא באלה. איך-ספור פעמים בשעה ששני כמרים התהלכו ברחוב, נושאים צלב בהלווייתו של מישור, הצטרפו להלוויה עוד שניים-שלושה ארונות נישאים על כתפי הקברנים: וכאשר סברו הכמרים כי עליהם לקבור מת אחד, היו למעשה המתים שישה או שמונה ולפעמים אף יותר מזה. ואולם את המתים הללו לא כיבדו בדמעות או בנרות או בחבורת מלווים; יתרה מזו, הגיעו הדברים לכך שטיפלו בגופות בני-אדם לא אחרת מכפי שמטפלים היום בגבולות עזים — ולמעשה התחוו לכול כי גודל האסון לימד אף את פשוטי העם לצפות לרע ולהשלים אתו¹, בעוד שקודם לא הצליחו הצרות הפעוטות והנדרות, המתרחשות במהלך החיים הרגיל, ללמד את החכמים ביותר לשאת את הייסורים בסבלנות. כה רב היה, כאמור, מספר הגויות אשר הובאו לכנסיות מדי יום, כמעט כל שעה, עד שלא הספיק תחום האדמה המקודשת לקבורת כולן, בעיקר כאשר רצו להטמין כל נפטר במקום המיועד לו לפי המנהג העתיק, לפיכך חפרו בורות ענק בבתי-העלמין של הכנסיות, שנגרשה בהם כל פינה, ובבורות הללו הטמינו את הגויות הנוספות, בעשרות ובמאות: והניחו את הגויות בצפיפות זו על זו, כפי שמעמיסים סחורות בכטן אונייה, שכבות שכבות, וכיסו אותן במעט עפר עד שהתמלא הבור על גדותיו.

בשכניהם, ושאר-יבשר ביקרו זה את זה לעתים רחוקות בלבד, אם ביקרו, וגם אז שמרו על מרחק איש מרעהו; כל זה עוד אפשר להבין היטב, אולם המצוקה הנוראה החרידה ללבבות הגברים והנשים אימה גדולה כל-כך, שאח נטש את אחיו, דוד את אחיינו, אחות את אחיה, ולעתים קרובות גם נטשה אשה את בעלה. אף שהתרחש דבר חמור בהרבה, כמעט לא ייאמן: האבות והאמהות נרתעו מלבקר את בניהם ומלטפל בהם, כמו לא היו כשר מבשרם. לפיכך להמונים הרבים מספור שנדבקו במחלה — גברים ונשים — לא נשאר שום סעד מלבד חסד ידידים (שנותרו מהם אך מתי-מספר) או תאוות הבצע של משרתים. הללו שירתו את החולים כי פיתה אותם השכר הגבוה, המופרז בהחלט לעבודה כזו; ועם זאת לא רבים היו המשרתים האלה, ומי שכן עסקו בכך היו כולם גסי-רוח, גברים ונשים כאחד, רובם לא מאומנים כלל לעיסוק מסוג זה, וכל שירותם הצטמצם רק בהגשת הדברים המעטים שהחולים ביקשו או בהתבוננות במוותם; ופעמים רבות באותה עבודת שירות איבדו גם את חייהם עם שכרם יחד. כיוון שאת החולים נטשו השכנים, הקרובים והידידים, וכן עקב המחסור במשרתים, נפוץ נוהג שלא נשמע כמותו כמעט אף פעם: והוא שכל אשה — אף חנינית או יפה או גבירה אצילה — כאשר חלתה, לא היה אכפת לה אם ישרתה אשה או גבר, ולא חשוב מיהו הגבר ואפילו הוא איש צעיר, ובלי שמץ בושח חשפה לעיניו כל חלק בגופה, לא אחרת משהיתה עושה לעיני אישה, אם אך דרשו זאת צורכי המחלה; ועקב זאת, אולי, הנשים שהחלימו הפכו אחר-כך צנועות פחות. נטישת החולים הביאה גם את מותם של בני-אדם רבים שאולי היו יכולים לחיות לו קיבלו עזרה; לפיכך, אם בשל המחסור בשירותים נאותים שהחולים לא יכלו לקבל, אם בשל עוצמת המגפה, כה רב היה המון הנפטרים יומם ולילה, שכל מי ששמע על כך תמה מאוד, ועל אחת כמה וכמה מי שראה את הדברים במו עיניו. לכן, כמעט מכורח הנסיבות, בקרב השוודים נוצרו מנהגים הפוכים מאלה שרווחו קודם בין אזרחי העיר.

לפני המגפה היה נהוג — כפי שאנו רואים גם היום — שקרובות המשפחה והשכנות מתאספות בבית הנפטר ושם מככות אותו עם נשות ביתו; ונוסף לכך, עם קרוביו התקהלו לפני ביתו של הנפטר גם שכניו ועוד רבים מבני-העיר, ובאו לשם אנשי כמורה במספר הולם למעלתו של המת, ובני מעמדו נשאוהו על כתפיהם בכל ההדר היאה למסע הלוויה, בין נרות דולקים ובשירת מזמורים, ולקחוהו אל הכנסייה שהנפטר עצמו בחר בה לפני מותו. והנה כאשר גברה עוצמתה האכזרית של המגפה בטלו כמעט לגמרי כל המנהגים האלה או רובם, ומנהגים חדשים תפסו את מקומם. לכן, לא זו בלבד שבני-האדם מתו בלא נשים רבות המתקהלות סביבם, אלא אף רבים מאוד גורעו בלי שום עד להסתלקותם מהעולם; מעטים ביותר היו מי שזכו לדמעות-חמלה ולבכי מר של קרוביהם: להפך, את מקום הדמעות תפסו בדרך-כלל פרצי צחוק וכדיחות והנגות בצוותא; וגם הנשים, רובן זנחו את מידת הרחמים האופיינית לבנות מינן ולמדו היטב לדאוג לבריאות עצמן בלבד. נדירים היו המקרים בהם ליוו את הגווייה אל הכנסייה יותר מעשרה או מתריסר שכנים; וגם את הגויות הללו לא נשאו על כתפיהם בני-עיר מכובדים ונשואי-פנים, אלא היו כל

חכמה ויפת־תואר, גם ניחנה בנועם־הליכות ובחן שופע הגינות וכבוד. ברצון הייתי מציין את השמות האמיתיים של הנשים הללו, אלמלא מנעה זאת ממני סיבה נאותה: והיא, שאיני רוצה כי בגלל הסיפורים שסיפרו או שמעו הנשים האלה, סיפורים שיופיעו להלן, יעטה בעתיד את פניה של מי מהן סומק בושה, שכן היום נוהגים ביתר חומרה משנהגו אז, כאשר לא רק לבני גילן אלא אף למבוגרים מהן בהרבה הוענקה חירות גדולה מאוד, עקב הנסיבות המתוארות לעיל; כן איני רוצה לתת שום עילה לבעלי הקנאה, המוכנים תמיד למתוח ביקורת על כל מי שאורח חייו נאה ומשובח, שלא יוכלו בשום פנים להטיל דופי בהגינותן של אותן נשות־חיל ולומר עליהן דברי נאצה. לכן, כדי שבהמשך דברינו נוכל להבחין בקלות ובלא בלבול במה שאמרה כל אשה מן הנשים הללו, כוונתי לכנותן בשמות שיתאימו בכול או במידה כלשהי לתכונותיהן של כל אחת מהן. את הראשונה והמבוגרת יותר בהן נכנה פאמפיניאה, את השנייה פיאמטה, את השלישית פילומנה ואת הרביעית אַמיליה; את זו שאחריה, היא החמישית, נכנה לאורטה, את השישית נייפילה ואת האחרונה נכנה, לא לשוא, בשם אַליסה.⁵

לא בכוונה אלא במקרה התאספו הנשים הללו יחד באחד מחלקי הכנסייה: התיישבו שם כמעט במעגל ולאחר שפלטו אנחות רבות הניחו לאמירת תפילותיהן והתחילו לומר זו לזו הרבה דברים שונים על צוק העתים.

אחרי זמן־מה, כאשר שתקו כל שאר הנשים, פתחה פאמפיניאה ואמרה: "ידידותי היקרות, ודאי גם אתן שמעתן פעמים רבות כמוני שכל העושה שימוש בזכויותי כיושר, אינו פוגע לדעה בשום איש. זכות טבעית היא לכל אדם בעולם הזה לדאוג לחייו ככל יכולתו, ולשמור ולהגן עליהם; והזכות הוענקה לנו במידה כזאת, שלמען הגנה על החיים לא פעם נהרגו אנשים בלא אשמה. ואם מתירים זאת החוקים, שכל דאגתם להעניק חיי אושר לכל בן־תמותה, על אחת כמה וכמה יותר לנו, כמו לכל אדם הגון אחר, לנקוט לשם שמירה על חיינו את כל האמצעים שנוכל בלי לפגוע באיש! כל פעם שאני מהרהרת ובוחנת את המעשים שעשינו הבוקר, ואף יותר את אלה שעשינו בימים שחלפו, וכאשר אני בוחנת את טיב הדברים שאנחנו אומרות, הנני מבחינה, וגם אתן תוכלנה להבחין זאת כמוני, כי כל אחת מאתנו חוששת לעצמה. ואיני מתפלאה על כך כלל, אך על דבר אחד אני דווקא תמהה מאוד — בראותי כי למרות אופיינו הנשי,⁶ איננו עושות דבר ללחום במה שכל אחת מאתנו חוששת ממנו בצדק. לדעתי, אנחנו נשארות כאן כאילו רצינו או כפו עלינו להעיד על מספר הגוריות המובאות הנה לקבורה, או לבדוק אם במקום הזה הנזירים, כמעט אפס כמספר, שרים את תפילותיהם בשעות היעודות, או להציג בעזרת מלבושינו, לעיני כל הבא לכאן, מה רבות ונוראות הן צרותינו. אם נצא מפה, לא נראה אלא גופות מתים או חולים המובלים הנה והנה, או שנראה אנשים אשר שלטונות החוק דנו לגלות באשמת עוונותיהם, והנה הם משוטטים בעיר ועושים בה מעשי חמס, וכמעט שמים את החוקים לצחוק כי הם יודעים שהממונים על איכפתם מתו או חלו; גם נראה את הנחותים שבבני עירנו, שריח דמנו משכר אותם, מכנים עצמם 'קברנים', ולדאכת לבנו

שלא להוסיף עוד להתחקות אחר כל פרטי האסונות שבאו על עירנו, אומר עתה כי בשעה שהעיר עצמה ידעה תקופה אומללה כל־כך, לא קטנה סאת צרותיהם של הכפרים הסמוכים לה. שם, מלבד המבצרים שהיו דומים לערים זעירות, הרי בחוות הפזורות ובשדות מתו האיכרים העניים האומללים ובני משפחותיהם, בדרכים ובמטעים שלהם ובבתים, הן ביום והן בלילה, בלא שטיפל בהם כל רופא ובלי עזרה משום משרת: הם מתו לא כבני־אדם אלא כמעט כבהמות. לכן גם הכפריים התירו את הרסן לנהוג בהפקרות כמו העירוניים, ולא טיפלו עוד בשום דבר ולא שקדו על שום עניין מענייניהם; יתרה מזאת, כולם נמנעו מלדאוג לוולדות הצאן וליבולים שעתידות היו להעניק בהמותיהם ואדמותיהם לאחר עמלם הרב, כמו ציפו למות באותו יום עצמו ששמשו זרחה עליהם, וניסו תחת זאת לכלות בתחבולות שונות את כל אשר כבר היה בידיהם. עקב כך אירע שהשוורים, החמורים, הכבשים, העזים, החזירים, העופות ואפילו הכלבים — שתמיד נאמנים כל־כך לאדם — גורשו מדיריהם ושוטטו חופשיים בשדות, שם נעזבה גם הקמה, ולא זו בלבד שלא אספה, אלא אף לא קצרה; ובעלי־חיים רבים, כמעט כמו ניחנה בתבונה, שבו עם לילה לדיריהם, אחרי שניזונו היטב ביום, ובטנם מלאה, בלי שום רועה שינהג אותם.

אם נניח לכפר ונשוב לעיר לא נוכל עוד לומר אלא שאכזריותם של גרמי השמים, ואולי במידת־מה אף זו של בני־האדם, היתה קשה כל־כך שלפי אומדן מהימן מעריכים את מספר הנופחים את נשמתם בתוך חומות פירנצה בין מארס לבין יולי שאחריו (בגלל המגפה ומפני שחולים רבים לא טופלו כראוי, או נעזבו לנפשם בשל חשש הבריאים מפניהם), ביותר ממאה אלף נפש: ואולי לפני אותו אסון קטלני לא אפשר היה לשער כי היו בעיר תושבים רבים כל־כך. אוי, כמה ארמונות גדולים, כמה בתים יפים, כמה מעונות אצילים, אשר היו מלאים בעבר משפחות רבות, והיו בהם אדונים וגבירות, נותרו עתה ריקים ולא שרד בהם אפילו משרת אחד, ולו גם הנחות ביותר! אוי, כמה שושלות בעלות־שם, כמה נחלות רחבות ידיים, כמה אוצרות אגדיים נשארו בלא יורש חוקי לעיני כול! כמה אנשי חיל, כמה נשים יפות, כמה נערי חמד, שלא רק אדם רגיל, אלא אף גאלנוס, היפוקראטס ואסקלפיוס⁷ היו חושבים אותם לבראים, סעדו בבוקר עם קרוביהם, רעייהם וידידיהם, ובערב הסבו אל שולחן אבותיהם בעולם הבא!

אף אני מתקשה להוסיף לחטט שעה ארוכה כל־כך בין אסונות כה נוראים: וברצוני להניח לאותן צרות שאוכל לעבור עליהן בשתיקה בלי לפגוע בסיפורי, אומר עתה כי כאשר היתה עירנו שרויה במצב זה וכמעט התרוקנה מתושביה, אירע דבר ששמעתי עליו כעבור זמן־מה מפי אדם מהימן: בכנסיית סאנטה מאריה נובלה⁸ הנכבדת, בבוקר של אחד מימי ג' בשבוע, נפגשו שבע נשים צעירות, כאשר בכנסייה לא היה כמעט איש מלבדן, לאחר שהאזינו לטקס הקדוש בעודן עושות בגדי־אבל כנדרש בימים ההם, וכולן היו קשורות זו לזו קשרי ידידות או שכנות או קרבת־דם. גילה של כל אחת מהן לא עלה על עשרים ושמונה שנים, אך לא היה פחות משמונה־עשרה, וכל אחת היתה בת־אצילים

— אם אינני טועה — אין אנו נוטשות שום איש, אדרבה, לאמיתו של דבר נוכל לומר כי האחרים הם שנטשו אותנו: שכן, בני משפחתנו, אם מפני שהסתלקו מהעולם ואם מפני שנמלטו מאימת המוות, הותירו אותנו כאן לבדנו, שקרעות בצרה גדולה כל־כך, כאילו אין אנחנו בשר מבשרם. איש לא יוכל אפוא לגנותנו אם ננהג לפי העצה הזאת: ואם לא נעשה כן, יפלו בחלקנו כאב וייסורים ואולי גם המוות. בשל כל אלה אני סבורה כי טוב יהיה לנו כי אם אתן מסכימות לכך, לצאת בלוויית נערוֹתינו ועם כל החפצים שנזדקק להם, וללכת פעם למקום אחד ופעם למקום אחר, בכל השמחה והעליזות האפשריות בימים אלה; ונשהה במקומות הללו עד שנראה — אם לא יקטפנו המוות קודם — איזה קץ גורו השמים על המצב הנוכחי. אנא, זכורנה כי אם נעזוב את העיר באורח מכובד, לא ייראה הדבר מגונה יותר משהותן הלא־מכובדת של רוב הנשים האחרות בעיר.

כאשר שמעו שאר הנשים את דברי פאמפיניאה, לא זו בלבד ששיבחו את עצתה, אלא שמרצונן לעשות כדבריה מיד התחילו לרדן ביניהן בפרוטרוט איך יוכלו להגשים זאת הלכה למעשה, כמו היו צריכות לקום ממקום ישיבתן ולצאת לדרך ללא שהייה. ואולם פילומנה, שהיתה נבונה ביותר, אמרה: "גבירותי, אמנם דבריה של פאמפיניאה נכונים מאוד, ועם זאת אל לנו להיחפז במעשינו, כפי שנראה שאתן מתכוונות לעשות. זכורנה כי כולנו נשים, ואף אחת מאתנו אינה צעירה עד כדי כך שלא תדע כי נשים לבדן אינן נוהגות לפי התבונה, ואינן מסוגלות לנהל את חייהן בלי השגחת גבר. אנחנו הפכפכות, נוטות לריב, חשדניות, מוגות־לב ופחדניות: בשל כל אלה אני חוששת מאוד כי חברותנו תתפרק מהר מדי ובחוסר־כבוד גדול לכולנו, אם נסמוך רק על עצמנו ולא נשים שליט אחר בראשנו. ועלינו לדאוג לכך לפני שנתחיל במעשים."

אז אמרה אֵליסה: "אמנם נכון כי הגברים הם ראש לנשים, ובלא מצוותם אך לעתים נדירות עולים מעשינו יפה ומסתיימים כיאות; ואולם כיצד נמצא לנו גברים? כל אחת מאתנו יודעת כי מהגברים במשפחתה כבר נפטרו רבים מאוד, והנותרים חיים פזורים פה ושם בחבורות שונות, נמלטים מפני אותו הדבר עצמו שאף אנו רוצות להימלט ממנו, ואין אנו יודעות היכן הם. לקחת לנו גברים זרים — אינו יאה לנו: שכן אם רוצות אנו לדאוג לאושרנו, עלינו למצוא דרך להסדיר את ענייננו באורח שיביא לנו עונג ושלווה ולא יביא עלינו צער ושעורריות."

בעוד הנשים משוחחות כך, נכנסו לכנסייה שלושה בחורים צעירים (אך הצעיר בהם כבר מלאו לו יותר מעשרים וחמש שנים). וצוץ העתים, גם אויבדן ידידים וקרובים והחשש לעצמם לא הצליחו לכבות את להט האהבה בלבבות הבחורים האלה אף לא לצננו. אחד הבחורים הללו נקרא פאנפילו, השני — פילוסטראטו והאחרון — דיֹנְיֵאוֹ.⁷ כל אחד מהם היה נחמד ונעים־הליכות להפליא, ובאסון שפקד את כולם ביקשו למצוא ניחומים גדולים בפגישה עם אהובותיהן: במקרה היו כל השלוש בין שבע הנשים שסופר עליהן קודם, וגם בין האחרות היו שארות־בשר של כמה מן הבחורים.

עוברים בכל מקום על גב סוסייהם, ובשירים מגונים לועגים לנו על כאבינו. כאן לא נוכל לשמוע דבר מלבד: 'פלוני ואלמוני כבר מתו', או: 'פלוני ואלמוני עומדים למות'; ולו אך היה מי שיבכה, היינו שומעות בכל מקום רק בכי מר. איני יודעת אם בשוכן הביתה גם לכן קורה מה שקורה לי: כאשר מכל משרתי הרבים אינני מוצאת שם איש, אלא את נערתי בלבד, אימה אוחזת בי, ואני חשה כי סומרות כמעט כל שערות ראשי, ובכל מקום שאני הולכת אליו או שווה בו, נדמה לי כי נגלות לעיני רוחותיהם של הנפטרים, ומראה פניהם אינו כפי שהסכנתי לו, אלא כמו היה רצונם להפחידני במראה נורא, שאיני יודעת מאין בא להם. לפיכך איני חשה טוב, כמדומני, לא כאן ולא מחוץ לכאן אף לא בבית, ומה גם שנראה לי כי מלבדנו לא נותר כאן שום אדם בעל אמצעים, וברשותו מקום שיוכל להימלט אליו. זאת ועוד: שמעתי וראיתי פעמים רבות שאף מעט בעלי האמצעים, שאולי עוד נותרו כאן, אינם מבדילים כלל בין המעשים המהוגנים והלא־מהוגנים ועושים ככל העולה על רוחם לפי דחף היצר, לבד או בחבורה, ביום או בלילה; וכך עושים לא רק מי שאינם כבולים בנדרי דת, אלא גם המסוגרים במנזרים, המתפתים להאמין כי דבר זה מותר להם ואינו מגונה אלא אצל זולתם, פרקו את עול החוקים ושקעו בתענוגות הבשרים מתוך מחשבה שבדרך זו יוכלו להינצל, וכך נעשו מופקרים והוללים. אם אלה פני הדברים, כפי שניתן לראות בעליל, מה אנו עושות כאן, למה הננו מצפות, למה אנו שוקעות בחלומות? מדוע הננו עצלות כל־כך, למה מתמהמהות אנו יותר מכל אנשי העיר בכל אשר להצלחתנו? המוקירות אנו את עצמנו פחות מכל אדם אחר זולתנו? ושמה אנו חושבות כי חיינו כבולים לגופנו בשלשלאות חזקות יותר מחיי האחרים, ולכן אין לנו לחשוש מפני שום דבר שיהיה בכוחו לפגוע בהם? לא, אנו טועות, אנו מרמות את עצמנו, ואווילות היא מצדנו להאמין בכך: הלוא בכל פעם שנוראיל לזכור מה רבים וטובים היו הבחורים והנשים שקטפה המגפה, נמצא הוכחה חותכת לסכלותנו. ובכן, אף שאיני יודעת אם תהיה דעתכן כדעתי, אני סבורה כי כדי שלא ניקלע — בשל הססנות או בשל תחושת ביטחון מופרזת — למצב שאולי יש בכוחנו למנוע בדרך כלשהי, אם רק נרצה בכך, הרי ננהג היטב אם גם אנחנו במצבנו נעשה את אשר רבים אחרים כבר עשו לפנינו, אף עושים היום, ונצא מן העיר הזאת. כך נימלט הן מן המוות הן מהדוגמות הרעות שאחרים מציגים לעינינו: אנו נצניע לכת ונשכון באחוזות הכפר אשר לכל אחת מאתנו יש מהן בשפע, ושם נבלה בחגיגות, בעליזות ובתענוגות ככל יכולתנו, אך בשום מעשה לא נעבור את גבול התבונה. שם שומעים את שירת הציפורים, רואים את הגבעות והשפלות המוריקות, והקמה הגודשת את השדות נעה כאדוות גלי הים, שם צומחים יותר מאלף מיני אילנות, והשמים פתוחים יותר ואף בעת זעפם אינם מסתירים את יופיים הנצחי, הנאה עשרת מונים ממראה חומותיה הריקות של עירנו; ונוסף לכל אלה, האוויר שם קריר בהרבה, ויש שם שפע רב יותר מהדברים ההכרחיים לחיינו בימים אלה, ומעטות יותר הן הטרדות. לפיכך, אף כי גם שם מתים עובדי האדמה בדיוק כמו אזרחי העיר כאן, עוצמת הכאב קטנה שם יותר, כי הבחים מעטים משיש בעיר ופחות אנשים גרים בהם. זאת ועוד: כאן

למרבח הנאתה, את הארמון מטואטא היטב, המיטות מוצעות בחדרים, המקום כולו מלא פרחים שהיה אפשר למצוא באותה עונה, והכול מרופד נצרים.

ובשבתם כולם יחד מיד עם בואם, פתח דיוניאו (שהיה עלם נעים הליכות מאין כמותו ופיו שופע אמרי שפר), ואמר: "גבירוחי, אכן תבונתכן היא שהביאה אותנו לכאן, ולא שיקול-דעתנו. אין אני יודע מה אתן מתכוונות לעשות עתה בדאגותיכן, שהרי את דאגותי שלי הותרתי בתוך שער העיר פנימה כאשר יצאתי אתכן משם לפני שעה קלה; לכן, או שתהיו מוכנות להשתעשע ולצחוק ולשיר אתי יחד (כמובן, רק עד כמה שיתיר לכן כבודכן), או שאטול רשות מכן לשוב אל דאגותי ואשב בעיר המעונה."

לדבריו ענתה פאמפיניאה בעליזות, כאילו אף היא כמותו כבר הרחיקה מעליה את כל דאגותיה: "אכן, יפה אמרת, דיוניאו: רצוננו לחיות כאן בחדווה, שהרי רק לשם כך נמלטנו מכל הצרות והצוקות. אך דברים בלא סדר אינם יכולים להתקיים לאורך זמן; לכן, מתוך דאגה להמשך שמחתנו, אני, שפתחתי ראשונה בדברים שעל-פיהם נוסדה חבורה יפה זו, הנני סבורה, שכדאי כי יהיה בינינו מנהיג, ואנו נכבד אותו ונציית לו כי הוא יהיה שליטנו, ואת כל מחשבותי יקדיש להפוך את חיינו עליזים ככל האפשר. וכדי שכל אחד מאתנו יתנסה הן בנטל הראגה הן בהנאת המנהיגות, ואיש מאתנו, לאחר התנסות כפולה זו, לא יקנא בחבריו (דבר שוודאי יקרה אם לא יתנסה בכך). אני מציעה כי נעניק לכל בני חבורתנו את הנטל ואת הכבוד ליום אחד. את הראשון בנו שיוכה בתואר — נבחר אנו כולנו יחד; את האיש או האשה שיבואו אחריו יבחרו מדי יום, סמוך לשעת ביק-הערביים, המנהיג או המנהיגה אשר שימשו בשלטון באותו יום; ומי שייבחר יחליט לפי שיפוטו ויצווה היכן נהיה וכיצד ננהג כל עת שלטונו."

מלים אלה מצאו חן רב בעיני כולם; ופאמפיניאה נבחרה פה אחד למלכת היום הראשון. פילומנה אצה מיד אל שיח דפנה (כי פעמים רבות שמעה עד כמה מכובדים הם ולולי הצמח הזה ומה רב הכבוד שהם מעניקים לאיש המוכתר בזכות בזלזלים הללו), קטפה כמה ענפים ועשתה מהם זר הדור ומפואר; ואותו זר, שהונח על ראשה של פאמפיניאה, שימש אחר-כך לשאר בני החבורה סימן מובהק למלוכה ולמנהיגות, כל זמן שהחבורה עצמה התקיימה.

מיד עם הכתרתה למלכה ציוותה פאמפיניאה שכל אחד ייאלם דום; ומשנקראו להתייצב שם כבקשתה הן שלושת המשרתים והן הנערות, ארבע במספר, כאשר שתקו הכול, אמרה פאמפיניאה: "כדי שאתן ראשונה דוגמה לכולכם, למען תתקיים חבורתנו ותוסיף להתקיים כמה שתוכל וגם חלך מחיל אל חיל, באורח מסודר ובעונג ובלא כל ברשה, הריני ממנה את פארמנו, משרתו של דיוניאו, לרכי-המשרתים שלי, ובידיו אני מפקידה את הטיפול השקדני בכל בני-פמלייתנו, ואת כל הנוגע לשירותי השולחן. סיריסקו, משרתו של פאנפילו, רצוני כי יהיה הקניין והגזבר שלנו, ויסור לפקודת פארמנו. טינדארו ישרת את פילוסטראטו ואת שני הבחורים האחרים ויטפל בחדריהם, אם המשרתים האחרים לא יוכלו לעסוק בכך בהיותם טרודים בתפקידיהם. מיזיה, נערת,

עוד טרם הבחינו עיני הצעירים בנשים, ראו אותם הנשים; על כן פתחה פאמפיניאה ואמרה בבת-צחוק: "הנה, המזל שיחק לנו בדבר שהתחלנו בו וזימן לפנינו בחורים נבונים ובני-חיל, אשר יהיו לנו ברצון הן מנהיגים והן משרתים, אם לא נירתע מלמנותם לתפקיד הזה."

ואז נייפלה אדמו פניה כליל מרוב בושה, שכן היתה אחת משלוש הנשים הנאהבות, אהובת נפשו של אחד הצעירים, והיא אמרה: "בשם האל הטוב, פאמפיניאה, היזהרי בדברייך. אני יודעת בפירוש כי אפשר לומר אך ורק טובות על כל אחד מהבחורים האלה; כן הנני סבורה שיוכלו למלא בהצלחה משימות קשות בהרבה מזו שלנו; הן אני חושבת כי היו יכולים לארח לחברה טובה ומהוגנת לא רק לנו אלא אף לנשים יפות ורבות-ערך משהננו אנו; אך כיוון שידוע לכול כי הם מאוהבים באחדות מהנשים הנמצאות כאן, אני חוששת כי אם ניקחם עמנו, נמיט על עצמנו בושה ונעורר דבר-יגנאי, שלא באשמתנו ולא באשמתם."

אז אמרה פילומנה: "אין זה חשוב כלל, אם אך אשמור על אורח-חיים מהוגן, ומצפוני לא יציק לי על שום דבר, ידבר בגנותי מי שירצה: האלוהים והאמת יגנו עלי בחרב שלופה. ובכן, אם צעירים אלה ייאותו לבוא אתנו, אז באמת נוכל לומר, כפי שכבר אמרה פאמפיניאה, כי המזל האיר לנו פנים בתוכניתנו לצאת מהעיר."

לשמע הדברים האלה נסתתמו טענותיהן של שאר הנשים והן אף אמרו פה אחד כי עליהן לקרוא לבחורים כדי לספר להם על כוונותיהן ולבקש כי ייאותו להילוות אליהן ביציאתן מהעיר. לפיכך, משלא היה עוד צורך להוסיף דבר, קמה פאמפיניאה, שהיתה שארת-בשר של אחד הבחורים, ניגשה אליהם (כי הם עמדו בלא נוע והתבוננו בנשים), בירכה אותם בסבר פנים עליזות, גילתה להם את תוכניתן וכשם כל חברותיה ביקשה כי ייאותו לארח להן לחברה, ברוח טהורה של אחווה ורעות. תחילה סברו הצעירים כי היא לועגת להם, אך כאשר הבינו שהאשה מדברת בכנות, ענו לה כי הם מוכנים ומזומנים להיעתר לה, ובשמחה. בלא שהייה נרתמו למשימה, ועוד טרם לכתם קבעו את כל אשר יהיה צריך להתקין בשביל היציאה לדרך. כך, דאגו לארגן את כל הדרוש בקפידה, שלחו את הכבודה למקום שהתכוונו ללכת אליו, ואחרי-כן, כבר בבוקר המחרת, דהיינו ביום ד' בשבוע, עם עלות השחר, עזבו את העיר הנשים עם כמה מנערותיהן וגם שלושת הבחורים עם שלושה משרתים, ויצאו לדרך: ולא הספיקו להתרחק מהעיר אפילו שני מילין, וכבר הגיעו למקום שאליו שמו את פעמיהם.

אותו מקום היה על גבעה קטנה, מרוחקת למדי מהדרכים במחוזנו, וצמחו בו שיחים שונים וצמחים מכוסים כולם ענפים מוריקים ונחמדים למראה. על פסגת הגבעה ניצב ארמון שבמרכזו חצר גדולה ויפה, ובארמון יציעים ואולמות וחדרי-שינה, שלכל אחד מהם יופי מיוחד משלו, והם גם היו מעוטרים ברוב פאר ציורים עליזים; וסביב לכול היו דשאים קטנים וגנים נפלאים ובהם בארות מים צוננים אף מרחפי ינות יקרים: אכן דברים היאים לשתיינים אניני טעם יותר מלנשים פיכחות וצנועות. החבורה שהגיעה לשם מצאה,

וליצ'יסקה, נערתה של פילומנה, יעבדו כל העת במטבח ויכינו בחריצות את המאכלים שפארמנו יורה להן לבשל. קימרה, נערתה של לאורטה, וסטראטיליה, נערתה של פיאמטה, רצונו כי יופקדו על חדרי הנשים ועל ניקיון המקומות שנששה בהם. ובכלל, אנו רוצות ומצוות כי כל אחד ואחד יישמר מאוד — אם חסדנו המלכותי יקר לו — ולא יביא לנו מהחץ מכל אשר יראה וישמע אלא בשורות משמחות בלבד.

לאחר שהביעה בקיצור את המצוות הללו, וכל אחד שיבחן, קמה פאמפיניאה בשמחה על רגליה ואמרה: "כאן יש גנים, כאן יש כרי דשא, כאן יש עוד מקומות נעימים מאוד, אליהם ילך כל אחד להשתעשע כחפצו; ועם צלצול השעה השלישית⁹ יהיה כל אחד פה ונסעד כאשר קריר יותר."

ובכן, כאשר המלכה החדשה פטרה מלפניה את החבורה העליונה, יצאו הבחורים עם הנשים היפות בצעד אטי, משיחים על נושאים מהנים, ונכנסו אל אחד הגנים, שם עשו להם זרים מענפים שונים וזימרו שירי אהבה. אחרי ששהו בגן במשך כל הזמן שהורתה להם המלכה, שבו הכול הביתה ושם מצאו כי פארמנו כבר החל לשקוד על מילוי תפקידו, שכן כאשר נכנסו לאחר האולמות שבקומת הקרקע, מצאו שם את השולחנות ערוכים ועליהם מפות צחורות וכוסות שנראו עשויות מכסף, וכל דבר היה מכוסה פרחי רותם; לכן לאחר שרחצו את ידיהם, כאשר ניאותה המלכה, התיישבו כולם במקומות שקבע להם פארמנו. הובאו מאכלים שהוכנו באנינות טעם רבה והוגשו ינות משובחים; ובלא שהייה נוספת הגישו שלושת המשרתים לשולחן ועשו זאת כיאות בלי להרעיש כלל. כיוון שכל בני החבורה שמחו בראותם באיזה סדר נאה הוכן כל דבר, אכלו בעליות רבה ובשיחה מענגת. ולאחר שפינו את השולחנות, כיוון שכל הנשים, וכמותן אף הבחורים ידעו לרקוד, וכמה מבני החבורה גם ידעו לנגן ולשיר היטב, ציוותה המלכה להביא כלי נגינה; למצוותה נטל דיניאו קתרוס ופיאמטה נטלה כנגרת, ושניהם פתחו בנגינת שיר-מחול

ענוג; ואז החלה המלכה לרקוד בצעד אטי עם שאר הנשים ועם שני הבחורים, לאחר ששלחו את המשרתים לאכול; ובתום המחול התחילו לשיר שירים נחמדים ועליונים. כך בילו עד שנראה למלכה כי באה עת ללכת לישון; ואז, משנתנה רשות לכל אחד, הלכו שלושת הבחורים לחדריהם, שהיו באגף נפרד משל חדרי הנשים, ומצאו את החדרים מסודרים יפה, המיטות מוצעות, והכול מלא פרחים כפי שהיה באולם; כך מצאו גם הנשים את חדריהן, ופשטו כולן את בגדיהן ושכבו לנח.

לא חלף זמן רב מאז צלצלה השעה החשיעית, והמלכה קמה ממיטתה וציוותה כי כל שאר הנשים יקומו וכמותן אף הבחורים, בטענה ששינה ארוכה מדי בשעות היום מזיקה לבריאות. לכן יצאו כולם לאחד הדשאים, שהיה בו עשב ירוק וגבוה והשמש לא יכלה לקפוח בו משום צד; מצאו כי גם נושבת שם רוח נעימה, לכן התיישבו כולם על העשב במעגל, כבקשת מלכתם, וזו אמרה להם כך: "כפי שאתם רואים, השמש עומדת ברום השמים והחום מעיק, ואין שומעים דבר זולת צרצור הצרצרים על עצי הזית, לכן שטות גדולה היא ללכת עתה למקום כלשהו. כאן נעים וקריר לשהות, וכפי שאתם רואים יש פה טבלות ולוחות משחק, כך יוכל כל אחד מאתנו להשתעשע כחפצו. אך אם תואילו לשמוע לעצתי, לא נבלה את החלק החם הזה של היום במשחק, שכן בעיסוק הזה עשוי להתקדר מצב-רוחו של אחד השחקנים בלי להסב הנאה רבה ליריבו או לצופים במשחק, אלא נעסוק בהשמעת סיפורים (והדבר יוכל להעניק, בשעה שאיש אחד מאתנו יספר, הנאה מרובה לחבורה כולה). עד שתסיימו להשמיע כל אחד סיפור אחד קצר, כבר תעמוד השמש לשקוע ויפוג החום, ונוכל ללכת בהנאה רבה לכל מקום שנחפץ. ובכן, אם הדבר שאני אומרת עתה מוצא חן בעיניכם — כיוון שאני מוכנה לנהוג בעניין זה כרצונכם — הבה נעשה זאת; ואם לאו, יעשה כל אחד ככל העולה על רוחו עד רדת ערב."

הנשים כולן וכן הגברים שיבחו את ההצעה לספר סיפורים.

"ובכן," אמרה המלכה, "אם טוב בעיניכם, רצוני כי ביום הראשון הזה יותר לכל אחד להשמיע דבריו על נושא שימצא בו חפץ."

פנתה אל פאנפילו היושב לימינה, ואמרה לו בנועם כי יפתח באחד מסיפוריו, וזה ישמש התחלה לסיפורים שיבואו אחריו; לשמע פקודתה החל מיד פאנפילו לספר את הסיפור הבא, וכל בני החבורה הטו לו אוזן קשבת:

סיפור ראשון

בוודאי שקר מערים אדון צ'פארלו על נזיר צדיק, ואחר-כך הולך לעולמו; ואף כי בחייו היה רשע מרשע, אחרי מותו רואים בו קדוש ומכתירים אותו בתואר "צ'פאלטו הקדוש".

מעשה ראוי, נשים יקרות לי מכול, הוא לפתוח כל מעשה ידי אדם בשמו הנורא והקדוש של מי שבא הכול. לפיכך, כיוון שמוטל עלי להתחיל ראשון לכולם בהשמעת הסיפורים,

אכל דבר, כי לא היה לו מזון, אך שתה יותר משחפץ — נשאר כל אותו יום וכל הלילה שאחריו, ולא ידע היכן הוא ולא ראה אלא ים.

למחרת הצליח האיש, שכמעט הפך לספוג, לאחוז את שולי התיבה בכוח בשתי ידיו (כמעשה העומדים לטבוע הנאחזים בחפץ כלשהו) ולהגיע לחוף האי קורפו, אולי עשה זאת ברצון האל ואולי בכוח הרוח. ושם במקרה עמדה אשה אחת מדלת העם ועסקה בהדחת כלים ומירקה אותם בחול ובמים המלוחים. כאשר ראתה את לנדולפו מתקרב, לא הבחינה כי צורת אדם לו, חששה וצעקה ונרתעה. לנדולפו לא יכול דבר, גם כמעט לא ראה דבר, לכן לא אמר כלום. ואולם כאשר נשאו הים אל היבשה, הבחינה האשה בתיבה, וכשהתבוננה בעיון יתר וראתה מה הדבר, השגיחה קודם כול בשתי הזרועות הפשוטות על התיבה, ואחר-כך הבחינה גם בפניו של לנדולפו וניחשה אל-נכון מיהו האיש הזה. לפיכך נכמרו רחמיה, נכנסה לים שכבר עמד מזעפו והלכה בתוכו מעט עד שתפסה את האיש בשעריו ומשכה אותו לחוף עם התיבה. ואז שחררה במאמץ את זרועותיו מהתיבה והעמיסה אותה על ראש בתה הקטנה שהיתה עמה, ואילו את האיש נשאה אל הכפר בזרועותיה, כילד פעוט: כאן הכניסה אותו לאמבט מים חמים ושפשה את גופו ורחצה אותו ברותחים עד ששב אליו החום האבוד, והתחדשו אף מעט מכוחותיו. כאשר חשבה כי הגיעה השעה, הוציאה אותו מהמים וחזיקה את לבו במעט יין טוב ובממתקים. אחרי-כן החזיקה אותו אצלה עוד כמה ימים וטיפלה בו כמיטב יכולתה, עד כי האיש, אשר שבו אליו כוחותיו, הבין היכן הוא נמצא. אז סברה האשה הטובה כי הגיעה עת להשיב לו את תיבתו, שהצילה מהים למענו, ולומר לו כי מעתה ילך לחפש את מזלו. וכן עשתה. האיש כבר לא זכר כלל שום תיבה, ועם זאת לקח אותה מידי האשה הטובה, שכן סבר כי ערך תכולתה לא יהיה כה דל שלא יספיק לכל הפחות להוצאותיו לימים מעטים, אך כאשר מצא כי התיבה קלה כל-כך, פחתה תקוותו בהרבה. ועם זאת, בשעה שהאשה

הטובה לא היתה בבית, פרץ האיש את התיבה לראות מה בתוכה, ומצא בה אבני חן רבות, מהן משולבות זו בזו ומהן נפרדות. וכיוון שהיה בקי בכגון אלה, וכאשר ראה אותן הכיר בערכן הרב, הודה לאל על כי עדיין לא נטשו והתעודד מאוד. ואולם כיוון שבזמן קצר כל-כך טלטלו המזל פעמיים, חשש מהפעם השלישית, וחשב כי כדאי לו לנהוג בזהירות רבה אם רצונו להביא את הדברים הללו לביתו. לפיכך עטף את האבנים בכמה סמרטוטים, כמיטב יכולתו, ואמר לאשה הטובה כי אין לו עוד צורך בתיבה, וכי אם לא יקשה עליה, תואיל בטובה לתת לו שק ואת התיבה תיקח לעצמה.

האשה הטובה מילאה את בקשתו ברצון רב, ולנדולפו הודה לה בכל מאודו על הטובה שעשתה עמו, העמיס את השק על כתפיו והסתלק מביתה. הפליג בסירה, חצה את הים והגיע לברנדיזי. מכאן שט לאורך החופים, בא לטראני, ושם מצא כמה סוחרי בדים מבני עירו, ואלה הלבשוהו כמעט חנם אין כסף לאחר שסיפר להם את כל קורותיו, רק על התיבה לא אמר דבר. הם אף השאילו לו סוס, דאגו לו למלווה ושילחוהו לראכלו, שכן אמר כי לשם רצונו לשוב ויהי-מה. לנדולפו סבר כי כאן הוא יושב בטח, ולכן הודה לאל על שהובילו לשם והתיר את צרורו: וכאשר בחן כל דבר בעיון רב יותר מקודם, ראה כי בידי אבני-חן רבות וטובות כל-כך, שכאשר ימכור אותן במחיר הגון (ואף בפחות ממנו) יהיה עשיר כפליים משהיה בהפליגו משם. לפיכך כאשר מצא דרך למכור את האבנים הטובות, שלח לקורפו סכום כסף נאה לגמול לאשה הטובה אשר משתה אותו מן הים, וכך עשה גם לאנשים שהלבישוהו בטראני. ואת שאר הכסף שמר לעצמו, כי לא רצה עוד לעסוק במסחר, וחי לו בכבוד וברוחה עד סוף ימיו.

סיפור חמישי

אנדריאצ'י מפרוג'ה בא לנאפולי לקנות סוסים, ופוקדים אותו לפתע שלושה אסונות בלילה אחד, אך הוא נחלץ מכולם וחזר לביתו ובכיסו אבן אודם.

"האבנים הטובות שמצא לנדולפו, פתחה ואמרה פיאמטה, אשר בא תורה לספר עתה, 'העלו בזיכרוני מעשה, שהתלאות בו אינן מעטות מאלה שסיפרה לנו לאורטה, ואולם סיפורי שונה משלה, שכן המתרחש בסיפורה ארך שנים אחדות, ואילו המעשים שבפי התרחשו כולם בלילה אחד בלבד, כפי שתשמעו."

היה היה פעם בפרוג'ה — כך שמעתי — בחור צעיר ושמו אנדריאצ'י בן פיטרו, שעסק בסחר סוסים. ומכיוון ששמע הבחור כי סחר הסוסים משגשג בנאפולי, שם בארנקו חמש מאות פלורנינים זהב ונסע לשם עם עוד כמה סוחרים, והיתה זו הפעם הראשונה ששהה מחוץ לביתו. לנאפולי בא במוצאי יום ראשון, בשעת בין-הערביים, ובעצת הפונדקאי שלו ניגש בבוקר למחרת לכיכר השוק. שם ראה סוסים הרבה, ולא מעטים אף מצאו חן בעיניו,

ועל רבים נשא ונתן, אך לא הסכים על קניית אף לא אחד מהם. ואולם להוכיח כי עם כל זאת כוונתו לקנות, הוציא שוב ושוב את ארנק הפלורנינים שהיה לו לעיני כל עובר ושב — אכן, מעשה מתאים לאדם לא מנוסה ולא זהיר.

והנה בעת המשא ומתן, כאשר הציג אנדריאוצ'ו לראווה את ארנקו, הזדמנה למקום בחורה סיציליאנית, אמנם בחורה יפהפייה אך כזו שמוכנה להעניק את דודיה לכל גבר תמורת גמול פעוט, ובלא שהבחין בה עברה לידו וראתה את ארנקו, ומיד אמרה בלבה: "איש לא יהיה מאושר ממני, אם הכסף הזה יהיה ברשותי." והיא הלכה הלאה. לצד אותה בחורה הלכה אשה זקנה, אף היא בת סיציליה, ומשראתה את אנדריאוצ'ו הניחה לחברתה ללכת קדימה ואצה לחבקו שופעת חיבה: הבחורה ראתה הכול ולא אמרה דבר, אלא סרה הצדה והמתנה. כאשר פנה אנדריאוצ'ו והכיר את הזקנה, בירך אותה בשמחה גדולה, והאשה הבטיחה לו שתבוא לבקרו בפונדק, ולא האריכה בשיחה, אלא יצאה מיד לדרכה. ואנדריאוצ'ו שב לשאת ולתת עם הסוחרים, אך באותו בוקר לא קנה מאום. הבחורה, שהבחינה קודם בארנקו של אנדריאוצ'ו ואחר ראתה כי חברתה הזקנה מכירה אותו היטב, רצתה לבדוק אם תוכל למצוא דרך להשיג את הכסף, או כולו או מקצתו, והחלה לשאול בזהירות מי הוא האיש ומאין בא ומה מעשיו במקום ההוא, ואיך הזקנה מכירה אותו. הזקנה סיפרה על אנדריאוצ'ו כפרוטרוט, כמעט כפי שיכול הוא עצמו לספר, שכן לפני שירתה זמן ארוך בבית אביו,¹ קודם בסיציליה ואחר בפרוג'ה, ואמרה גם היכן אנדריאוצ'ו מתארח ולשם מה בא.

הבחורה, שעתה נודעו לה פרטים מלאים על משפחתו של אנדריאוצ'ו ועל שמות קרוביו, גמרה אומר להשיג את מבוקשה בעזרת תחבולה מחוכמת, ואת תוכניתה ביססה על כל הפרטים הללו. היא חזרה אפוא לביתה, דאגה להעסיק את הזקנה בעבודות רבות כל היום, שלא תוכל לשוב אל אנדריאוצ'ו, ולבסוף קראה לאחת המשרתות — נערה שכבר הצליחה לאמנה היטב למלא משימות כגון אלה — ושלחה אותה בשעת בין הערביים לפונדק שהתארח בו אנדריאוצ'ו.

כאשר באה לשם הנערה, התמזל מזלה ומצאה על הסף את אנדריאוצ'ו עצמו שרוי ביחידות, ודווקא אותו שאלה על האיש שהיא מחפשת. ענה לה אנדריאוצ'ו ואמר כי הוא האיש, ואז משכה אותו הצדה ואמרה: "אדוני, אחת מגבירות המקום חפצה לשוחח אתך, אם תואיל בטובך להסכים לכך." כששמע זאת אנדריאוצ'ו בחן את עצמו מכף רגל ועד ראש ומצא כי הנה הוא עלם יפה תואר, לכן סבר כי ודאי התאהבה בו אותה אשה — כמו לא היו אז בחורים יפים מלבדו בכל נאפולי! — ומיהר לענות כי הוא מוכן ומזומן להיענות להזמנה, גם שאל את הנערה היכן ומתי רוצה האשה לשוחח עמו.

ענתה לו הנערה: "אדוני, בוא בשעה שתמצא, היא מחכה לך בביתה." אנדריאוצ'ו לא השתהה, ובלי לספר דבר לאנשי הפונדק אמר: "אם כן, לכי את לפני ואני אבוא אחרייך."

הנערה הביאה אפוא את אנדריאוצ'ו לבית הסיציליאנית, שהתגוררה בשכונה המכונה מאלפֶּרטוג'ו,² ושמה מעיד עד כמה מהוגן היה המקום. ואולם הבחור, שלא ידע דבר ולא חשד בדבר, אלא האמין כי הוא בא למקום מהוגן ביותר להיפגש עם אשה נכבדה, נכנס בלא כל חשש לבית שכבר הקדימה לבוא אליו הנערה, והיא קראה לגבירתה: "הנה אנדריאוצ'ו!" וכך בשעה שעלה במדרגות ראה את האשה שניגשה לגרם-המדרגות לקבל את פניו.

היא עוד היתה צעירה למדי, תמירת גוף ופניה נאות מאוד, גם התלכשה והתקשטה באורח מכובד ביותר. כאשר היה אנדריאוצ'ו קרוב אליה, ירדה לקראתו שלוש מדרגות חזרונותיה פשוטות, נפלה על צווארו והשתהתה כך שעה ארוכה בלא לומר מלה, כאילו גודש החיבה עוצר בעדה מלדבר, ולבסוף נשקה לו על מצחו, בדמעות, ואמרה לו בקול שכור: "ברוך תהיה בבואך, אנדריאוצ'ו שלי!"

גילויי חיבה חמים אלה הפליאו מאוד את אנדריאוצ'ו, והוא ענה בתדהמה: "וברוכה תהיי את, גבירתי!"

עתה אחזה בידו והובילה אותו למעלה אל טרקלינה, ומשם, עדיין בלי לומר דבר, עברה עמו אל חדרה, המבושם כולו בריח ורדים ופרחי התפוז וניחוחות אחרים, ועמדה בו מיטה יפה להפליא מוקפת וילונות, ובגדים רבים היו תלויים על מוטות עץ, כמנהג המקום. אנדריאוצ'ו ראה שם עוד חפצים, כולם מפוארים ויפים ביותר, וכיוון שהיה טירון בעניינים אלה, האמין בלב שלם כי אותה אשה היא ודאי גבירה בת אצילים.

שניהם התיישבו יחד על תיבה שעמדה לרגלי המיטה, והבחורה פתחה ואמרה: "אנדריאוצ'ו, בטוחה אני כי אתה משתומם על החיבה שאני מפגינה כלפיך ועל הדמעות שאני שופכת, מכיוון שאינך מכיר אותי, ואולי אף לא שמעת מעולם איש מזכיר את שמי. ואולם מיד תשמע דבר שאולי יפליא אותך אף יותר, והוא שאני אחותך. ועתה אומר לך כי מכיוון שהאל העניק לי חסד גדול זה, וטרם מותי זכיתי לראות אחד מאחי פנים אל פנים — הרי הגם שרב מאוד חפצי לראות את כולכם, אמצא בכל-זאת נחמה, ויבוא עלי המוות כאשר יבוא. אך כיוון שאולי מעולם לא שמעת על כך מאום, רצוני לספר לך הכול. אני סבורה ששמעת כי פייטרו, הוא אביך ואף אבי, התגורר זמן רב בעיר פאלרמו בסיציליה, ובזכות טוב לבו וחביבותו אהבו אותו שם מאוד, אף מוסיפים לאהוב אותו היום כל מכריו. אך מכל אוהביו רבתה אהבתה של אמי, גבירה בת אצילים, אלמנה באותם ימים, ובאהבתה הגדולה התעלמה מפחדה מאביה ומאחיה, לא חששה לשמה הטוב, והתקרבה אליו כל-כך, שנולדתי אני — זו שעניך רואות כאן לפניך. כעבור זמן, כאשר נאלץ פייטרו, משום-מה, לעקור מפאלרמו ולשוב לפרוג'ה, נטש שם אותי, בעודי ילדה קטנה, עם אמי יחד, ועל-פי מה ששמעתי לא זכר עוד אותי ואת אמי מעולם: ולולא היה פייטרו אבי, הייתי מגנה אותו קשות על התנהגותו כפזית הטובה כלפי אמי (בלי להזכיר את האהבה שהיה עליו לחוש כלפי, שהייתי בתו ולא נולדתי לו ממשרתת או מאשה בת מעמד נחות), שכן אמי באהבתה המסורה הפקידה בידי את כל אשר לה ואף את עצמה

כלי לדעת כלל מי הוא. ואולם מה טעם לדון בכך עתה? את המעשים הרעים שנעשו לפני זמן רב קל לגנות הרבה יותר מלתקן: כך התרחשו אז הדברים ולא אחרת. ובכן, בעודי ילדה קטנה נטשני אבי בפאלרמו. שם, כאשר בגרתי והייתי לאשה כמעט כמו שהנני היום, השיאה אותי אמי שהיתה גבירה בעלת אמצעים לאחד מבני העיר ג'ירג'נטי, איש אציל ומהוגן שבאהבתו לאמי ולי עקר לפאלרמו — וכאן, היות שהוא תומך נלהב במפלגה הגואלפית, החל לשאת ולתת עם מלכנו שארל³. הדבר נודע למלך פדריקו⁴, ובטרם יוכל לפגוע בנו נאלצנו להימלט מסיציליה, שבה הייתי עתידה להפוך לגבירה החשובה ביותר באי כולו. לכן נטלנו את החפצים המעטים שיכולנו לקחת עמנו (ואני אומרת מעטים לעומת הרבים שהיו ברשותנו), נטשנו את אדמותינו ואת ארמונותינו ומצאנו מקלט במקום הזה, והמלך שארל היה אסיר תודה כל-כך, שפיצה אותנו על מקצת הנזק שסבלנו בגללו, כן נתן לנו נכסים ובתים, ולבעלי, דהיינו לגיסך, הוא משלם שכר יפה, כפי שתוכל לראות במהרה כמו עיניך. כך הגעתי לכאן, למקום שבו אני רואה אותך עכשיו, אחי המתוק, הודות לחסד האל, ולא לחסדך אתה.

ובתום דבריה חיבקה שוב את אנדריאוצ'ו ונשקה לו על מצחו, והזילה דמעות חיבה. ואנדריאוצ'ו שמע את סיפור האגדה הזה, שקלח בהיגיון רב כל-כך מפי האשה, דבר דבור על אופניו, ולא לעו דבריה אף לא לרגע ולא כבדה לשונה, ונזכר כי באמת שהה אביו בפאלרמו. וכיוון שידע על-פי דוגמתו-הוא, כי נטייתם של בחורים צעירים להתאהב על-נקלה בימי נעוריהם, וכן ראה את שפע דמעות החיבה, את החיבוקים ואת הנשיקות הצנועות שהשפיעה עליו האשה — בשל כל אלה נתן אמון בדבריה וראה בהם אמת צרופה. וכאשר השתתקה ענה לה: "גבירתי, אל תתפלאי אם אני משתומם: כי האמת היא שאבי, משום-מה, לא דיבר מעולם על אמך ועלייך, ואם עשה זאת, לא נודע לי הדבר, ולכן לא ידעתי עלייך מאום, כמו לא היית קיימת כלל. לפיכך שמח אני שבעתיים לדעת שכאן מצאתיך, אחותי, דווקא כאן בשעה שאני לבד לגמרי, ולדבר הזה ציפיתי עכשיו פחות מכול. האמת היא שאינני יודע מי האיש (ויהיה מעמדו רם כאשר יהיה) אשר לא יחבבק, ועל אחת כמה וכמה אדם כמוני — ואני איני אלא סוחר פשוט. אבל דבר אחד אני מבקש כי תבהירי לי: איך נודע לך שאני נמצא כאן?"

והיא ענתה לו: "הבוקר הודיעה לי זאת אשה מסכנה המבקרת הרבה בביתי, ולדבריה, לפנים שהתה זמן רב אצל אבינו, הן בפאלרמו והן בפרוג'ה. ואילו לא חשבתי כי נאה יותר על-פי דרכי הצניעות שאתה תבוא אלי לבית שהוא כשלך, במקום שאני אבוא אליך לבית זר, הייתי באה אליך הרבה קודם."

אחרי שאמרה את הדברים האלה, החלה האשה לשאול על כל קרובי המשפחה, וציינה את שמו של כל אחד ואחד מהם, ואנדריאוצ'ו סיפר על כולם ובעקבות זאת האמין לדבריה יותר, דווקא בעניינים שהיה עליו להאמין לה פחות.

כיוון שארכה השיחה ושרר חום כבד, ציוותה האשה כי יביאו יין יווני וממתקים ויגישו משקה לאנדריאוצ'ו. ואחרי-כן רצה להיפרד לשלום וללכת לדרכו, כי באה שעת סעודת

הערב, ואולם האשה לא אבתה להרשות זאת בשום אופן, אלא העמידה פנים שהיא נסערת מאוד, חיבקה אותו ואמרה לו: "אוי לי, עלובת נפש שכמוני, אכן התברר לי מה מעט יקרה אני לך! מי היה מאמין כי בהיותך עם אחות שמעולם לא ראית את פניה קודם, בעת שהותך בביתה, במקום שהיה עליך להתארח בבואך לעיר הזאת, תרצה להסתלק וללכת לסעוד בפונדק? לא, כי הערב תסעד עמי: ואף כי בעלי איננו כאן, והדבר מצערני מאוד, בכל-זאת אדע אף אני לכבדך ולו גם מעט, עד כמה שיכולה אשה לעשות."

אנדריאוצ'ו, שלא ידע מה יוכל עוד לטעון כנגדה, אמר: "את יקרה לי כפי שיקרה אחות ללב אחיה, אך אם לא אלך, יחכו לי לסעודה כל הערב, ואנהג בגסות-רוח."

והיא אמרה אז: "עדיין יש לי בביתי, תודה לאל, אנשים שאוכל לשלוח לפונדק, להודיע שלא יחכו לך! אף כי תנהג באדיבות רבה יותר, ואפילו תמלא את חובתך, אם תשלח להודיע לחברייך שיבואו אף הם לסעוד כאן, ואחר-כך, אם בכל-זאת תרצה ללכת, תוכלו ללכת מכאן כולכם יחד."

אנדריאוצ'ו ענה לה כי לא ירצה עוד בחבריו באותו ערב, ואם באמת טוב בעיניה תוכל לעשות בו כחפצה. והאשה העמידה פנים כי היא שולחת מישהו לפונדק להודיע שלא ימתינו לאנדריאוצ'ו לסעודת הערב, ואחרי-כן, לאחר ששוחחו עוד זמן רב, ישבו שניהם לשולחן. הגישו להם בפאר רב מעדנים רבים, וכך האריכה האשה הערמומית את הסעודה עד אישון הלילה. וכאשר קמו מהשולחן ואנדריאוצ'ו התכוון ללכת, אמרה לו כי לא תניח לו בשום אופן, שכן נאפולי איננה עיר שאדם יכול להתהלך בה בלילה, ובייחוד לא נוכרי, והוסיפה כי כשם ששלחה להודיע שלא יחכו לו לסעודה, כן עשתה אשר ללינה. אנדריאוצ'ו האמין לה, ומכיוון שאמונת השווא סימאה את עיניו וחברת האשה נעמה לו מאוד, השתהה אצלה. אחרי סעודת הערב המשיכו אפוא לשוחח שעות ארוכות על נושאים למיניהם, ולא בלי סיבה⁵, ורק לאחר שכבר חלפו כמה שעות משעות הלילה, הניחה האשה לאנדריאוצ'ו ללכת לישון בחדר המיועד לו, ועמו ילד קטן שמתפקידו להראות לאורח היכן יוכל למצוא מה שאולי יזדקק לו. ואילו האשה עצמה פרשה לחדר אחר עם נערותיה.

שר חום כבד, ולכן מיד כשנשאר לבדו, פשט אנדריאוצ'ו את בגדיו ונותר רק באפודתו הקצרה, הסיר אף את מכנסיו ואת תחתוניו והניח הכול למראשות המיטה. ואז, כיוון שהעיק עליו צורך טבעי לסלק ממעיו את המשקל העודף, שאל את הילד היכן אפשר לעשות זאת. הילד הורה על דלת באחת מפינות החדר, ואמר לו: "היכנס לשם." אנדריאוצ'ו נכנס בלא חשש, אך במקרה הניח את רגלו על אחד הקרשים, שקצהו האחר לא היה ממוסמר לקורת התמיכה, והקרש התהפך וצנח מטה עם אנדריאוצ'ו יחד, ורק בחסדי האל לא נפגע כלל אף כי נפל מגובה רב למדי, אך נמרח כולו בצואה שגדשה את המקום. כדי שתיטיבו להבין את הנאמר עתה ואת מה שעוד יאמר, אסביר לכם כיצד היה המקום עשוי: מעל סמטה צרה, מאותן סמטאות מצויות העוברות בין שני בתים, ניצבו

קרשים אחדים ועליהם בית הכיסא, והם הוצמדו לשתי קורות שנמתחו בין בית לבית — ואחד הקרשים האלה נפל עתה מטה עם אנדריאוצ'י יחד.

ואנדריאוצ'י המָצַר על המקרה שאירע לו נמצא למטה בסמטה והחל לקרוא בקול לילד המשרת. אלא שמיד משמע הילד את אנדריאוצ'י נופל, רץ לספר זאת לאשה. היא אצה לחדרו ובדקה אם בגדיו שם, ראתה אותם ומצאה אתם גם את כספו של אנדריאוצ'י, שלא סמך על איש ונשא אותו עמו תמיד ברוב טיפשותו. ועתה, משהשיגה את הדבר שלמענו הציבה את הפח, ובשלו העמידה פנים כי היא אחותו של אדם מפרוג'ה, אף כי היתה בת פאלרמו, לא דאגה עוד לאיש ומיהרה לנעול את הדלת שבועדה יצא ונפל.

ואנדריאוצ'י ראה כי הילד אינו עונה לו, ופתח בצעקות רמות יותר. אך גם זה היה לשווא. לכן כבר החל לחשוד במשהו והבין, אמנם במאוחר, כי טמנו לו פח. טיפס על הקיר הנמוך שחסם את הסמטה וירד ממנו אל הרחוב. ניגש לדלת הבית, שהכירה היטב, ושעה ארוכה קרא כאן לשווא, וטלטל הרבה את הדלת והלם בה בכוח. לבסוף הבין יפה שנקלע לצרה צרורה, ולכן פרץ בבכי והחל לקונן: "אוי לי, אומלל שכמוני, בזמן קצר כל-כך איבדתי חמש מאות פלוריינים וגם אחות!"

ולאחר שהשמיע עוד דברים רבים, שוב הלם בדלת וצעק, והרבה כל-כך עד שרכים מהשכנים הקרובים ביותר התעוררו וקמו ממיטותיהם, כי לא יכלו עוד לשאת את ההטרדה. ואחת ממשרתות האשה הציצה מהחלון, העמידה פני מנומנמת ובקול גְערה אמרה: "מי דופק שם למטה?"

"הו!" קרא אנדריאוצ'י. "האם אינך מכירה אותי? אני אנדריאוצ'י, אחיה של גברת פיורדאליזו."

והיא ענתה לו: "ידידי, אם שתית יותר מדי, לך לישון וחזור בבוקר, כי אני יודעת על איזה אנדריאוצ'י אתה מפטפט ועל מה אתה מקשקש. לך לך בשעה טובה ותן לנו לישון, ברוב טובך."

"מה?" אמר אנדריאוצ'י. "אינך יודעת על מה אני מדבר? את כן יודעת, בהחלט. אבל אם אצל הסיציליאנים שוכחים מהר כל-כך את קרבת המשפחה, החיירי לי לכל הפחות את הבגדים שלי שהשארתי אצלכם, ואלך לי ברצון ובעזרת האל."

אך היא צחקה ואמרה: "נדמה לי שאתה חולם, ידידי," ובאומרה זאת נכנסה שוב פנימה ומיד גם סגרה את החלון.

אנדריאוצ'י כבר הבין לאשוורו מה גדולה צרתו, ועתה מרוב כאב נעשה כעסו העז כמעט לטירוף. החליט אפוא להשיב לידי כוח הזרוע את מה שלא יוכל להשיג בדיבורים. לכן לקח אבן גדולה והחל להלוט שוב בדלת בזעם, ועתה הלם בעוז רב יותר מקודם. לפיכך חשבו עתה רבים מהשכנים, שכבר התעוררו קודם וקמו ממיטותיהם, כי עומד שם טרדן הבורה מלבו שקרים ומציק לאותה אשה הגונה, וכיוון שנמאס להם לשמוע את המהלומות בדלת, ניגשו לחלונות. וכמו לכלב זר שכל כלבי השכונה נובחים עליו, החלו כל השכנים לומר: "איזו גסות-רוח לבוא בשעה כזאת לביתן של נשים הגונות ולהשמיע

פטפוטי הבל כאלה! אנא, בן-אדם, לך לך בעזרת האל, והנח לנו לישון ברוב טובך. ואם דבר לך אל האשה, חזור מחר, ואל תציק לנו כך בלילה."

דברים אלה עודדו כנראה את רוחו של ברנש אחד, הסרסור של אותה אשה הגונה, שאמנם היה שם בבית, אך אנדריאוצ'י כלל לא ראה ולא שמע אותו עד לאותו רגע. עתה נעמד הלה בחלון ואמר בקול גדול ונורא, מְשֶׁרֶה אימה: "מי שם למטה?"

לשמע קולו נשא אנדריאוצ'י את ראשו וראה אדם אשר על-פי המעט שיכול להבחין נראה כאישיות רמת מעלה: את פניו עיטר זקן עבות שחור, והאיש פיהק ושפשף את עיניו כמו קם עתה מהמיטה או התעורר משינה עמוקה. אנדריאוצ'י ענה לו בבהלה לא מעטה: "אני אחיה של האשה שגרה שם."

ואולם הלה לא המתין שאנדריאוצ'י יסיים את דבריו, אלא הזעיף פניו אף יותר מקודם ואמר: "אני יודע מה עוצר בעדי לרדת למטה ולחבוט אותך עד שלא תוכל עוד לזוז, חמור טרדן ושיכור שכמוך, כי הלילה לא תניח לאיש לישון כאן." והוא חזר פנימה וסגר את החלון.

כמה שכנים, שידעו טוב מאנדריאוצ'י מיהו אותו ברנש ומה טיבו, פנו אליו ואמרו לו בשפה רפה: "בשם אלוהים, בן-אדם, לך לך לשלום, פן תיהרג הלילה במקום הזה: הסתלק, לטובתך!"

אנדריאוצ'י נבהל מקולו של הברנש וממראהו, כן דרבנו אותו הפצרותיהם של האנשים שסבר כי נכמרו עליו רחמיהם, ולבו כאב ודאב עד מאוד, וכבר נואש מהתקווה לשוב ולראות עוד את כספו ביום מן הימים, לפיכך פנה לכיוון שבא ממנו בשעות היום, כשהלך אחרי הנערה. חשב לחזור לפונדק, אך לא ידע לאן בדיוק מובילה אותו הדרך. וכיוון שהוא עצמו נגעל מהסרחון שנדף ממנו והגיע לנחיריו, רצה ללכת להתרחץ בים, פנה שמאלה והתחיל לעלות ברחוב המכונה רוֹגֶה קאטאלאנה.⁶ בשעה שצעד אל העיר העילית ראה לפניו לפתע שני אנשים באים לקראתו ופנס בידיהם. היות שחשש שמא הם שוטרים או אולי אנשים אחרים שכוונותיהם רעות, ביקש לחמוק מהם ונמלט חָרש אל תוך בקתה שראה סמוך לשם. אך השניים, כמו היו פניהם מועדות דווקא לאותו מקום עצמו, נכנסו גם הם לבקתה: אחד מהם הסיר מעל כתפיו כמה כלי ברזל והחל לבדוק אותם עם חברו, ושניהם השמיעו דברים על הכלים.

עוד הם מדברים, אמר אחד מהשניים: "מה זה? אני מריח כאן סרחון שכמוהו, נדמה לי, לא הרחתי מימי." ומיד הרים מעט את הפנס, והשניים ראו את אנדריאוצ'י המסכן ושאלו בתדהמה גדולה: "מי שם?"

אנדריאוצ'י שתק, אך השניים קרבו אליו עם הפנס ושאלו אותו מה מעשיו באותו מקום, כשהוא מטונף כולו: ואנדריאוצ'י סיפר להם בפרוטרוט כל מה שאירע לו. השניים ניחשו מיד היכן התרחש הדבר, ואמרו איש לרעהו: "ודאי היה זה בביתו של אותו רב-גזלנים, בוטאפואוקר."

אז פנו השניים אל אנדריאוצ'ו, ואחד מהם אמר לו: "ידיד, אמנם איבדת את כספך, ועם זאת עליך להודות לאל בכל לבך, על כי נפלת במקרה ולא יכולת לשוב לאותו בית: שכן היה סמך ובטוח שולא נפלת, היו רוצחים אותך ברגע שהיית נרדם, וכך היית מאבד את חייך עם הכסף יחד. אך מה טעם לבכות עתה? תצליח לקבל חזרה פרוטה, בדיוק כמו שיעלה בידך לחלוש כוכב מהרקי: אך בעקבות זאת ייתכן מאוד כי תירצח, אם אותו ברנש ישמע שפלט מלה על כך."

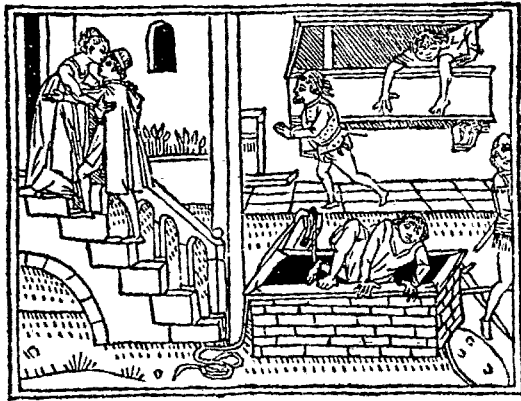
משסיימו לומר את הדברים האלה נועצו זמן-מה זה עם זה, ולבסוף אמרו לאנדריאוצ'ו: "הבט, נכמרו עליך רחמינו: לכן אם תרצה להשתתף עמנו בדבר שאנו עומדים לעשות, אנו בטוחים למדי כי יפול בחלקך משהו ששוויו ודאי רב בהרבה מהכסף שהפסדת."

אנדריאוצ'ו אכול הייאוש ענה כי הוא מוכן ומזומן. באותו יום נקבר הארכיגמון של נאפולי, ושמו אדון פיליפו מינוטולו¹. הוא נקבר מעוטר תכשיטים יקרים מאוד, ועל אצבעו טבעת משוכצת אבן אודם, שערכה רב מחמש מאות פלורונים זהב. השניים התכוונו ללכת לשדוד את הטבעת, ועתה הבהירו זאת לאנדריאוצ'ו.

ובכן, תאוות הבצע גברה באנדריאוצ'ו על מידת הזהירות, והלך אתם. אך בשעה שצעדו אל הכנסייה הראשית, והוא הדיף צחנה איומה, אמר אחד מהשניים: "אולי נוכל למצוא דרך להביא את האיש הזה לאיזה מקום, שיוכל להתרחץ בו מעט, ולא יסריח כל-כך?" אמר רעהו: "כן, אנחנו נמצאים בדיוק ליד באר, שיש בה תמיד גלגילה וכן דלי גדול, נלך לשם ונרחץ אותו מהר."

כשבאו לבאר מצאו כי החבל אמנם נמצא במקום, אך הדלי הגדול נלקח משם: לכן החליטו לקשור את אנדריאוצ'ו בחבל ולשלשלו לתוך הבאר, שיתרחץ שם למטה, ובתום הרחצה יטלטל את החבל, והם ימשכוהו למעלה. וכן עשו.

והנה לאחר ששלשלו השניים את אנדריאוצ'ו לתוך הבאר, ניגשו לשתות ממנה כמה שוטרים משוטרי הממלכה שהציק להם צימאונם, הן משום חומו הכבד של הלילה והן משום שרצו ממושכות ורדפו אחרי מישוהו. השניים ראו אותם באים ונמלטו מיד על נפשם, והשוטרים הבאים לשתות לא הבחינו בהם. בתחתית הבאר סיים אנדריאוצ'ו להתרחץ וטלטל את החבל. האנשים הצמאים שלמעלה הספיקו בינתיים להניח ארצה את מגיני העץ שלהם, את כלי-נשקם ואת גלימותיהם, וכבר החלו למשוך בחבל: כסבורים היו כי הדלי הגדול קשור אליו, והוא מלא מים. ואנדריאוצ'ו ראה כי הגיע קרוב לפי הבאר, הניח לחבל ונאחז בידיו באבני השפה. למראה פתאומי זה נבהלו האנשים מאוד, ובלי לומר מלה הניחו לחבל ונמלטו מהר ככל האפשר. אנדריאוצ'ו נדהם, ואילולא נאחז היטב היה נופל לתחתית הבאר ואולי נפגע קשות, אולי אף היה נופח את נשמתו, וכאשר יצא מהבאר מצא את כלי-הנשק, וידע כי חבריו לא הביאו שם, ולכן השתומם שבעתיים. עמד אפוא נפחד ולא ידע ממה, וקונן על מר גורלו עד שגמר אומר להסתלק מהמקום ולא לגעת במאום: החל ללכת לאשר נשאוהו רגליו. עוד הוא הולך כך נקר לפניו במקרה

שני חבריו מקודם, שבאו עתה לחלצו מהבאר. הם השתוממו מאוד לראותו ושאלו מי הוציאו מהבאר. אנדריאוצ'ו ענה כי אינו יודע כלל, וסיפר להם לפי סדר מה אירע לו ומה מצא מחוץ לבאר. השניים הבינו איך התרחש הדבר וסיפרו לאנדריאוצ'ו, במצהלות צחוק, מדוע ברחו משם קודם ומי האנשים שהוציאוהו מהבאר. אחר לא אמרו עוד דבר, שכן כבר הגיעה שעת חצות, הלכו לכנסייה הראשית, נכנסו אליה בקלות רבה וניגשו לארון הקבורה גדול הממדים העשוי שיש. בעזרת כלי ברזל שהביאו הרימו את המכסה, הכבד מאוד, ופתחו רווח שדרכו יוכל אדם להשתחל פנימה, ואת המכסה השעינו על תמוכות שלא ייסגר.

כשסיימו את המלאכה, פתח ואמר אחד מהשניים: "ומי ייכנס פנימה?" ענה לו רעהו: "לא אני."

"גם לא אני," אמר הראשון, "אנדריאוצ'ו ייכנס לשם."

"לא אעשה דבר כזה," אמר אנדריאוצ'ו.

פנו אליו השניים יחד ואמרו לו: "לא תיכנס? בשם אלוהים, אם לא תיכנס, נכה על ראשך באחד ממוטות הברזל האלה, עד שתיפול מת."

אנדריאוצ'ו נבהל ונכנס פנימה, ובשעה שעשה זאת אמר בלבו: "האנשים האלה מצווים עלי להיכנס פנימה כדי לרמות אותי: אחרי שאתן להם את כל מה שאמצא שם ואתאמץ לצאת מארון הקבורה, יסתלקו לדרכם ואני אשאר בידיים ריקות." לכן חשב כי טוב יעשה אם ייקח קודם כול את חלקו, וכיוון שנזכר בטבעת היקרה, אשר שמע עליה מפי השניים, מיד כשהגיע למטה שלף את הטבעת מעל אצבע הארכיגמון וענד אותה לאצבעו שלו. ואחר העביר לחבריו את השרביט ואת המצנפת ואת הכפפות והפשיט את הגופה עד שהותירה בכותונת בלבד, נתן לשניים הכול ואמר כי לא נותר עוד מאום. השניים הטעימו כי הטבעת חייבת להיות שם, ואמרו לו לחפש היטב בכל מקום, אבל אנדריאוצ'ו ענה כי אינו מוצא דבר, העמיד פני מחפש, וכך עיכב את השניים שעה ארוכה. אך גם הם היו

ערמומיים כמוהו, אמרו לו לחפש היטב, וברגע המתאים הסירו את התמוכה שהשעינו עליה את מכסה ארון הקבורה ונמלטו על נפשם, ואת אנדריאוצ'ו הותירו כלוא שם בפנים. מה חש אנדריאוצ'ו כשהבחין בכך, יוכל כל אחד לשוות בנפשו.

כמה פעמים ניסה לבדוק אם יצליח להרים את המכסה בראשו ובכתפיו, אך כל מאמציו היו לשווא: לכן הכריעו כאבו הרב, והוא נפל על גופתו של הארכיהגמון המת. והרואה את השניים באותה שעה, היה מתקשה להבחין מי מהם מת יותר, הארכיהגמון או הוא. כאשר התאושש פרץ אנדריאוצ'ו בבכי מר, שכן היה סמוך ובטוח כי סופו יהיה אחד מהשניים: או שלא יבוא עוד איש לפתוח את ארון הקבורה, ויגזר עליו למות מרעב ומצחנה בין הרימות הרוחות בגופת המת, או שיבוא מישוה וימצא אותו בפנים, ואז יתלוהו כגנב.

עוד הוא טרוד במחשבות אלה ולבו כואב ודואב, שמע כי בתוך הכנסייה מתהלך המון רב, ורבים מדברים זה עם זה, ושיער כי ודאי אף הם באים לעשות כאן בדיוק את מה שכבר עשה הוא עם חבריו. לפיכך גבר פחדו שבעתיים. ואולם אחרי שפתחו באי הכנסייה את ארון הקבורה והציבו תמוכה תחת המכסה, פתחו בוויכוח מי יצטרך להיכנס פנימה, כי איש מהם לא אבה לעשות זאת. לכן לאחר פולמוס ארוך, אמר כומר אחד: "ממה אתם פוחדים? אתם חושבים שהוא יאכל אתכם? המתים אינם אוכלים בני-אדם! אני אכנס לשם פנימה." כך אמר והשעין את חזהו על פי ארון הקבורה: את ראשו הפנה החוצה ואת רגליו שלח פנימה לרדת מטה. כשראה זאת אנדריאוצ'ו קם מיד ואחז באחת מרגלי הכומר כאומר למושכו מטה. כשהרגיש בכך הכומר פלט צעקה גדולה וזינק במהירות החוצה. כל השאר נבהלו מאוד ופתחו במנוסה כמו דלקו בעקבותיהם מאה שדים — ואת ארון הקבורה לא סגרו.

לנוכח המנוסה הזאת רבתה שמחתו של אנדריאוצ'ו לאין שיעור. זינק מיד החוצה ויצא מהכנסייה בדרך שנכנס אליה. אור היום כבר עמד להפציע ואנדריאוצ'ו הלך לאשר נשאוהו רגליו והטבעת לאצבעו, עד שהגיע לחוף הים וראה לפניו את הפונדק: שם מצא את חבריו ואת הפונדקאי שחששו מאוד לגורלו כל הלילה. סיפר להם מה אירע, ובעצת הפונדקאי הוחלט שעליו להסתלק מנאפולי בלי להתמהמה. אנדריאוצ'ו עשה מיד כדבריו ושם לפרווג'ה, לאחר שהשקיע את כספו ברכישת טבעת, אף כי הלך לקנות סוסים.

סיפור שישי

הגבירה פריטולה, מצאה על אי בודד ועמה שני עופרים לאחר שאיבדה שני בנים, והיא עוברת להתגורר בלוג'ינ'אנה; שם נעשה אחד מבניה האבודים לאיש פמלייתו של אדונו; הוא שוכב עם בת האדון ובשל כך הוא מושלך לכלא; האי סיציליה מתמרד נגד המלך שארל; וכאשר מזהה האם את בנה, הוא נושא לו לאשה את בת אדונו, גם מוצא את אחיו, והם שבים למעמדם הרם.

הנשים ואף הבחורים צחקו ארוכות לשמע קורותיו של אנדריאוצ'ו, שסיפרה עתה פיאמטה. ואמיליה ראתה כי תם הסיפור, ועל-פי מצוות המלכה פתחה ואמרה את הדברים האלה:

קשות ומכאיבות הן תהפוכות המזל, אך כיוון שכל-אימת שדנים בהן שב ומתעורר שכלנו — זה השכל המתפתה לתעתועי המזל ונרדם בקלות — לפיכך סבורה אני כי גם המאשרים וגם מי שלא שפר עליהם גורלם לא יצטערו אם יצטרכו להקשיב לסיפורים על נושא זה, כי יהיו אלה דברי הזהרה למאשרים, ולאחרים יביאו נחמה. לכן אף כי כבר אמרו בעניין זה דברים גדולים וחשובים, בכוונתי לספר לכן סיפור אמיתי ובה במידה מעורר רחמים: שכן אף-על-פי שהסתיים בכי טוב, כה רב וממושך היה הסבל המר שאני מתקשה להאמין כי שמחת האחרית הצליחה להמתיקו ביום מן הימים.

ובכן, נשים יקרות מאוד, עליכן לדעת כי אחרי מות הקיסר פרידריך השני הוכתר מנפדי למלך סיציליה,¹ ולמעמד רם בחצרו זכה אציל אחד מבני נאפולי, אריגטו קאפצ'ה שמו, שהיה נשוי לאשה יפה ואצילה, אף היא מנאפולי, ושמה הגבירה פריטולה קאראצ'ולה. אריגטו, אשר היה אז מושל האי, שמע כי המלך שארל הראשון ניצח בפנפנטו את מנפדי והרגו,² ועתה תעבור אליו הממלכה כולה, לכן התכונן לברוח, כי לא סמך ביותר על נאמנותם הרופפת של בני סיציליה ולא רצה להיות אחד מנתיניו של אויב אדונו. אך הדבר נודע לאנשי סיציליה והם תפסו לפתע את אריגטו, ועמו עוד רבים מידידי המלך מנפדי ומנאמניו, ונתנו אותם שבויים למלך שארל, ומיד אחר-כך נתנו בידיו של המלך הזה את רסן השלטון באי. הגבירה פריטולה לא ידעה מה עלה בגורלו של אריגטו בתהפוכות הגדולות הללו, והיתה שרויה כל העת בפחד מפני המאורעות. ולכן מחשש שמא יחולל כבודה, נטשה את כל אשר לה, לקחה עמה את בנה, ילד כבן שמונה ושמו ג'וזפדי, והפליגה בסירה קטנה, בעודה מעופרת ובלא פרוטה בכיסה, ונמלטה לאי ליפארי, וכאן ילדה עוד בן, סקאצי'אטו³ קראה את שמו. שכרה מינקת ועלתה עם כל בני משפחתה על ספינה קטנה, בכוונה לחזור לבית קרוביה אשר בנאפולי.

אולם הדברים התרחשו אחרת משחשבה, שכן את הספינה שפניה היו מועדות לנאפולי הביאה הרוח עד לאי פונצה, שם עגנו המלחים במפרץ קטן והמתינו למזג-אוויר נוח להפלגה. הגבירה פריטולה ירדה כמו כולם לחוף האי, מצאה לה מקום בודד ונידח, ישבה שם לבדה וביכתה את אריגטו שלה. כן עשתה מדי יום, וכך בשעה שהיתה שקועה בצערה הגיעה לשם ספינת גליצ'ה של שודדי ים, ואיש מן המלחים ומיתר הנוסעים לא הבחין בה, והשודדים לקחו בשבי את כל מי שמצאו במקום והסתלקו משם.

והנה כאשר סיימה הגבירה פריטולה את קינתה היום-יומית, ושבה לחוף כהרגלה לראות מה שלום ילדיה, לא מצאה שם איש. תחילה השתוממה מאוד, אך לפתע החלה לחשוש כי אירע אשר באמת אירע, לכן חידדה את מבטה, סקרה את הים וראתה את הגליצ'ה, שעדיין לא התרחקה הרבה, והיא גוררת אחריה את הספינה הקטנה. וכך הבינה

היטב כי כמו שאיבדה את בעלה, כן איבדה את ילדיה. ובראותה כי נותרה שם אומללה, גלמודה ועזובה, בלי לדעת היכן תוכל כלל לשוב למצוא ולו גם אחד מיקיריה, התעלפה האשה ונפלה על החוף, בעודה משוועת לבעלה ולילדיה. לא היה שם איש שיוכל להחיות את רוחה במים קרים או בדבר אחר, לכן נדדו כל כוחות הנפש שלה זמן רב באין מפריע.⁴ ואולם כוחות אלה שנמלטו מן הגוף האומלל שבו אליו עם הדמעות ועם הבכי, ואז קראה האשה לילדיה שעה ארוכה וחפשה אותם בכל מערה. אך בראותה כי כל עמלה לשווא וכי הלילה קרב ובא, החלה לדאוג גם לעצמה, כי קיוותה להיוושע אף שלא ידעה כיצד, לכן התרחקה מהחוף ושבה למערה שנהגה קודם לשבת בה, לבכות ולקונן על מר גורלה. לאחר שעבר עליה הלילה באימה רבה ובדאבה עצומה, ויום חדש האיר, גם עברה השעה השלישית,⁵ אילץ הרעב את האשה ללחץ עשב, שכן אמש לא אכלה מאום. השביעה את רעבונה כפי יכולתה, ואחר החלה לחשוב על חייה בעתיד ומירה בבכי. עוד היא שקועה במחשבות אלה, ראתה איילה מתקרבת למקום, נכנסת למערה סמוכה, ואחר זמן-מה שוב יוצאת ממנה והולכת ליער. קמה אפוא האשה, נכנסה למקום שיצאה ממנו האיילה ומצאה שם שני עופרים, שכנראה נולדו באותו יום, ונראו לה הדבר המתוק והחיני ביותר בתבל. ומכיוון שעדיין לא יבש חלב שדיה מהלידה, נטלה את העופרים וברוך חלצה להם שד. העופרים לא סירבו להצעתה, וינקו משדיה כיונקים מעטיני אמם, ומאותו רגע ואילך שוב לא הבדילו כלל בינה לבין אמם הוותם. בשל זאת נדמה לה לגבירה שאכן מצאה לה במקום השומם חברה כלשהי, והתכוונה להעביר שם את ימיה עד יום מותה באכילת עשבים ובשתיית מים ובבכי כל אימת שתיזכר בבעלה ובילדיה ובחייה הקודמים. והתרגלה לקרבת האיילה כשם שהתרגלה לקרבת עופריה.

והנה אחרי חודשים רבים, והגבירה האצילה כבר הפכה לפרא אדם, עגנה שם ספינה קטנה של אנשי פיזה, אף היא הגיעה בגלל סערה בים למקום שבאה אליו קודם הגבירה. והספינה התעכבה שם ימים אחדים. על סיפונה היה אדון אחד ושמו קוראדו, מן

המרקזים לבית מאלאספינה,⁶ והיתה עמו גם בת-זוגו, אשת-חיל צדקנית. הם היו בדרכם לביתם ממסע צליינות בכל המקומות הקדושים בממלכת פוליה. ויום אחד, כדי להפיג את שעמומו, יצא אותו אדון לשוטט באי עם אשתו ועם כמה אנשים מפמלייתו וכן עם כמה מכלביו. ולא רחוק ממקום שהייתה של הגבירה בריטולה התחילו כלביו של קוראדו לרדוף אחרי שני העופרים, שכבר היו גדולים למדי ורעו שם באחו. והעופרים נמלטו מפני הכלבים, ובאו דווקא למערה אשר שהתה בה הגבירה בריטולה. כשראתה זאת הגבירה קמה מיד על רגליה, נטלה מקל ובעזרתו הדפה את הכלבים. קוראדו ואשתו באו בעקבות כלביהם וראו את הגבירה, שהפכה שחומה, רזה ושעירה, והשתוממו מאוד: והשתוממותה אף רכתה משלהם. ואולם אחרי שלבקשתה קרא קוראדו לכלביו לסגת, השתכנעה האשה אחרי הפצרות רבות לספר מי היא ומה מעשיה שם, וגילתה להם הכול על מעמדה ועל תלונותיה ועל החלטותיה הקשות. כאשר שמע זאת קוראדו, לפניו ממקורבי אריגטו קאפצ'ה, נכמרו רחמיו ועיניו זלגו דמעות, דיבר ארוכות והתאמץ להניא את האשה מהחלטות קשות כל-כך, אף הציע להשיבה לביתה או להחזיקה אצלו בביתו בכל הכבוד הראוי לה, כמו היתה אחותו, ואמר כי תוכל להישאר בביתו כל עוד לא יזמן לה האל מזל טוב יותר. כיוון שלא אבתה האשה להיכנע ולהיענות להצעותיו, השאיר עמה קוראדו את אשתו, ואמר לה כי תדאג שישלחו לשם דברי מאכל ותלביש באחת משמלותיה את בריטולה, שאת גופה עטו קרעי סמרטוטים, והוסיף כי עליה לעשות הכול לשכנעה לבוא אתם. אותה אשה אצילה נשארה אפוא עם הגבירה בריטולה, ולאחר שבכתה אתה שעה ארוכה על כל צרותיה, דאגה שיביאו מלבושים ומאכלים, ועמל רב עמלה עד ששכנעה אותה לבוא עמה להתלבש ולאכול. לבסוף, לאחר בקשות רבות, כיוון שהכריזה בריטולה שלעולם לא תיאות ללכת למקום שמכירים אותה, שכנעה אותה חברתה לבוא עמה ללוגיג'אנה,⁷ עם שני העופרים ועם האיילה, אשר בינתיים שבה לשם והפגינה חיבה רבה כלפי אשת קוראדו, למרבה הפתעתה של הגברת.

וכן, כאשר השתנה מזג-האוויר ונעשה נוח, עלתה הגבירה בריטולה עם קוראדו ואשתו לספינתם, ואתה באו גם האיילה ושני העופרים, וכיוון שלא הכול ידעו את שמה, כינוה "עופרה". ברוח נוחה לשיט הגיעו עד מהרה לשפך הנהר מאגרה, ירדו שם ועלו לטירותיהם. והגבירה בריטולה, בבגדי אלמנות, שהתה שם אצל אשתו של קוראדו ושימשה לה בת-לוויה. היא הצטיינה ביושר הליכותיה ובענווה ובצייתנות, ולא חדלה לאהוב את עופריה ולדאוג שיאכילו אותם היטב.

ושודדי הים אשר שדדו בפונצה את הספינה שבה הגיעה לשם הגבירה בריטולה (ואת בריטולה השאירו באי, שכן לא ראוה) הפליגו עם כל שאר האנשים לנמל גנואה, וכאן חילקו את השלל בין בעלי הגליאה, ובחלקו של אחד ושמו אדון גואספארינו דוריה⁸ נפלו במקרה בין השאר גם המינקת של הגבירה בריטולה גם שני הילדים שאתה, ודוריה שלח את המינקת ואת הילדים לביתו, שיהיו משרתים ויעסקו בעבודות הבית. המינקת, לבה כאב מאוד על אובדן גבירתה ועל הגורל המר שפקד אותה ואת שני הילדים, ובכתה

ארוכות, אך ראתה כי אין תועלת בדמעות וכי נידונה לשרת עם הילדים. וכיוון שניחנה בתבונה ובתושייה, אף כי היתה אשה פשוטה, משהצליחה להתעורר איכשהו בדקה את המקום שנקלעו אליו והבינה כי אם במקרה ייודע שם מי הם הילדים, בנקל יאונה להם רע. מלבד זאת חשבה כי אולי יוכל מזלם להתהפך ביום מן הימים, ואם יחיו השניים עד לאותו יום, יוכלו לשוב למעמדם הקודם, לכן גמרה אומר שלא תגלה לאיש מי הם, אלא אם כן תמצא הזדמנות נאותה לכך, ולכל שואל אמרה כי הם בניה שלה. לילד הבכור לא קראה עוד ג'ופרדי, אלא ג'אנוטו מפרוצ'ידה, אך את שמו של הילד השני לא דאגה לשנות. בקפידה רבה הסבירה לג'ופרדי מדוע שינתה את שמו, ואיוו סכנה יכולה לאיים עליו אם ייודע מי הוא, והזכירה זאת באוזניו לא רק פעם אחת בלבד, אלא פעמים רבות: והילד הנבון הקפיד מאוד לנהוג לפי הוראותיה של המינקת החכמה. כך שהו שני הנערים שנים רבות בביתו של אדון גואספארינו עם המינקת, ובסבלנות שירתו בכל מלאכה שפלה, ועל גופם בגדים דלים ונעליהם עלובות יותר מהבגדים.

ואולם כאשר מלאו ג'אנוטו שש-עשרה שנים, היה לבו גא יותר מהיאה לעבד: לכן מאס במצב נחות זה, עלה על סיפון אחת הגליאות המפלגות לאלכסנדריה, נטש את השירות בבית האדון גואספארינו והרפה במסעות למקומות למיניהם, אך לא הצליח להתקדם אף כהוא-זה. לבסוף, כשלוש או ארבע שנים לאחר שהסתלק מביתו של האדון גואספארינו, וכבר היה לבחור יפה תואר וגבה קומה, שמע ג'אנוטו על אביו, אשר כבר חשבו למת, כי עודנו חי אך הוא כלוא בבית-הסוהר במשמר חיילי המלך שארל. ועוד הוא נודד כך, נואש מהגורל, הגיע ללונג'אנה: כאן הצטרף במקרה לפמלייתו של קוראדו מאלאספינה, ושירתו עתה באורח נאות ביותר ולשביעות רצונו. אך אף כי פעמים אחדות ראה את אמו, המלווה את אשת קוראדו, מעולם לא הכירה ואף היא לא הכירה אותו: עד כדי כך שינה הזמן הן אותו והן אותה מאז ראו זה את זה בפעם האחרונה.

ובכן, בשעה שעבד ג'אנוטו בשירותו של קוראדו, התאלמנה זה לא כבר אחת מבנותיו של קוראדו, ספינה שמה, מבעלה ניקולו מג'ריניאנו, ושבה לבית אביה: והיא יפהפייה ונעימת הליכות וצעירה, בת מעט יותר משישה-עשר אביבים, ובמקרה נחו עיניה על ג'אנוטו, ועיניו של ג'אנוטו נתקלו בה, והשניים התאהבו זה בזה בלהט רב. לא חלף זמן רב והם מימשו את אהבתם, הדבר ארך חודשים רבים בלא שהבחין בזאת איש. לכן היו השניים שאננים מדי, והחלו לנהוג בזהירות פחותה מן הדרוש לעניינים אלה. וכך יום אחד, עוד הם מתהלכים ביער עבות יפה, נטשה הבחורה, עם ג'אנוטו יחד, את שאר בני החבורה, והשניים התקדמו הלאה, וכאשר נדמה להם כי האחרים נותרו הרחק מאחור, מצאו מקום מחבוא נעים ביותר, שופע עשב ופרחים ומוקף עצים, והחלו לרוות דודים. והנה מכיוון שהשתהו שם יחד זמן ארוך, שכן העונג הרב קיצר מאוד את הזמן בעיניהם, הפתיעו אותם במעשיהם, תחילה אמה של הבחורה ואחר גם קוראדו. והוא, לבו כואב ודואב למראה מעשיהם, לא אמר דבר ולא שאל למה ומדוע, אך ציווה על שלושה

ממשרתיו לתפוס את השניים יחד ולהביאם כבולים לאחת מטירותיו. והיה כולו רועד מזעם ומצער, מוכן ומזומן להמית את שניהם ברוב קלון.

גם אמה של הבחורה רגזה מאוד וחשבה כי בתה ראויה לכל עונש אכזרי על חטאה, אך כאשר הבינה מן המלים המעטות שנפלטו מפיו של קוראדו מה כוונתו לעשות לאשמים, לא יכלה לשאת זאת. רצה אפוא קדימה, השיגה את בעלה הנזעם והחלה להתחנן לפניו כי יואיל בטובו שלא להיחפז בחרון אפו, ולא יהיה לעת זקנה רוצחה של בתו, ואף שלא יזהם את ידיו בדם אחד ממשרתיו. ודיברה על לבו כי יחפש דרך אחרת להשביע את זעמו, למשל יצווה לכלוא את השניים, שיתייסרו בכלא ויקוננו שם על חטאם. זאת אמרה אותה צדקנית ודיברה עוד ועוד על לבו, עד שהצליחה להניאו מכוונתו להמית את השניים. והוא ציווה כי יכלאו כל אחד מהם במקום אחר, ישימו עליהם משמר כבד, יאכילו אותם לחם צר ויחזיקו אותם בתנאים קשים, עד אשר יפסוק מה יהיה עליהם. וכך נעשה.

אלו חיים חיו השניים, הכלואים בבית-האסורים, בבכית-מיד ובצומות ארוכים מדי שלבטח לא הועילו לבריאותם, יוכל כל אחד לשוות בנפשו. והנה בשעה שג'אנוטו וספינה החייסרו כבר שנה תמימה בייסורים קשים אלה, וקוראדו לא זכר אותם ולא פקדם, כבש המלך פדרו מאראגון את סיציליה מידי המלך שארל, לאחר שהאדון ג'אן מפרוצ'ידה קשר קשר באי ופרץ בו מרד.¹⁰ והדבר שימח מאוד את קוראדו, שכן היה גיבליני.¹¹

כאשר שמע זאת ג'אנוטו מפי אחד מסוהריו, התמלטה אנחה עמוקה מפיו ואמר: "אוי לי! כי כבר חלפו ארבע-עשרה שנים מאז התחלתי לנודד בעולם כמקבץ נדבות, ולא ציפיתי אלא לרגע זה בלבד, והנה עתה, כמו כדי להסיר מלבי כל שמץ תקווה, משהגיע הרגע אני אסור בכלא, ואין לי תקווה לצאת ממנו לעולם אלא במותי!"

"מה אתה שח?" שאל הסוהר. "וכי מה נוגעים לך מעשיהם של המלכים רמי המעלה? ואיזה עניין היה לך בסיציליה?"

ענה לו ג'אנוטו: "נדמה לי כי לבי מתפקע בזוכרי מה עשה שם אבי, שכן אף כי הייתי אך ילד קטן בעת בריחתי משם, אני זוכר שבחייו של המלך מנפרדי נראה לי אבי אדון רם מעלה."

הוסיף ושאל הסוהר: "ומי היה אביך?"

אמר ג'אנוטו: "אכן, עתה אוכל לגלות בלא חשש מי היה אבי, שכן אני רואה כי ממילא נקלעתי לאותה מצוקה שחששתי להיקלע אליה אם אגלה מי הוא. שמו של אבי היה אריגטו קאפצ'צה, וזה גם שמו עכשיו אם עודו חי, ושמי שלי איננו ג'אנוטו, אלא ג'ופרדי. ואין בלבי כל ספק, שאילו הייתי חופשי, הייתי זוכה לשוב למעמד רם, לו רק יכולתי לחזור לסיציליה."

הסוהר ההגון לא שאל עוד דבר, אך בהזדמנות הראשונה סיפר הכול לקוראדו. כאשר שמע זאת קוראדו, אמנם לא הראה לאסיר כי הדבר נוגע ללבו, אך ניגש לגבירה בריטולה ובאדיבות רבה שאל אם נולד לה מאריגטו בן ושמו ג'ופרדי. האשה ענתה לו, ברוב דמע, כי נולדו לה שני בנים ולו חי עתה הבכור, אכן היה זה שמו, וגילו עשרים ושתיים שנה.

לשמע דבריה שיער קוראדו כי אכן הוא האיש, ועלה בדעתו כי אם אמנם אלה פני הדברים, יוכל להפגין חמלה רבה ובה בעת גם למחות את חרפתו ואת חרפת בתו בהשיאו אותה לאיש הזה. לכן ציווה שיביאו אליו בסתר את ג'אנוטו, ובחן אותו על כל פרטי עברו, ומשהבין לפי סימנים מובהקים מאוד כי הבחור הוא באמת ג'ופרדי בנו של אריגטו קאפצ'ה, אמר לו: "ג'אנוטו, אתה יודע מה רבה וקשה היתה הפגיעה שפגעת בי בשל בתי, אף כי אני נהגתי כך יפה ובידירות, ואתה, כיאה למשרתי הנאמן, היית חייב לבקש להרבות תמיד את כבודי ואת כבודו של כל אשר לי. הלא לו היית עושה לאנשים אחרים את מה שעשית לי, רבים מהם היו ממיתים אותך מיד ברוכ קלון — אך לבי הרחום לא היה יכול לשאת זאת. עתה, כיוון שאלה פני הדברים, וכפי שאמרת לי הנך בנם של איש אציל וגבירה אצילה, רצוני לשים קץ למצוקותיך, אם תרצה, ולחלץ מייסוריך ומשבייך, ובה בעת גם להשיב לך ולי את כבודנו האבוד. כידוע לך, ספינה (שקשרת עמה קשרי ידידות אוהבת, אך לא יאה לך וגם לה) אשה אלמנה היא, ולה נדוניה גדולה ויפה, ואת הליכותיה אתה כבר מכיר, ויודע מי הם אביה ואמה, ועל מצבך עתה לא אומר מאום. לפיכך אם תרצה אני מוכן להסכים כי בתי, אשר היתה ידידתך שלא במהוגן, תהיה לך עתה לאשה בדרך מכובדת, ואתה תדור עמי כאן כחפצך, כאילו היית בני."

הכלא אמנם דיכא את בשרו של ג'אנוטו, אך לא פגם כהוא־זה ברוח הנדיבה שירש ממוצאו האציל ואף לא באהבתו השלמה לבחירת לבו. לכן אף כי חפץ בכל לבו לקבל את הצעתו של קוראדו, וכן ראה שהדבר בהישג ידו, לא הסתיר את מה שהורתה לו לומר גדלות רוחו, וענה: "קוראדו, לא רדיפת השררה ולא תאוות בצע ואף לא שום סיבה אחרת לא הביאוני מעודי לבגוד באמונך ולנסות לפגוע בחייך או בדבר כלשהו אשר לך. אהבתי את בתך ועודני אוהבה ותמיד אוהב אותה, כי בעיני היא ראויה לאהבתי. ואם לדעתם של גסי הרוח לא נהגתי בה הגינות, הרי שחטאתי עמה את חטא הנעורים השכיח, אותו חטא שאילו רצינו לסלקו היה עלינו לבטל את הנעורים, ואילו היו הזקנים מואילים להיזכר בימי עלומיהם שלהם, והיו מודדים את מגרעות הזולת על־פי מגרעותיהם הם, ואת מגרעותיהם שלהם על־פי אלה של הזולת, לא היה אותו חטא נחשב חמור כל־כך, כפי שחושב אתה וכן רבים אחרים — מה גם שחטאתי בו כידיד ולא כאויב. הדבר שאתה מציע לי לעשות הוא אשר חפצתי בו תמיד, ואילו חשבתי כי יש סיכוי שיוענק לי, הייתי מבקשו לפני זמן רב, וכן יהיה יקר ללבי שבעתיים עתה, ככל שהתקווה להשיגו תיראה קלושה יותר. אך אם אין רצונך לעשות את מה שפך אומר, אל־נא תלעיטני תקוות שווא: השיבני לכלאי ושם יסר אותי כחפצך, כי ככל שאוסיף לאהוב את ספינה, כן אוהב גם אותך תמיד בשלה, ולא חשוב מה תעשה לי, לעד ארחש לך יראת־כבוד."

לשמע הדברים האלה השתומם קוראדו, וחשב כי אכן ניהן הבחור בגדלות רוח וכי אהבתו יוקדת, ולכן הוקירו אף יותר. קם על רגליו, חיבקו ונשק לו, ובלי להשתהות עוד ציווה כי יביאו לשם בסתר גם את ספינה. בכלא נעשתה ספינה רוה וחיוורת וחלושה. עד

שנראתה כמעט כאשה אחרת, בדיוק כפי שהשתנה ג'אנוטו ונראה כגבר אחר: והשניים באו בברית האירוסים בהסכמה הדדית בנוכחותו של קוראדו, כנהוג אצלנו.

ימים אחדים דאג קוראדו לתת לבני־הזוג את כל צורכיהם ואת כל אשר הסב להם עונג ברוח־בִּיד, בלי לגלות את המעשה לאיש, ואז חשב כי הגיעה העת לשמח גם את אימותיהם של השניים. לכן שלח לקרוא לאשתו ול"עופרה", ובכואן פנה אליהן ואמר: "מה תגיד, גבירתי, אם אשיב לך את בנך בכורך, והוא בעלה של אחת מבנותי?"

ענתה לו "עופרה": "לא אוכל לומר לך אלא זאת: אם אך אוכל להכיר לך תודה יותר מעתה, אזי לבטח אהיה אסירת תודה לך יותר אם אכן תשיב לי את הדבר היקר ללבי מכול, יותר מגופי שלי, ואם תחזיר לי את בני כבעל לבתך כדברך, כי אז תחיה שוב בלבי, במידה רבה, את התקווה שכבר נואשתי ממנה מזמן." והיא השתקתה ועיניה זולגות דמעות.

אז אמר קוראדו לאשתו: "ומה תחשבי את, גבירתי, אם אעניק לך חתן כזה?" ענתה לו האשה: "לא רק אחד מבני האצילים, אלא אף בן מעמד נחות ימצא חן בעיני, אם אך יהיה טוב בעיניך."

אמר אז קוראדו: "אני מקווה אפוא שבתוך ימים מעטים אעשה אתכן לנשים מאושרות."

ומכיוון שראה כי שני הצעירים כבר שבו ונראו כקודם, דאג להלבישם בגדי פאר ושאל את ג'ופרדי: "כמה תגדל שמחתך אם נוסף על אושרך עתה, תוכל גם לראות כאן את אמך?"

ענה לו ג'ופרדי: "איני יכול להאמין שסבל התלאות הקשות הותיר את אמי חיה עד עצם היום הזה. ואולם אם אכן כן הוא, ייקר לי הדבר יותר מכול, כן אני חושב שבעזרת אמי אוכל להשיג שוב רבים מנכסי שנותרו בסיציליה."

אז ציווה קוראדו כי יביאו לשם את האשה האחת ואת האשה האחרת. שתיהן בירכו בשמחה רבה את הכלה, אף כי תמהו בלבן לא מעט מה עורר את קוראדו לעשות חסד כה רב ולזווג את בתו לג'אנוטו. ובעקבות הדברים ששמעה מפי קוראדו החלה עתה הגבירה בריטולה להתבונן היטב בג'אנוטו. וכוח נסתד עורר בה זיכרון עמום של קלסטר־פניו של בנה בילדותו, ואז, בלי להמתין לשום הוכחה נוספת, רצה בזרועות פתוחות ונפלה על צווארו. אך האהבה היתרה ושמחתה האמהית לא הניחו לה לומר מלה, אלא שיתקו את כל חושיה, עד שכמעט נפלה מתה בזרועות בנה. והבן נדהם מאוד, שכן זכר כי ראה את האשה פעמים רבות באותה הטירה ומעולם לא הכירה, ועם זאת חש כי זו אמו. ולאחר שאימצה אל לבו, נשק לה באהבה ובדמעות ונוף בעצמו על כי לא שם לבו אליה קודם־לכן. ואולם הן אשתו של קוראדו והן ספינה טיפלו בה בחיבה רבה, ובעזרת מים צוננים ובאמצעים אחרים השמורים עמן השיבו לה את כוחותיה האבודים, והגבירה בריטולה שוב חיבקה את בנה בדמעות שליש ובמלים רבות ערכות לאוזן, וכלב גדוש אהבת אם נשקה לו יותר מאלף פעמים, והוא התבונן בה ונהג בה יראת־כבוד רבה.

לאחר שנשנתה הברכה הנכבדת והעולות שלוש פעמים אף ארבע¹² לשמחתם הרבה ולהנאתם של כל המשתתפים באותו מעמד, ולאחר שסיפרו זה לזה על כל התלאות שפקדום, הודיע קוראדו לידידיו, לשמחת כולם כי רבה, על קשר המשפחה החדש שקשר, אף ציווה לעשות חגיגת פאר יפה, ואז אמר לו ג'ופרדי: "קוראדו, שימחת אותי בדברים רבים וזמן רב טיפלת באמי בכבוד. הנה עתה, משלא נותר דבר שיכולת לעשות ולא עשית, אבקשך כי תרבה את שמחת אמי ואת שמחתי בחגיגת כלולותי ותביא לכאן את אחי, שאדון גואספארינו דוריה מחזיקו משרת בביתו, אחרי ששבה אותו ואותי בשוד ים, כפי שכבר סיפרתי לך פעם. ואחר אבקשך לשלוח מישהו לסיציליה שילמד לאשורו הכול על מצבה של ארץ זו ובאילו תנאים היא שרויה, כן יבקש לדעת מה אירע לאריגטו אבי, החי הוא אם מת, ומה מצבו אם עודו חי, ומשייודע לו הכול ישוב אלינו."

בקשתו של ג'ופרדי נשאה חן בעיני קוראדו, ובלא עיכוב שלח אנשים זהירים מאוד הן לגנואה והן לסיציליה. האיש שנסע לגנואה מצא את אדון גואספארינו והפציר בו עוד ועוד, בשם קוראדו, כי ישלח אליו את סקאצי'אטו ואת המינקת שלו, כן סיפר לפי סדר כל מה שעשה קוראדו למען ג'ופרדי ואמו.

לשמע הדברים האלה השתומם מאוד אדון גואספארינו ואמר: "אמנם נכון כי אני מוכן לעשות כל אשר לאל ידי ממה שיבקש קוראדו. גם נכון כי זה ארבע-עשרה שנה אני מחזיק בביתי את הנער שאתה מחפש ואת אמו, ואשלחם אליו ברצון. אך מסור-נא ממני לקוראדו כי ייזהר מאוד, אם עוד יש סיפק בידו, ולא יבטח ולא ייתן אמון רב מדי בבדייתו של ג'אנוטו, המכנה את עצמו כיום ג'ופרדי, כי הוא אדם מרושע הרבה יותר מכפי שנראה במבט ראשון."

לאחר שאמר זאת ציווה לכבד את האיש הטוב כיאה לו, פקד כי יביאו אליו בסתר את המינקת ובחן אותה בערמוניות רבה על המעשים הללו. האשה, ששמעה על המרד בסיציליה ועתה נודע לה גם כי אריגטו חי, הרחיקה מלבה את החששות שהציקו לה לפנים וסיפרה כל דבר כסדרו, אף הבהירה מה היו הסיבות שהביאוה לנהוג כפי שנהגה. משראה אדון גואספארינו כי דברי המינקת תואמים היטב לדברי שליחו של קוראדו, החל להאמין בהם, והיות שהיה אדם פיקח ביותר חקר את הדבר בכל מיני דרכים ומצא עוד ועוד עדויות לאמיתותו. אז בוש ביחסו הגרוע לנער, וכיוון שהיתה לו בת קטנה ויפה כבת אחת-עשרה, וידע מי הוא אריגטו ומה היה מעמדו בשעתו, השיא את בתו לנער ונתן לה נדוניה גדולה, לפצותו. לכבוד זאת עשו חגיגה גדולה, ואחר עלה אדון גואספארינו על ספינה קטנה ומצוידת היטב עם הנער, עם הבת, עם שליחו של קוראדו ועם המינקת, והפליג בה למפרץ לריצ'י, ושם קיבל קוראדו את פניו וכל החבורה ניגשה לאחת מטירותיו של קוראדו, סמוך למקום, לערוך משתה מפואר.

אין להביע במלים מה רב היה אושרה של האם בראותה שוב את בנה, וכמה רבתה שמחת שני האחים, ועד כמה שמחו שלושתם במינקת הנאמנה, ואיזו שמחה הפגינו כולם כלפי אדון גואספארינו וכלפי בתו, וכן גואספארינו כלפי כולם, ואיך שמחו הכול עם

קוראדו ואשתו ובניו וידידיו. לפיכך אני מניחה לכן, נשים יקרות, לדמיין הכול בעצמכן. והנה כדי שתהיה השמחה שלמה, רצה האל אדון הכול, המרעיף רוב טוב לאחר שהתחיל בכך, להוסיף גם כמה בשורות משמחות, והן שאריגטו קאפצ'ה עודנו בחיים ומצבו טוב. שכן, עוד החגיגה בעיצומה, ועוד המסובים, הנשים עם הגברים, יושבים אצל השולחנות וטרם הספיקו לסיים את המנה הראשונה במשתה, והנה הגיע לשם האיש שיצא לסיציליה: ובין השאר סיפר כי אריגטו היה אסיר, תחת משמר חיילי המלך שארל, כאשר התקוממה הארץ נגד המלך. ואז חש כל העם הזועם אל הכלא, הרג את השומרים והוציא את אריגטו לחופשי, וכיוון שהתפרסם בתור אויבו המושבע של המלך שארל מינוהו אנשי העם למצביאים, ונהרו אחריו לחפש אחר הצרפתים להורגם. לפיכך נשא האיש חן רב בעיני המלך פדרו, והוא השיבו למעמדו הנכבד הקודם וכן החזיר לו את כל נכסיו, ועתה הוא אדם רם מעלה. והשליח אף הוסיף כי אריגטו קיבל את פניו בכבוד רב ושמע בשמחה יתרה את החדשות על אשתו ועל בנו, שלא ידע עליהם מאוס מאז נאסר. כן שלח אליהם ספינת קרב מהירה ובה כמה אצילים מפמלייתו, והם עומדים להגיע בעוד זמן קצר. את השליח קיבלו בשמחה גדולה ובעליזות, והכול האזינו לדבריו. קוראדו, ועמו כמה מידידיו, יצאו מיד לקראת אותם אצילים, שבאו לראות את הגבירה בריטולה ואת ג'ופרדי, וקיבלו את פניהם בשמחה והזמינם להצטרף למשתה, שעדיין היה בתחילתו.

כאן קיבלו אותם בריטולה וג'ופרדי, וכל שאר המסובים, בשמחה רבה כל-כך, שכמוה לא היתה מעולם. בטרם ישבו לאכול בירכו האורחים החדשים את כולם בשם אריגטו, וכמיטב יכולתם הודו בשמו לקוראדו ולאשתו על שכיבדו כה יפה את אשתו ואת בנו, אף הודיעו כי אריגטו יהיה מוכן תמיד למלא את כל חפצם ככל אשר תשיג ידו. אחר פנו לאדון גואספארינו, שהפתיעם ששמע מעשהו הטוב, ואמרו לו כי הם בטוחים מאוד שכאשר ייודע לאריגטו מה עשה למען סקאצי'אטו, יכיר לו על כך תודה דומה ואף רבה יותר. אחר בשמחה רבה סעדו האנשים את לבם עם שתי הכלות החדשות ועם שני החתנים החדשים בחגיגת כלולותיהם.

לא רק באותו יום עשה קוראדו חגיגה לכבוד חתנו ולכבוד שאר קרוביו וידידיו, אלא גם בימים רבים אחרים. וכאשר שכך להט החגיגה, סברו הגבירה בריטולה וג'ופרדי ויתר אנשיהם כי אכן הגיעה העת לצאת לדרך. ובדמעות רבות נפרדו מקוראדו ומאשתו ומאדון גואספארינו, עלו על ספינת הקרב והפליגו בה, ואת ספינה לקחו עמם. וכיוון שנשבה רוח נוחה הגיעו עד מהרה לסיציליה, וכולם, הן הבנים והן הנשים, התקבלו יפה בפאלרמו על-ידי אריגטו, ושמחתו רבתה כל-כך שאין לתארה במלים. ויש לשער, כי לאחר זאת האריכו שם ימים באושר ובעושר, דבקים באל אדון הכול, כיאה למי שמקירים טובה על החסד שקיבלו מידידיו.

סיפור ראשון

טאנקרדי נסיך סאלרנו הורג את מאהב בתו ושולח לה את לבו בתוך גביע זהב; הבת יוצקת מי רעל על הלב, שותה אותם וכך מתה.

אכן נושא כאוב לדון בו הציע לנו היום מלכנו, שכן חשב כי אנו, שבאנו לכאן לשמוח, ראוי לנו לספר דווקא על דמעות הזולת — ולא ייתכן כי נושא זה לא ירכך הן את לב המספר והן את לב המאזינים. אולי עשה זאת מלכנו למתן מעט את עליזותנו מהימים שעברו. אך תהיה אשר תהיה הסיבה להצעתו, כיוון שלא יאה לי לסטות מכוונתו אספר על אירוע מעורר רחמים, או מוטב לומר: מקרה אומלל הראוי כי נשפוך עליו דמעות. טאנקרדי נסיך סאלרנו היה אדון נדיב לב מאוד ובעל אופי טוב, אלא שבימי זקנותו גואלו ידיו בדמם של שני נאהבים. כל ימי חייו לא נולדה לו אלא בת אחת, ומוטב אלמלא נולדה כלל. הוא רחש לה אהבת נפש, יותר משאהב ביום מן הימים אב את בתו, ובגלל אהבת נפש זו, גם כאשר עברה בשנים רבות את גיל הנישואים לא השיאה לאיש, כי הפחדה ממנה קשתה לו מנשוא. לבסוף, כאשר החליט להשיאה לאחד מבני הדוכס מקאפואה נשארה אצל בעלה זמן קצר בלבד, שכן התאלמנה ושבה לבית אביה.

פניה של הבת וגופה היו יפים כל-כך שלא היתה כמוה בכל בנות מינה, כן היתה צעירה נמרצת וחכמה יותר מהצפוי והנדרש מאשה. והנה כאשר חייתה אצל אביה האוהב ברוב פאר ותענוגות, כיאה לגבירה רמת-יחס, ראתה כי אביה, מרוב אהבתו לה, כמעט אינו דואג כלל להשיאה שוב לאיש, ואילו היא סברה שלא יאה לה לבקש זאת ממנו. לכן גמרה אומר לקחת לה בסתר מאהב בן-חיל. ראתה כי בחצר אביה מבקרים גברים רבים, אצילים ולא אצילים, כפי שרואים תמיד בחצרות האדונים, ובחנה היטב את נימוסיהם ואת הליכותיהם של רבים מהם, ומתוכם משך את לבה במיוחד בחור צעיר מנערי אביה, גואיסקארדו שמו, אדם ממוצא נחות מאוד, אך אצילי ביותר בסגולותיו ובהליכותיו, וכיוון שראתה את הבחור הזה לעתים קרובות, ניצתה בה בסתר אהבה עזה כלפיו, ובלבה היללה את אורחותיו יותר ויותר. הבחין בה הבחור, שנוסף על כל סגולותיו היה גם פיקח למדי, וגם בו ניצתה אהבה גדולה לאותה אשה, עד כי לא הכיל עוד לבו דבר זולת אהבתו לה. השניים אהבו אפוא זה את זה בסתר, והבחורה לא חפצה אלא להיפגש עם הבחור, אך לא רצתה לסמוך על איש אשר לאהבתה, לכן חשבה להורות לו איך יפעל בעזרת תחבולה יוצאת מגדר הרגיל. אז כתבה מכתב ובו הבהירה לבחור מה עליו לעשות כדי להיות אתה למחרת. את המכתב הכניסה לתוך חלל של קנה, ואת הקנה עצמו נתנה לגואיסקארדו ואמרה לו בנימת לצון: "הערב עשה מזה קנה נשיפה, ובו תצית המשרתת שלך את האש."

גואיסקארדו לקח את הקנה, וחשב כי לא לשווא נתנה האשה את הקנה ואמרה לו את אשר אמרה, לפיכך יצא מאצלה ושב לביתו עם הקנה בידו. בבית התכונן היטב בקנה

וראה כי הוא סדוק. פתח אותו, מצא בתוכו את המכתב וקרא. וכאשר הבין היטב מה עליו לעשות, רבתה שמחתו יותר מכל שמחה בעולם, והתחיל להתכונן לבוא אל האשה בדרך שהורתה לו.

ליד ארמון הנסיך היתה מערה שנחצבה בסלע עוד בימי קדם, ומעט אור חדר אליה מבעד לבקע שעשו ידי אדם בצלע ההר, ואולם הבקע נחסם כמעט כולו בשיחים קוצניים ובעשבים שצמחו עליו, שכן המערה היתה עזובה. למערה היה אפשר להגיע דרך גרם-מדרגות סודי שיצא מאחד חדרי הארמון שבקומת הקרקע, אשר התגוררה בהם האשה, אך הדרך הזאת היתה חסומה בדלת חזקה מאוד. והמדרגות נשתכחו מלב כול, כיוון שאיש לא השתמש בהן זה זמן רב, כמעט לא היה עוד מי שיזכרן. ואולם אל-האהבה, אשר שום דבר אינו כה סודי עד שהוא נסתר מעיניו, הזכיר את המדרגות לאשה המאוהבת. כדי שאיש לא יוכל להבחין בדבר התאמצה האשה ימים רבים עד שהצליחה לפתוח את הדלת בעזרת כלים ומכשירים למיניהם שהיו ברשותה. משפתחה את הדלת ירדה למערה לבדה, ראתה את הבקע, והודיעה במכתבה לגואיסקארדו שינסה להיכנס דרכו, אף ציינה את גובהו המשוער של הבקע מעל פני האדמה. כדי שיוכל גואיסקארדו להצליח במשימה מיהר להכין לו חבל עבה והתקין בו קשרים ולולאות שבעזרתם יוכל לרדת למערה ולעלות ממנה שוב, לבש בגדים עשויים עור עבה להגן על גופו מפגיעת הקוצים שעל השיחים, ועם רדת לילה הלך אל הבקע בלי שירגיש בכך איש, קשר היטב אחד מקצות החבל לשיח מעוצה שצמח מפי הבקע, וירד בעדו לבקע אל תוך המערה, ושם המתין לאשה.

למחרת העמידה האשה פנים כי רצונה לישון, שילחה מעליה את נערוֹתיה והסתגרה בחדרה לבדה, פתחה את הדלת וירדה למערה. שם מצאה את גואיסקארדו ושניהם שמחו זה בזה שמחה גדולה. הלכו השניים יחד לחדרה ושם בילו רוב שעות היום בהנאה מרובה. לבסוף, אחרי שהסדירו איך ימשיכו במפגשי האהבה שלהם בלא שיתגלו, שב גואיסקארדו למערה והאשה נעלה את הדלת המובילה לשם ויצאה אל נערוֹתיה. עם רדת לילה טיפס גואיסקארדו למעלה בחבל, יצא מבעד לבקע שנכנס ממנו ושב לביתו. וכיוון שלמד היטב את הדרך, חזר במרוצת הזמן לאותו מקום עוד פעמים רבות. ואולם אלת המזל התקנאה בתענוגות הרבים והמתמשכים הללו, ובאמצעות מאורע מכאיב הפכה את שמחת הנאהבים לבכי מר.

טאנקרדי נהג לבוא לעתים בגפו לחדר בתו, בילה אתה זמן-מה בשיחה ואחר הלך. יום אחד ירד לשם אחרי הסעודה כהרגלו, בשעה שהאשה — גיזמוֹנדה שמה — היתה באחד הגנים עם כל נערוֹתיה. לפיכך לא ראה איש את הנסיך בבואו לשם, ואיש לא שמע אותו, וכיוון שלא רצה להפריע לשעשועי בתו, ומצא את חלונות חדרה סגורים ואת וילונות המיטה משוכים, התיישב למרגלות המיטה על הדום גלגלים. השעין את ראשו על המיטה, משך עליו את הווילון כרוצה להסתתר שם ונרדם. וכך כאשר ישן השאירה גיזמוֹנדה את נערוֹתיה בגן ונכנסה בלאט אל חדרה, הסתגרה בו בלי להבחין כי יש שם מישהו וכיוון

שמעה גיזמונדה את דברי אביה, וכך נודע לה כי לא זו בלבד שהתגלתה אהבתה הסודית, אלא גם נתפס גואיסקארדו: אז חשה דאבה גדולה לאין קץ, וכמעט עמדה להפגין את כאבה בצווחות ובדמעות כפי שנוהגות רוב הנשים. אך גאוותה גברה על חולשה זו, ובכוח מופלא העמידה פני אדישה. ובטרם העלתה בדעתה לבקש רחמים על עצמה גמרה אומר שלא להיוותר בחיים, שכן סברה כי כבר מת גואיסקארדו.

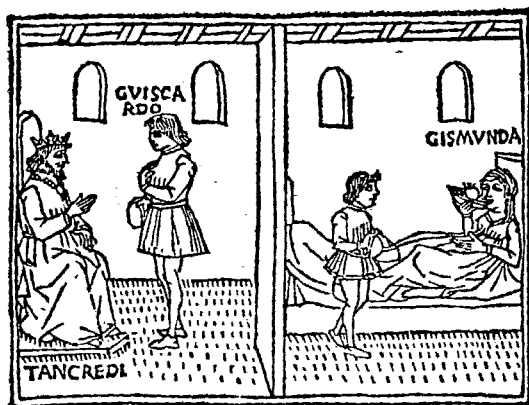
לכן לא פנתה אל אביה כאשה המתחרטת או ננופת על קלקלתה, אלא דיברה כבזה לסכנות ובאומץ, בלי דמעות, ובפנים שלוות ולא נסערות כלל אמרה את הדברים האלה: "טאנקרדי, איני מתכוונת להכחיש או להתחנן, שכן ההכחשה לא תועיל לי, ואיני רוצה כי יועילו לי תחינות. כן איני מתכוונת כלל לנסות לזכות באהדתך ובאהבתך בשום דרך. לעומת זאת אודה פאמת, אך תחילה אגן בטיעונים נכונים על שמי הטוב ואחר-כך אוכיח בעליל, במעשי, את גדלות נפשי. נכון כי אהבתי את גואיסקארדו ועודי אוהבת אותו, גם אוסיף לאהוב אותו כל הימים שעוד נותרו לי לחיות, וימים אלה מעטים ביותר, ואם אחרי המוות עוד אפשר לאהוב, גם אז לא אחזל לאהוב אותו. ואולם לידי כך לא הביאתני חולשה נשית, אלא העובדה שלא טרחת להשיאני וכן המעלות שניחן בהן אותו איש. היה צריך להיות ברור לך, טאנקרדי, כי מכיוון שאתה עשוי בשר ודם הרי גם הולדת בת בשר ודם שאינה עשויה אבן או ברזל, והיה עליך לזכור קודם את חוקי הנעורים, וגם עתה עליך לזכור תמיד על אף זקנותך, מהם חוקי הנעורים ומה רב כוחם. ואף כי בהיותך גבר עסקת לרוב, בכחרותך, בתרגילי נשק, היה עליך לדעת מה מסוגלים חיי הבטלה והעיונוגים לגרום לזקנים וכמובן לצעירים. ובכן, כיוון שאתה הולדת אותי, יצור בשר ודם הנני, וימי חיי עד כה היו מעטים, שכן עודי צעירה: ובשל הדבר הראשון וכן בשל השני בוערת בי תאוות בשרים, וזו עוד גברה עוצמתה כיוון שהייתי נשואה לפנייך, וכך כבר ידעתי מה רב העונג להשביע את התאוה הזאת. והנה כיוון שלא יכולתי לעמוד כנגד עוצמת תאוותי, ניאיתי ללכת שבי אחר הדבר שמשכה אותי אליו שכן אני אשה צעירה, והתאהבתי. כמובן, כאשר עשיתי זאת התאמצתי בכל כוחי — ככל שהדבר היה נתון בידי — שלא להניח לאותו חטא טבעי, אשר משך את לבי, להמיט חרפה לא עלי ולא עליך. אל האהבה הרחמן ואלת המזל המיטיבה מצאו לי דרך נסתרת ביותר להשיג את חפצי והראו לי אותה — ואיש לא ידע על כך. אינני מכחישה זאת, ולא חשוב לא מי גילה לך את הדבר ולא כיצד נודע לך. את גואיסקארדו לא לקחתי לי במקרה, כפי שעושות נשים רבות, אלא בכוונה תחילה בחרתי בו מכל הגברים, ובשיקול-דעת הבאתי אותו אלי, והודות לתושייה המתמדת של שנינו התענגתי ארוכות בהשבעת תשוקתי. לפיכך אם חטאתי הרי רק מתוך אהבה עשיתי זאת, ונוסף על כך נדמה לי כי אינך רודף אמת אלא נגרר אחר דעת ההמון, שכן אתה נוזף בי ב"תור-שאת באומרך — כאילו לא היית כועס לו בחרתי לי למאהב אחד מן האצילים — כי התייחדתי עם בן מעמד נחות. וכאשר אתה עושה זאת אינך מרגיש כי אין אתה גוער בי על חטאי, אלא על חטאה של אלת המזל, אשר פעמים רבות מרוממת אל על את מי שאינו ראוי לכך ומשאירה בתחתית את נשואי הפנים. אך הבה נניח לזאת ונבחן רגע

שלו רגע מזלזל הזמינה אליה את גואיסקארדו בדיוק ביום ההוא, פתחה את הדלת והכניסה אותו לחדרה, כי כבר המתין לה. השניים נכנסו למיטה כהרגלם והשתעשעו והתענגו יחד, והנה התעורר טאנקרדי ושמע וראה מה עושים גואיסקארדו ובתו. הנסיך הצטער על כך צער רב מאוד וברגע הראשון התכוון לנזוף בהם קשות, אבל אחר-כך גמר אומר לשתוק ולהישאר חבוי, אם רק יצליח, כדי שיוכל לעשות בחשאי את מה שכבר תכנן ולא ימיט על עצמו חרפה גדולה כל-כך. שני הנאהבים בילו יחד שעה ארוכה, כהרגלם, ולא הבחינו כי טאנקרדי נמצא שם. הם ירדו מהמיטה כאשר נראה להם כי בא הרגע לעשות זאת: גואיסקארדו חזר למערה והאשה יצאה מן החדר. טאנקרדי, על אף זקנותו, השתלשל מאחד חלונות החדר אל הגן, ובלי שראה אותו איש שב לחדרו, ולבו מר עליו.

לפקודת הנסיך תפסו את גואיסקארדו בתחילת אותו לילה כאשר יצא מתוך הבקע. תנועותיו היו מסורבלות בגלל בגדי העור שלבש, לכן תפסו אותו בקלות שני אנשים והובילוהו בחשאי אל טאנקרדי. וכאשר ראה טאנקרדי את גואיסקארדו, אמר לו כמעט בוכה: "גואיסקארדו, אהדתי כלפיך לא היתה ראויה לעלבון ולקלון שהמטת עלי כאשר פגעת במשהו השייך לי, כפי שראיתך עושה היום כמו עיני."

גואיסקארדו לא ענה לו אלא זאת: "כוחה של האהבה רב מכוחי ומכוחך." ציווה אפוא טאנקרדי לעצור את גואיסקארדו ולשים עליו בחשאי משמר באחד חדרי הארמון. וכן עשו.

בבוא יום המחרת, ולגיזמונדה עדיין לא נודע מאום על המעשים הללו, חרש טאנקרדי בלבו מזימות רבות נוראות. אחרי הסעודה הלך כהרגלו לחדר בתו, קרא לה לבוא והסתגר אתה שם, ובבכי פתח ואמר לה: "גיזמונדה, כיוון שחשבתי כי רבה היא צניעותך ורבה הגינותך, לא הייתי מאמין לעולם, לולא ראיתי כמו עיני, כי תיאיתי להתמסר לגבר שאינו בעלך, ואפילו לא הייתי מאמין כי תהרהרי בכך. ובכל הימים הקצרים שעוד תותיר לי זקנתי לחיות אחוש תמיד כאב לזכר הדבר. לו אך רצה אלוהים, כי מכיוון שכבר הידרדרת למעשה בלתי-מכובד כל-כך, לכל הפחות היית לוקחת לך גבר היאה למעמד אצילותך! ואולם מכל הגברים הרבים בחצרי בחרת דווקא בגואיסקארדו, בחור ממוצא נחות ביותר, שגידלתי בחצר הזאת כמעט בחסד, מאז היה ילד קטן ועד עצם היום הזה. ובשל כך הסבת לי כאב לב גדול מאוד, ואיני יודע עוד איך לנהוג בך. אשר לגואיסקארדו, שלחתי לתפוס אותו הלילה כאשר יצא מהבקע, אני מחזיק אותו במעצר וכבר גמרתי אומר מה לעשות בו. ואולם אשר לך — רק אלוהים יודע שאיני יודע מה לעשות. מצד אחד מושכת אותי האהבה שתמיד רחשתי לך, והיא גדולה בהרבה מכל אהבה שרחש אב ביום מן הימים לבתו, ומצד שני מושך אותי זעם מוצדק ביותר שניצת בי לנוכח מעשה האיוולת הגדול שלך. הצד האחד דורש ממני למחול לך, והצד האחר תובע כי אתאכזר אלייך ולא אשמע ללבי. על-כל-פנים בטרם אכריע לכאן או לכאן אני רוצה לשמוע מה תוכלי לומר על כל זה." כך אמר, הרכין ראש ומירר בבכי כילד שהכוהו נמרצות.

הדבר שאת אוהבת יותר מכול, כפי שאת הענקת לגואיסקארדו את הדבר שהוא עצמו אהב יותר מכול.

ואולם גיזמונדה דבקה בכוונתה האכזרית, לכן ביקשה שיביאו לה עשבי רעל ושורשים רעילים. ואחרי שהלך מאצלה אביה זיקקה אותם והתקינה שיקוי שיהיה מוכן בידה אם אכן יקרה הדבר שחששה מפניו. כאשר בא אליה המשרת ומסר לה את מתנת הנסיך ואת דברי שליחותו, נטלה את הגביע בפנים חתומות. הסירה את מכסה הגביע, וכאשר ראתה את הלב ושמעה את הדברים ששלח אביה לומר לה, הבינה מיד כי זהו בלא ספק לבו של גואיסקארדו. לכן נשאה את פניה אל המשרת ואמרה: "אכן, רק קבר זהב יאה ללב כזה: בחוכמה נהג הפעם אבי."

כן אמרה והגישה את הלב אל שפתיה, נשקה לו ואמרה עוד: "בכל דבר ודבר ידעתי תמיד, עד היום הזה שהוא האחרון לחיי, כי אהבני אבי אהבה גדולה, ועכשיו גברה אהבתו לי עשרת מונים. לכן מסורגא לאבי בפעם האחרונה את רגשי תודתי, אותה תודה שאני חייבת להביע לו בעבור המתנה הזאת, היקרה כל-כך."

כן אמרה ורכנה אל הגביע שאחזה בידה בכוח, הביטה בלב ואמרה: "אוי לך, מקום משכנם המתוק של כל עינוגי, וארורה תהיה אכזריותו של האיש שהציג אותך עכשיו לעיני! שהלוא די היה לי להתבונן בך בעיני רוחי בכל שעה ושעה. סיימת את מסע חייך והגעת לקץ הדרך כפי שגזר עליך הגורל. הגעת לסוף שכל יצור חי איך אליו. נטשת את צרות העולם הזה ואת עמלו, ואויבך עצמו דאג להעניק לך את הקבורה שהיית זכאי לה בעבור ערכך הרב. דבר לא חסר לך אפוא כדי שהספוך יהיה מושלם, מלבד דמעותיה של האשה שאהבת כל-כך בחיך. וכדי שתזכר גם לכך עורר אלוהים את אבי חסר הרחמים לשלוח אותך אלי, ואני אתן לך את דמעותי אף כי כבר החלטתי נחרצות למות בעיניים יבשות מדמעה וכלי שמץ מורא על פני. ואולם אחרי שאבכה עליך אעשה מיד מעשה כדי שנשמתי תצטרף, בעזרתך, אל הנשמה ששמרת עליה בחיבה רבה כל-כך. וכי יש בת-

את שורש הדברים ואת ראשיתם: הלוא רואה אתה כי כולנו עשויים מאותו גוש בשר, וכי את כל הנשמות ברא יוצר אחד ולכולן אותם כוחות, אותה יכולת וסגולות דומות. כולנו נולדנו ונולדים שווים, אך המידות הטובות הבדילו תחילה בינינו: מי שזכו במידות רבות יותר ועשו בהן שימוש יפה, נקראו אצילים, וכל השאר נשארו לא אצילים. אמנם השתרש אחר-כך נוהג אחר שהעלים את החוק הזה מן העין, ואולם לא בוטל החוק ולא נדחה לא בכוח הטבע ולא לפי הליכות החיים המתקנות. לפיכך המפגין במעשיו מעלות טובות מוכיח בעליל כי הנו אצילי, והמכנה אותו כינוי אחר הוא הטועה, ולא האיש המכונה כך. הבט-נא בכל האצילים בחצרך ובחן את אורח חייהם, את הליכותיהם ואת נוהגם, ולעומתם בחן את אלה של גואיסקארדו: אז אם תיאות לשפוט בלא טינה, תאמר כי גואיסקארדו אציל ביותר, ואילו אציליך אלה כולם גסי רוח. בנוגע למעלותיו של גואיסקארדו ולערכו לא סמכתי על שיפוטו של איש, אלא רק על הדברים שאמרת אתה ועל אשר ראו עיני. מי הילל את גואיסקארדו יותר משהיללת אותו אתה על כל המעשים הראויים לשבח שבן-חיל יכול להשתבח בהם? ווראי נכונים היו דבריך, שכן אם לא הטעוני עיני, ראיתי תמיד כי היה ראוי בהחלט לכל דברי השבח שחלקת לו על מעשיו, שהיו נפלאים אפילו יותר משיכלו להביע דבריך. לכן אם בגללם הוטעיתי בדרך כלשהי, הרי אתה עצמך הטעית אותי. ועוד תאמר שהתמסרתי לאדם ממעמד נחות? אם תאמר כך, לא יהיה זה נכון: ואולם אם תאמר במקרה כי התמסרתי לאדם עני, יהיה אפשר לקבל את דבריך, אך הדבר יסב לך בושה, אם רק כך ידעת לדאוג למצבו של בן-חיל, אשר שירת אותך תמיד יפה כל-כך. ואולם העוני אינו נוטל מן האדם את אצילותו, אלא רק את רכושו. מלכים ונסיכים רבים היו עניים, והיו וישנם אנשים רבים העוֹדִים את האדמה ורועים את הצאן והם עשירים כקורח. עתה סלק אפוא מלבך את ההיסוס האחרון, דהיינו, מה עליך לעשות בי. כיוון שאם בימי זקנתך המופלגת אתה מוכן לעשות את אשר לא נהגת לעשות בצעירותך, כלומר להתאכזר, אזי נהג בי באכזריות, שכן אינני מוכנה כלל להתחנן לפניך, כי אתה הגורם הראשון לחטאי, אם אכן חטאתי. ואני מבטיחה לך כי את הדבר שעשית לגואיסקארדו — או עוד תעשה לו — אעשה אני לעצמי כמו ידי, אם ידיך שלך לא יעשהו. ובכן לך להזיל דמעות עם הנקבות, ובאכזריות רבה הכה בנו מכה אחת ויחידה, אם אתה חושב שאנו ראויים לכך, והרוג אותנו!"

הנסיך הבין היטב מה רבה גדלות הנפש של בתו, אך לא האמין כי דעתה כה נחרצת לעשות את המשתמע מהדברים שאמרה. לכן כאשר יצא מאצלה סילק מלבו כל כוונה להתאכזר כלפיה, וחשב כי יוכל לצנן את להט אהבתה אם יפגע באדם אחר. לפיכך ציווה על שני האנשים השומרים על גואיסקארדו כי יחנקו אותו בסתר עם בוא הלילה, ישלפו את לבו מתוך חזהו ויביאוהו אליו. והשניים עשו כמצוותו.

בבוא יום המחרת ציווה אפוא הנסיך להביא לו גביע זהב גדול ויפה, הניח בו את לבו של גואיסקארדו, נתן הכול בידי אחד ממשרתיו, איש סודו הנאמן, ושלח זאת לבתו, וציווה על האיש לומר ברגע מסירת הגביע: "אביך שלח זאת אלייך כדי להעניק לך את

סיפור שני

האח אלברטו מערים על אשה ומספר לה שהמלאך גבריאל התאהב בה, ושוכב אתה פעמים רבות מתוך שהוא מעמיד פנים כי הוא עצמו המלאך; אחר-כך הוא קופץ מחלון הבית מאימת קרובי האשה, ומוצא מחסה בביתו של איש עני; הלה מוביל אותו למחרת לכיכר העיר בתחפושת של פרא אדם; הנזירים ממנזרו של אלברטו מזהים אותו ותופסים אותו, והוא נכלא.

הסיפור שסיפרה פיאמטה העלה לא פעם דמעות בעיני חברותיה, ואולם כאשר השתתקה אמר המלך בפנים חתומות: "אילו הייתי חייב לתת את נפשי תמורת מחצית העינוגים שזכה גואיסקארדו ליהנות מהם עם גיזמונדה, היה נראה לי כי עלי לשלם מחיר נמוך. ואל תתפלא על כך אף לא אחת מכן, שהרי אני חש שאני מת אלף פעם בכל שעה ושעה מחיי, ובעבור כל מיתותי אלה איני זוכה אפילו לשמץ תענוג. אך הבה נניח עתה לענייני כפי שהם, כי רצוני שפאמפיניאה תמשיך את סדרת הסיפורים בנושא כואב זה, שיש בו דמיון כלשהו לצרות שאני עצמי מתנסה בהן. ואם תלך פאמפיניאה בעקבות פיאמטה, אין ספק כי אתחיל לחוש שמעט טל יורד על האש המכלה אותי."

כאשר שמעה פאמפיניאה כי הוטלה עליה חובת הסיפור הבינה מיד מהו הלך-הרוח של חברותיה, וזאת יותר מתוך מה שאמר לה לבה ולאודווקא מתוך דברי המלך. לפיכך התכוונה לעודד את רוחן יותר מלהשביע את רצון המלך, אף כי לסור לפקודתו, והחליטה לעורר מעט צחוק בלי לחרוג מהנושא המוצע. וכך פתחה אפוא ואמרה:

בפי פשוטי העם רווח הפתגם: "רשע הנחשב להגון, אף כי יפשע יזכה לאמון." פתגם זה מעניק לי כר נרחב לדיון על הנושא המוצע, וכן הזדמנות להראות מה גדולה צביעותם של אנשי הדת: הללו עוטים גלימות רחבות וארוכות, ובפנים חיוורות לכאורה ובענווה ובפה רך מבקשים את כספם של אחרים, אך בצעקות רמות נוזפים בזולת על חטאים שהם עצמם נכשלו בהם, וטוענים כי אם הם לוקחים מאחרים, והללו נותנים להם, תצמח מכך ישועת הנפש. ולא עוד, אלא שהם מעמידים פנים כי הם הבעלים והאדונים בגן עדן, כאילו אין הם בני-אדם החייבים להתאמץ בדיוק כמונו למען הזכות להיכנס לשם, ומעניקים לכל נפטר מקום טוב יותר או נחות יותר בגן עדן לפי כמות המעות שמוריש להם אותו נפטר, וכך הם מנסים לרמות קודם כול את עצמם — אם הם מאמינים בכל אותו עניין — ואחר-כך מרמים את הנותנים אמון בדבריהם. לו אך ניתן לי לגלות את כל הראוי לגלות בעניין זה, הייתי מספרת מיד לאנשים תמימים רבים מה מסתירים אנשי הדת הללו תחת גלימותיהם הרחבות כל-כך... אך בינתיים יהי רצון מלפני האלוהים שיסתיימו כל מעשי השקר שלהם כפי שאירע לנזיר פראנציסקני אחד, לאודווקא צעיר לימים, אלא אדם שנחשב כוונציה לכוהן דת מהחשובים ביותר. ובייחוד עליו ינעם לי לספר, כי אולי

לוויה טובה יותר מאותה נשמה, שאוכל לצאת עמה שמחה ובוטחת למחוזות עלומים? בטוחה אני כי היא עדיין שוכנת כאן, בקרבת מקום, ומתכוננת באתרי עינוגיה ועינוגי. וכיוון שאני בטוחה כי אותה נשמה עדיין אוהבת אותי, ודאי היא ממתינה לבוא נשמתי, האוהבת אותה יותר מכול."

כך אמרה, וכמו נפער בראשה מעין מים, פרצה בבכי, הרכינה ראשה אל הגביע, וכלא להקים שאון, כפי שעושות תמיד הנשים, התחילה לשפוך דמעות רבות כל-כך שלפלא היה הדבר בעיני כל רואיה, ונשקה ללב המת שוב ושוב פעמים רבות לאין קץ. נערוותיה שניצבו סביב לה לא ידעו של מי הלב ומה פירוש הדברים שאמרה, אך רחמיהן נכמרו עליה ובכו כולן. בחיבה רבה שאלו אותה — אך לשווא — מה סיבת בכיה, וניסו לעודדה ככל יכולתן וכמיטב ידיעתן.

כאשר נראה לגיזמונדה שכבר בכתה די, נשאה את ראשה, ניגבה את עיניה ואמרה: "הו לב אהוב עד מאוד, כבר מילאתי את כל חובותי כלפיך, ואין לי אלא לבוא עם נשמתי לארח לך לחברה."

כן אמרה, וביקשה כי יגישו לה את הכד הקטן ובו השיקוי אשר הכינה מראש יום קודם-לכן, מזגה את השיקוי לתוך הגביע שנח בו הלב הרחוק בדמעותיה הרבות, וכלא שמץ מורא הגישה את הגביע אל פיה ולגמה את כל השיקוי. לבסוף עלתה על מיטתה, ועוד היא אווזת את הגביע בידה התקינה את גופה על המיטה בתנוחה מכובדת ככל האפשר, והידקה את לבה אל לב אהובה המת. וכלא לומר דבר חיכתה למותה.

נערוותיה ראו ושמעו כל זאת, ושלחו לספר לטאנקרדי על המעשה, אף כי לא ידעו איזה שיקוי לגמה גיזמונדה. טאנקרדי חשש מיד מפני מה שאכן אירע, מיהר לחדר בתו והגיע אליו ברגע שנשכבה על מיטתה, ובאיחור החל לעודד את רוחה במלים מתוקות, אך משראה מה מצבה פרץ בבכי מר.

אמרה לו האשה: "שמור את דמעותיך כדי לכפות בהן גורל מר שלא ייחלת לו, ואל תעניק לי אותן כי איני חפצה בהן. וכי ראה מישהו אדם אחר מלבדך הבוכה על דבר שהוא עצמו רצה בו? בכל-זאת, אם עוד נותר בלבך שמץ מהאהבה שרחשת לי פעם, הענק לי מתנה אחרונה: כיוון שלא היה נאה בעיניך שאחיה עם גואיסקארדו בשקט ובסתר, דאג להטיל בגלוי את גופתי המתה עם גופתו, יהא המקום אשר ציווית להשליכה אשר יהיה."

הדמעות חנקו את גרונו של הנסיך ולא הניחו לו להשיב, לכן כאשר חשה הבחורה כי קרב קצה, הידקה את הלב המת אל חזה ואמרה: "הישאר על פני האדמה ויהי האל עמך. כי אני מסתלקת." עיניה הצטעפו, הכרתה אבדה והיא הסתלקה מחיי הסבל שבעולם הזה. זה היה סופה המר של אהבת גואיסקארדו וגיזמונדה, כפי ששמעתן. וטאנקרדי אחרי שבכה הרבה, וניחם באיחור על אכזריותו, ציווה לקבור בכבוד רב את השניים בקבר אחד. וכל אנשי סאלרנו התאבלו עליהם.

את דבריו באומרו שהגביר, אשר חשב אותו למת ורצה לקחת את רעייתו לאשה, אינו צריך לחוש עכשיו עוגמת-נפש אם הוא עצמו, בעודו חי, ייקח אותה אליו חזרה. אמנם החתן החדש חש את עצמו נלעג מעט, ועם זאת ענה כלא שום אילוך וברוח ידידותית שאדון טורלו יוכל לעשות כדברים השייכים לו כטוב בעיניו. האשה השאירה שם את הטבעת ואת העטרה שקיבלה מן החתן החדש, וענדה את הטבעת אשר שלפה מן הגביע וכמו כן חבשה את העטרה ששלח לה הסולטן: ואחרי שיצאו מן הבית שהיו בו, הלכו לביתו של אדון טורלו עם כל המוזמנים לחתונה ועם כל הכיבוד שהיה צריך להגיש בה, והידידים והקרובים וכל האורחים, שעד אז סירבו להתנחם, התכוננו עכשיו באדון טורלו והמעשה נראה להם כמעט כמו נס, והם התנחמו בחגיגה ארוכה ועליזה. אדון טורלו נתן חלק מחפצי היקר שלו לאיש שנשא בהוצאות החתונה וגם לאב־המנוח ולאנשים רבים אחרים; שלח על־ידי יותר משליח אחד להודיע לצאלאח־א־דין כי שב למולדתו בשלום וכי הוא רואה את עצמו תמיד ידידו ומשרתו הנאמן, ואחר־כך חי שנים רבות עם אשת־החיל שלו, ונהג נדיבות רבה יותר מקודם. זה היה אפוא הקץ לצרותיו של אדון טורלו ולצרות אשתו היקרה, וזה היה הגמול למעשי האדיבות שעשו בשמחה ובלא שום היסוס. ואלה הם מעשים שרבים מתאמצים לעשות, אבל אף־על־פי שיש בידיהם אמצעים לעשותם, הם משחיתים את דרכם ודורשים תמורת המעשים האלה תשלום גבוה הרבה יותר מערך המעשים עצמם, עוד בטרם יעשו אותם. לכן אל להם או לאדם אחר להתפלא אם אין הם מקבלים שום גמול תמורת מעשיהם אלה.

סיפור עשירי

המרקוז של סאלוצו נכנע להפצרות נתיניו לשאת אשה, וכדי לבחור לו אשה כלבבו הוא מתחתן עם בת איכרים; האשה יולדת לו שני ילדים, והוא מעמיד פנים שהרג אותם; אחר כך הוא מעמיד פנים שהאשה היתה עליו לטורח ושהוא עומד להביא לביתו אשה אחרת; ואז הוא מחזיר אליו את בתו כאילו זאת כלתו החדשה, ומאחר שגירש את אשתו מביתו ורק כותונתה לעורה, ומצא כי היא נושאת כל דבר בסבלנות, הוא מחזיר אותה לביתו ומוקיר אותה יותר מאי־פעם, מראה לה את בניה אשר גדלו ומכבד אותה ודורש שכל אחד יכבד אותה כראוי למרקוזה.

בתום סיפורו הארוך של המלך, אשר ככל הנראה נשא חן רב בעיני כל בני החבורה, צחק דיוניאו ואמר: "הברנש ההוא, שציפה לכופף עם בוא הלילה את הזנב הזקוף של רוח־הרפאים, לא היה נותן אפילו שתי פרוטות בעבור כל דברי השבח שאתן חולקות לאדון טורלו," ואחר־כך, בידעו שרק לו לבדו נותר לספר, פתח ואמר:

נשים רכות, נדמה לי כי היום הזה הוקדש כולו למלכים ולסולטנים ולאנשים מעין אלה, לפיכך כדי שלא אתרחק יותר מדי ממה שעשיתן אתן, רצוני לספר על מרקוז, ולא־דווקא על מעשה נפלא שחולל, אלא על מעשה אוילי ואכזר שעשה, אף כי בסופו של דבר היה הדבר לטובתו: ולא הייתי מייעץ לאיש ללכת בעקבותיו, כי חבל מאוד שאותו אדם רווח נחת מהעניין הזה.

לפני זמן רב היה בבית המרקוזים של סאלוצו בן בכור צעיר ושמו גואלטיירי, וכיוון שהיה שריר בלא אשה וכלא ובנים, לא בילה את זמנו אלא בציד ציפורים וחיות, ולא חשב כלל לשאת אשה וללדת בנים; ובשל כך עלינו לראות בו אדם חכם מאוד. הדבר הזה לא מצא חן בעיני נתיניו, שביקשו ממנו פעמים רבות כי יישא אשה כדי שלא יישאר בלי יורשים, והם לא יישארו בלי אדון, וגם הציעו להמציא לו נערה יאה לו ובת לאב ולאם יאים כל־כך, שאפשר יהיה לקוות לטוב, וגם הוא עצמו יהיה מרוצה ממנה מאוד.

ענה להם גואלטיירי: "ידידי, אתם מאלצים אותי לעשות דבר שכבר גמרתי אומר שלא לעשות לעולם, שכן חשבתי כמה קשה לאדם למצוא אשה שתאים לו בהליכותיה, ולעומת זאת מה רב שפע הנשים שאינן מתאימות כלל, ומה קשים הם חייו של אדם הנחקל באשה שאינה מתאימה לו היטב. וכן שטות גמורה היא לומר שאתם מסוגלים להבחין בטיב הבנות לפי הליכות אביהן ואמותיהן, ועל סמך זה לטעון כי תביאו לי אשה שתישא חן בעיני, שכן אינני יודע איך תוכלו להכיר את טיבם של האבות, גם אינני יודע איך תוכלו לחשוף את סודות האמהות; ואפילו תוכלו לדעת כל אלה, הלא פעמים רבות שונות הבנות מאבותיהן ומאמותיהן. ואולם מאחר שאתם רוצים לקשור אותי בשלשלאות האלה, אתרצה לכם למרות הכול; וכדי שלא אצטרך לבוא בתלונות אל איש אלא אל עצמי, אם הדבר לא יעלה יפה, ברצוני למצוא כעצמי את האשה, והנני מצהיר באוזניכם כי אם לא תחלקו לאשה־שאקח לי — תהיה אשר תהיה — את הכבוד הראוי לחלוק לגבירתכם, אזי תרגישו על בשרכם כמה רע עשיתם שהכרחתם אותי לשאת אשה נגד רצוני כדי להיענות לבקשותיכם." נתיניו בני־החיל ענו כי הם מסכימים לכול, ובלבד שיישא אשה סוף סוף.

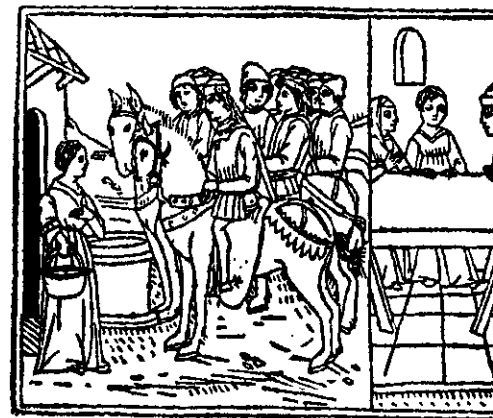
זה זמן רב נשאו חן בעיני גואלטיירי הליכותיה של נערה ענייה מכפר אחד סמוך לביתו, וזו נראתה לו יפה ביותר וחשב שיוכל לחיות איתה חיי שלוה ונחת, לפיכך גמר אומר לשאת אותה לאשה בלא להוסיף לחפש עוד. שלח לקרוא לאביה, שהיה עני מרוד, וסיכם אתו כי יארס את הנערה.

אחרי שעשה זאת כינס גואלטיירי את כל ידידיו שבסביבה ואמר להם: "ידידי, רציתם שאסכים לשאת אשה ועודכם רוצים בזאת, ואני הסכמתי לכך כדי לרצותכם ולא־דווקא כיוון שאני עצמי חפצתי באשה. אתם יודעים מה הבטחתם לי, כלומר שתהיו מרוצים מכל אשה שאקח לי, תהיה אשר תהיה, ושחכדו אותה כגבירתכם. ובכן, באה השעה שאקיים את הבטחתי לכם, ואני רוצה שגם אתם תקיימו את הבטחתם לי. במקום קרוב מאוד לכאן מצאתי נערה כלבבי, ואני מתכוון לאַרס אותה ולהביאה לביתי בתוך ימים מעטים מהיום

הזה; לכן דאגו שתגיגת הנישואין תהיה יפה, והקפידו לקבל את פני כלתי בכבוד, וכך אוכל לומר שאתם קיימתם את הבטחתכם, כפי שאתם תוכלו לומר שאני קיימתי את הבטחתי."

האנשים הטובים שמחו והביעו פה אחד את שביעות רצונם, גם ענו שיקבלו את האשה כגבירתם, ולא חשוב מי תהיה, ויכבדו אותה בכול כיאה לאדוניתם. ואחר-כך התחילו כולם בהכנות לחגיגה יפה וגדולה ועליונה, וגם גואלטיירי עשה כן. ציווה לארגן חתונה גדולה ומפוארת ולהזמין אליה ידידים וקרובים רבים וגבירים רמי-מעלה ועוד אנשים מהסביבה; ונוסף על כך ציווה לגזור ולחפור בגדים יפים ומפוארים לפי מידותיה של בחורה שנראתה לו דומה בגזרתה לנערה שהתכוון לשאת לאשה, וגם הכין חגורות וטבעות ועטרה מפוארת ויפה וכל דבר הדרוש לכלה צעירה.

בבוא היום שקבע לחתונה עלה גואלטיירי על סוסו, במחצית השעה השלישית,² וכמוהו עשו כל מי שבאו לכבדו, ואחרי שהסדיר את כל הנדרש אמר: "רבותי, הגיע הזמן שנלך להביא את הכלה." ויצא לדרך עם כל בני חבורתו והגיע אתם לאותו כפר קטן. כאשר היו ליד בית אבי הנערה, הנה ראו אותה חוזרת עם המים מהמעין, והיא נחפזת מאוד כדי שתוכל ללכת אחר-כך עם נשים אחרות לראות את הכלה של גואלטיירי. כשראה אותה גואלטיירי קרא לה בשמה, שהיה גריזלדה, ושאל אותה היכן אביה; והיא ענתה לו בביישנות: "אדוני, הוא בבית."

אז ירד גואלטיירי מעל סוסו וציווה על כל חבריו לחכות לו ונכנס לבדו לבית הדל, שם מצא את אבי הנערה, ששמו היה ג'אנוקולו,³ ואמר לו: "באתי לשאת לאשה את גריזלדה, אך לפני-כן רצוני לשמוע מפיה דבר-מה, ובנוכחותך." ושאל אותה אם אחרי שיישא אותה לאשה תשתדל תמיד להשביע את רצונו ולא תכעס על שום דבר שיאמר או שיעשה, ואם תהיה צייתנית ועוד דברים רבים כיוצא באלה. והיא ענתה הן על כולם.

אז נטל גואלטיירי את יד הנערה והוציא אותה החוצה ולעיני כל בני חבורתו וכל שאר האנשים הורה לה להתפשט ולהיות עירומה: ציווה כי יביאו את הבגדים שפקד לעשות בשבילה וימהרו להלבישה ולהנעילה, וציווה להניח עטרה על שערותיה הסתורות בלי לסדרן. ואחרי כל אלה אמר באוזני כל הנוכחים החוהים מאוד על המעשה: "רבותי, זו הנערה שאני רוצה שתהיה אשתי, אם אך תיאות לקבל אותי לבעל." ופנה אל הנערה, שעמדה שם מבושת ומהססת, ואמר לה: "גריזלדה, התרצי בי לבעל?"

היא ענתה לו: "כן, אדוני." הוא אמר לה: "ואני רוצה בך לאשה." ונשא אותה לאשה בנוכחות כל הקהל, ציווה להעלותה על סוס אביר ולקח אותה בכבוד רב לביתו. שם עשו חתונה יפה ומפוארת וחגגו חגיגה גדולה, בדיוק כאילו נשא המרקוז את בתו של מלך צרפת.

דומה היה שכפי ששינתה הכלה הצעירה את מלבושה, כן שינתה את רוחה ואת הליכותיה. כמו שכבר אמרנו, היא היתה יפת פנים ובעלת גזרה נאה: וכשם שהיתה יפה כך נעשתה חיינית, נחמדה ומחונכת, עד כי נדמה שאיננה בתו של ג'אנוקולו ושלא היתה בעבר רועת צאן, אלא היא בתו של אדון אציל, והדבר הפליא כל אדם שהכיר אותה לפני-כן. מלבד זאת היתה צייתנית כל-כך לבעלה ונכונה כל-כך לשרת, שגואלטיירי חשב את עצמו לאדם המרוצה והמאושר ביותר בעולם. בדומה לכך נהגה גריזלדה כלפי נתיני בעלה בחסד ובטוב-לב רבים כל-כך, עד כי לא היה ביניהם איש שלא אהב אותה יותר מאת עצמו ולא כיבדה ברצון רב, וכולם התפללו לבריאותה ולהצלחתה ולמזלה הטוב, ואם נהגו קודם לומר שגואלטיירי עשה דבר לא חכם ביותר כשנשא אותה לאשה, עתה אמרו כי הוא האדם החכם והנבון ביותר בעולם, שכן שום איש מלבדו לא היה יכול לדעת כלל מה נשגבות הן המידות הטובות, שהסתתרו תחת בגדיה הדלים של הנערה ומאחורי מנהגיה הכפריים. בקיצור, גריזלדה ידעה לנהוג היטב לא רק בתחום שיפוטו של בעלה המרקוז אלא בכל מקום ומקום, ובטרם יחלוף זמן רב גרמה שידברו על ערכה הרב ועל מעשיה הטובים וישנו מן הקצה אל הקצה את מה שאולי אמרו נגד בעלה, כאשר נשא אותה לאשה.

לא עבר זמן רב מאז באה אל גואלטיירי והיא הרתה, ובבוא היום ילדה בת שגואלטיירי שמח עליה מאוד. ואולם כעבור זמן קצר התעוררה בלבו מחשבה משונה, כלומר, התעורר בו רצון להעמיד בניסיון את סבלנותה של האשה באמצעות מבחנים ארוכים ומעשים שאין לשאת. תחילה עקץ אותה בדיבורים, הראה לה פנים זועפות ואמר לה שנתיניו אינם מרוצים ממנה כלל בגלל מוצאה הנחות, וזאת בייחוד אחרי שראו כי היא יולדת צאצאים והנתינים מְצִרים מאוד על הולדת הבת ומתמרמרים בלי הפסק.

האשה לא הנידה עפעף לשמע הדברים האלה, גם לא הראתה שום סימן טינה כלפיו, אלא אמרה: "אדוני, עשה בי כל מה שלדעתך יתרום לכבודך ויגדיל את אושרך, ואני אהיה מרוצה מכל מה שתעשה, כי ידוע לי היטב שאני נחותה מכל האנשים האלה ושלא הייתי ראויה לכבוד הזה, אשר חלקת לי ברוב אדיבותך." תשובה זו היתה חביבה מאוד

בעיני גואלטיירי, כי הבין שהאשה לא הפכה גאווה נית כלל וכלל בעקבות הכבוד שחלקו לה הוא עצמו ושאר האנשים.

עבר זמן קצר, ואחרי שהמרקזי אמר לאשתו במלים כלליות שנחנינו אינם יכולים לשאת את הבת שילדה, ביאר לאחד ממשרתיו מה עליו לעשות ושלח אותו אל גריזלדה; ובהבעת פנים כאובה מאוד אמר לה האיש: "גבירתי, אם איני רוצה למות, אהיה חייב לעשות את הדבר שציווה עלי אדוני. הוא ציווה עלי שאקח את בתך זו ושאני..." ולא הוסיף עוד.

האשה שמעה את דבריו של המשרת וראתה את פניו, וכן נזכרה כמה שכבר אמר לה בעלה, לפיכך הבינה שניתנה פקודה לאיש להרוג את הבת. מיהרה אפוא לקחת אותה מעריסתה ונשקה לה ובירכה אותה, ובלא שהבעת פניה תשתנה אף כהוא־זה, אף שחשה בלבּה כאב גדול, העבירה את הילדה לזרועות המשרת ואמרה לו: "קח, עשה את כל מה שציווה עליך אדוני, הוא אדוני, רק אל תיטוש אותה במקום שבו יטרפו אותה החיות והעופות, אלא אם כן כך יצווה עליך האדון." המשרת לקח את הילדה והשמיע באוזני גואלטיירי את מה שאמרה האשה; וגואלטיירי התפעל מאוד על רוחה האיתנה ושלח את המשרת עם הילדה לכוֹלֹנִיָה, אצל אחת משאֲרוֹת־בֶּשֶׁרוֹ, וביקש ממנה לגדל את הילדה ולחנכה בשקידה רבה, בלא שתאמר לעולם בתו של מי היא.

כעבור זמן שוב הרתה האשה ובכּוּא היום ילדה בן זכר, דבר ששימח מאוד את לבו של גואלטיירי; ואולם היות שלא היה די לו במה שכבר עשה, הנחית על האשה מכה קשה יותר, ויום אחד אמר לה בפנים זועפות: "אשה, אחרי שילדת את הבן הזכר הזה, לא היה עוד ביכולתי לחיות בשלום עם נתיני בשום אופן, כי הם מתאוננים קשות שנכדו של ג'אנוקולו יהיה האדון כאן אחרי. בשל כך אני חושש כי אם לא ארצה שיגרשוני, יהיה עלי לעשות בילד הזה מה שכבר עשיתי פעם, ובסוף אטוש אותך ואשא אשה אחרת." גריזלדה האזינה לו באורך־רוח ולא ענתה אלא זאת: "אדוני, דאג רק להשביע את רצונך שלך ולי אל תדאג כלל וכלל, כי שום דבר אינו טוב בעיני, אלא אם כן אני רואה שהוא טוב בעיניך."

כעבור ימים לא רבים שלח גואלטיירי לקחת את הילד בדיוק כפי ששלח פעם לקחת את הילדה: העמיד פנים גם עכשיו כאילו ציווה להורגו, ובאמת שלח אותו לכוֹלֹנִיָה שיגדלו אותו שם, כמו ששלח קודם את הילדה, והאשה לא הגיבה אחרת מכפי שהגיבה בעניין הילדה, לא בהבעת פניה ולא בדבריה. גואלטיירי השתומם על כך מאוד, וסבר בלבו כי שום אשה אחרת לא היתה מסוגלת לעשות כמעשי אשתו; ולולא זכר שכאשר הרשה לה זאת אהבה גריזלדה את ילדיה אהבה עמוקה עד מאוד, היה חושב שעכשיו היא מתנהגת כך כדי להיפטר מן הצורך לטפל בהם: אך ידע כי רק ברוב חוכמתה היא עושה את אשר היא עושה. נתיניו של המרקזי, שהיו סבורים כי ציווה להרוג את ילדיו, גינו אותו מאוד וחשבו אותו לאדם אכזר, וריחמו מאוד על האשה. אבל לכל הנשים שהביעו את צערן על

ילדיה שמתו מיתה כזו, היא לא אמרה מעולם אלא רק שאין היא רוצה דבר מלבד מה שרוצה האדם אשר הוליד את בניה.

ואולם אחרי שחלפו כמה וכמה שנים אחרי לידת הבת, ולגואלטיירי נראה כי באה השעה להעמיד את אשתו במבחן הסבל האחרון, אמר באוזני רבים מנתיניו כי אין הוא יכול לשאת עוד את טורח נישואיו לגריזלדה, וכי הבין שלא פעל נכון ונהג כנער כאשר נשא אותה לאשה, לכן רצונו להשתדל עכשיו ככל יכולתו לקבל מידי האפיפיור היתר לביטול הנישואים, וכך יוכל לנטוש את גריזלדה ולשאת במקומה אשה אחרת. אנשים טובים רבים גערו בו על כך, אך הוא לו ענה להם אלא שכך צריך להיות. לשמע הדברים האלה, חשבה גריזלדה שיהיה עליה לשוב לבית אביה ואולי לרעות שוב את הצאן כפי שעשתה פעם, ויהיה עליה גם לראות אשה אחרת מחזיקה בגבר שהיא עצמה אהבה בכל מאודה, לכן הצטערה על כך מאוד בסתר לב; ואף־על־פי־כן התכוונה לשאת גם את הצרה הזו ברוח איתנה, כפי שנשאה את כל יתר המכות שהנחית עליה הגורל.

לאחר זמן לא רב דאג גואלטיירי שיביאו מרומא כמה מכתבים שהוא עצמו זיף, וסיפר לנתיניו שבמכתבים אלה התיר לו האפיפיור לנטוש את גריזלדה ולשאת לו אשה אחרת. בשל כך קרא לגריזלדה להתייצב לפניו, ובנוכחות אנשים רבים אמר לה: "אשה, על־פי היתר שהעניק לי האפיפיור אוכל לשאת במקומך אשה אחרת ולנטוש אותך; ומכיוון שאבות־אבותי היו גבירים אצילים ואדוני המקומות הללו, ואילו אבות־אבותייך היו תמיד איכרים, רצוני שלא תהיי עוד אשתי, אלא תשובי לבית ג'אנוקולו עם הנדוניה שהבאת לי, ואחר־כך אביא אלי לכאן אשה אחרת, שמצאתיה ראויה לי."

בשמוע האשה את הדברים האלה הצליחה לגבור על טבעה הנשי, אף כי עשתה זאת בעמל רב, ועצרה בעד פרץ הדמעות וענתה: "אדוני, תמיד ידעתי שמעמדי הנחות אינו הולם בשום אופן את רום אצילותך, גם ידעתי תמיד שהמעמד שנתניתי ממנו אצלך הוענק לי רק מידי אלוהים ומידך, ומכיוון שהיה זה רק שי שניתן לי לא ראיתי בו דבר השייך לי ולא החזקתי בו בתור שכזה, אלא היה תמיד בעיני אך ורק דבר שאול. והנה עכשיו אתה רוצה לקבל את הדבר הזה חזרה, לכן גם אני חייבת להחזירו לך מרצוני, ואכן כך אני רוצה: הנה הטבעת שלך שבה נשאת אותי לאשה, קח אותה לך. אתה מצווה עלי שאקח אתי את הנדוניה שהבאתי לך: לשם כך לא תצטרך לממנה על הכספים, ואני לא אצטרך לתרמיל או לבהמת משא, היות שלא שכחתי שקיבלת אותי כהיותי עירומה כביום היוולדי; ואם תהיה סבור שמהוגן יהיה אם כולם יחזו במעורמי הגוף שבו נשאתי את ילדיך, אסתלק מכאן עירומה. ואולם, בשם הבתולים שהבאתי אתי אליך ועתה אינני נושאת אותם עוד, אבקש ממך כי ייתר לי לשאת אתי כותונת ותורילא, אף שזה דבר אשר לא היה בנדוניה שלי."

גואלטיירי לא חש אלא רצון רב לבכות, ובכל־זאת אמר בארשת פנים קשה: "אם כן תקבלי כותונת."

גואלטיירי. הנשים קידמו את פני הנערה, והיא נכנסה לאולם שנערכו בו השולחנות, וגריזלדה, בבגדים שעליה, הלכה לקראתה בסבר פנים יפות ואמרה: "ברוכה תהיה גבירתי בבואה!" עתה הושיבו לשולחן את הנשים אשר קודם התחננו מאוד באוזני גואלטיירי (אך לשווא) שידאג להשאיר את גריזלדה ספונה באחד החדרים, או שלפחות ישאיל לה אחת מן השמלות שהיו שייכות לה קודם, שלא תופיע בלבוש כזה לעיני אורחיו; והתחילו להגיש את הסעודה לנשים האלה. כל אחד מן הנוכחים התכוון בנערה, וכל אחד אמר שגואלטיירי הרוויח בהחלפה; וגם גריזלדה שיבחה אותה מאוד כמו כולם וכן את אחיה הקטן.

גואלטיירי חשב שכבר הספיק לבחון במלואו את כל מה שרצה לדעת בנוגע לסבלנותה של אשתו, ובראותו עכשיו ששינוי המצב לא שינה בה מאום, והיה בטוח כי אין הדבר קורה בגלל טיפשותה, שהלוא ידע עד כמה חכמה היא, סבר שבאה השעה לחלצה מן המרידות שניחש כי היא מחביאה תחת מסווה פניה השלוות. לפיכך שלח להביא אותה אליו ובנוכחות כל הקהל שאל אותה בחיך: "ומה דעתך על הכלה שלנו?"

"אדוני," ענתה לו גריזלדה, "היא נראית בעיני נאה מאוד; אם היא חכמה כמו שהיא יפה, ואני חושבת כי אכן כך היא, אזי אין לי שמץ ספק שתוכל להיות אתה באושר כפי שלא חי מעולם שום אדון בתכל; ואולם אני מתחננת לפניך בכל מאודי שלא תענה אותה באותן פגיעות שפגעת באשה האחרת שהיתה לך פעם, כי קשה לי להאמין שנערה זאת תוכל לשאתן. הן מפני שגילה צעיר יותר, והן מפני שגדלה בתפנוקים, ואילו אשתך הקודמת חיתה בקשיים כל העת, משחר ילדותה."

בראות גואלטיירי שגריזלדה מאמינה בכל לב שהנערה הזאת עתידה להיות אשתו, ולמרות זאת היא נזהרת שלא לומר עליה אלא טובות, הושיב אותה לידו ואמר לה: "גריזלדה, באה השעה שתזכי לקטוף את פרי סבלנותך הארוכה, ובאה השעה שהאנשים אשר חשבו אותי לחיית-אדם אכזרית ומרושעת, ידעו שעשיתי את כל אלה רק לשם מטרה שקבעתי מראש: רציתי ללמד אותך איך צריכה להתנהג אשת-חיק, ואותם — איך צריך להתנהג כלפי אשת-חיק, ורציתי גם למצוא לי שלוות-עולם לכל הימים שיהיה עלי לחיות אתך: כי כאשר עמדתי לשאת אשה חששתי מאוד שלא אוכה בשלווה הזאת, לפיכך כדי להעמיד בניסיון עקצתי אותך ופגעתי בך בכל הצורות שאת יודעת. וכיון שמעולם לא ראיתי שדחית את רצוני, לא בדיבור ולא במעשה, עתה נדמה לי כי זכיתי ממך למלוא נחת-הרוח שחפצתי בה, לכן כוונתי להחזיר לך כשעה אחת את מה שלקחתי ממך במשך שעות רבות, ורצוני להפא במתיקות רבה מאין כמותה את הפצעים שפצעתי אותך. לכן קחי בלב שמח את הנערה שאת חושבת אותה לכלתי ואת אחיה, ודעי שהם הילדים שלך ושלי; כי הם באמת הילדים שאת וגם אנשים אחרים חשבו זמן ארוך שציויתי להרוג באכזריותי, ואני הנני בעלך, האוהב אותך יותר מכל דבר בעולם, והנני סבור שאוכל להתפאר כי שום אדם מלבדי לא יוכל להיות מרוצה מאשתו כפי שאני מרוצה ממך."

כל האנשים שהיו סביבו התחננו אליו שייתן לה שמלה לפחות, כדי שהאשה הזאת, שהיתה רעייתו שלוש-עשרה שנים ואף יותר, לא תיראה יוצאת מביתו בצורה דלה ומבישה כלי-כך, ורק כותונת לעורה. אך כל התחינות היו לשווא, ולכן אחרי שבירכה האשה את גואלטיירי לשלום, יצאה מביתו בכותונת לעורה ויחפה וראשה גלוי, וחזרה לבית אביה לקולות הבכי וההתייפחות שפלטו כל מי שראו אותה בכך. ג'אנוקולו לא האמין מעולם כי גואלטיירי יחזיק את בתו כאשת חיקו, ובכל יום ציפה שיקרה דבר דומה למה שקרה עכשיו, ושמר לבתו את הבגדים אשר פשטה בכוכך שבו נשא אותה גואלטיירי לאשה; לכן הביא לה את הבגדים האלה, והיא לבשה אותם שוב, והתמסרה לשירותים הפעוטים הנחוצים לבית אביה כפי שנהגה לעשות בעבר, ונשאה ברוח איתנה את המכה הקשה שהנחית עליה הגורל הערין.

אחרי שגואלטיירי עשה זאת, העמיד פנים שאירס לו אחת מבנות הרוזנים מפאנאגו, וכאשר ציווה להתחיל בהכנות גדולות לחתונה, שלח לקרוא לגריזלדה שתבוא אצלו. ובבואה אמר לה: "אני מביא לכאן את האשה שאירסתי לי עכשיו וכוונתי לכבד אותה מאוד בבואה לכאן לראשונה. את יודעת שאין בביתי נשים המסוגלות לסדר את החדרים ולעשות דברים רבים הדרושים לחגיגה מעין זו; לכן, היות שאת בקיאה יותר מכל אדם בעניינים הללו של משק הבית, הסדירי את כל הנדרש, גם הזמיני את הנשים שתרגי, ואת הנשים האלה תקבלי כאילו היית אדונית הבית הזה: ואחרי החתונה תוכלי לשוב לביתך." המלים האלה היו כמקרקות חרב בלבה של גריזלדה, כי מעולם לא הצליחה לוותר על האהבה שרחשה לגואלטיירי כמו שויתרה על מזלה הטוב, ולמרות זאת ענתה לו: "אדוני, אני מוכנה ומזומנה." ובעודה לובשת את בגדי הצמר הגס והעבה שלה נכנסה לבית שיצאה ממנו לפני זמן קצר ורק כותונת לעורה, והתחילה לטאטא את החדרים ולסדרם ולדאוג שיתלו מרבדים למראשותיהן של המיטות ושיניחו יריעות בד על התיבות בכל האולמות ושיכינו כראוי את המטבח, וטיפלה במו ידיה בכל דבר ודבר כמו לא היתה אלא אחת מן המשרתות הזוטרות בבית, ולא חדלה ממלאכתה עד שלא הכינה וסידרה כל דבר כיאור. אחר-כך דאגה להזמין בשם גואלטיירי את כל הנשים בסביבה, והתחילה להמתין לחגיגה; ובבוא יום החתונה קיבלה גריזלדה את פני כל הנשים שבאו לשם ברוח אדיבה ובנועם הליכות כיאה לגבירה, אף-על-פי שלבשה בגדי עניים.

גואלטיירי (אשר דאג שישגדלו את הילדים ברוב שקידה בבלוניה, אצל קרובתו הנשואה לאחד מבני משפחת הרוזנים מפאנאגו, והילדה היתה כבר בת שתיים-עשרה והיתה היצור היפה ביותר שנראה ביום מן הימים, והילד היה בן שש), שיגר בינתיים שליח לקרובו אשר בבלוניה לבקש ממנו כי יואיל בטובו לבוא לסאלוצו עם בתו ועם בנו, וגם ישתדל לבוא בלוויית חבורה יפה ומכובדת, ויגיד לכל אדם שהוא מביא את הנערה להשיאה למרקיו, ולא יגלה לאיש את זהותה האמיתית. הגביר עשה כבקשתו של המרקיו, יצא לדרך וכעבור ימים אחדים הגיע לסאלוצו בשעת סעודת-הצהריים ועמו הנערה ואחיה וחבורת אצילים, שם מצא שכל אנשי המקום וגם שכנים רבים נוספים ציפו לבוא כלתו החדשה של

וכאשר סיים לומר זאת חיבק אותה ונשק לה. ואחר קם אתה יחד, והיא בוכה מרוב שמחה, ושניהם ניגשו למקום מושבה של הנערה, אשר שמעה בפליאה רבה את הדברים האלה, וחיבק באהבה אותה וגם את אחיה, וגילה את האמת לה ולעוד אנשים רבים שהיו שם. הנשים שמחו מאוד וקמו מאצל השולחנות והלכו עם גריזלדה לחדר, ובעודן מייחלות עתה לרוב אושר הפשיטו מעליה את בגדיה הדלים והלבישו אותה באחת משמלותיה המפוארות; והחזירו אותה שוב לאולם כגבירה, והלוא היא נראתה כזאת גם קודם כשלבשה סמרטוטים. שם חגגו עם הבנים בשמחה עצומה, והכול שמחו מאוד על הדבר הזה והכפילו עשרת מונים את השעשוע ואת החג והמשיכו בהם ימים אחדים, וחשבו את גואלטיירי לאדם חכם עד מאוד, אף-על-פי שסברו כי המבחינים שהעמיד בהם את אשתו היו חמורים מדי וקשים מנשוא; ואת גריזלדה חשבו לאשה חכמה מאין כמותה. הרוזן מפאנאגו חזר לבולוניה כעבור ימים אחדים וגואלטיירי שחרר את ג'אנוקולו מעבודתו הקשה, ובתור חותנו העניק לו מעמד שבו חי וכלה בכבוד ובנחת-רוח רבה את ימי זקנתו. אחר-כך השיא את בתו לבן אצילים וחי בשלווה מרובה עם גריזלדה, וכיבד אותה תמיד ככל האפשר, שנים ארוכות וטובות.

ומה נוכל לומר עכשיו? לא נוכל לומר אלא דבר אחד: שגם אל תוך הבתים הרלים יורדות מהשמים נשמות אלוהיות, כפי שלארמונות המלכים יורדות לפעמים נשמות המתאימות לרעות חזירים יותר מלשלוט בבני-האדם. שכן, מי היה יכול לעמוד כמו גריזלדה בניסיונות הקשים, שעל כמותם לא נשמע מעולם, אשר גואלטיירי העמיד אותה בהם — וכל זאת לא רק בפנים יכשות מדמץ אלא אף בפנים שמחות? אולי מן הצדק היה שתפול לידי גואלטיירי אשה, שלו היה מגרשה מביתו ורק כותונת על גופה, היתה מבקשת מגבר אחר לחמם היטב את עורה, ומרויחה בדרך זו שלמה נאה.

סיפורו של דיוניאו הסתיים, והנשים כבר הספיקו לדבר עליו הרבה, זו משכה לצד אחד ורעותה משכה לצד אחר, זו גינתה דבר אחד ורעותה שיבחה דבר אחר, או נשא המלך את פניו לשמים וראה שהשמש כבר נושקת לאופק בשעת הדמדומים, ובלא שיקום ממקום שבתו פתח ואמר את הדברים האלה:

"נשים רבות חן, סבורני כי יודעות אתן היטב שעיקר תבונתם של בני-התמותה אינו נעוץ אך ורק בזכירת הדברים שהיו או בידעת הדברים שבהווה, אלא גדולי החכמים טוענים כי סימן לתבונה רבה הוא לדעת לצפות מראש, על-ידי זכירת העבר וידיעת ההווה, את העומד להתרחש בעתיד. כידוע לכן, מחר ימלאו חמישה-עשר ימים ליום צאתנו מפירנצה, יצאנו כדי לכדר מעט את דעתנו למען בריאותנו ושמירה על חיינו, וכדי לחמוק מן התוגות והכאב והחרדה השורים תדיר בעירנו מאז החלו ימי המגפה; ולדעתי, אכן עשינו זאת באופן מכובד ביותר, שהלוא אם הטבתי להתבונן, אמנם סיפרנו סיפורים

עליונים ואולי אף מושכים לתאוות הבשרים, ובלא הפסק אכלנו ושתינו היטב וניגנו ורקדנו (כל אלה דברים המסוגלים להסית נשמות חלשות לעשיית מעשים לא-מהוגנים), אך למרות זאת לא הבחנתי לא אצלכן ולא אצלנו בשום מעשה, בשום מלה, בשוב דבר שיהיה ראוי לגנאי. דומני כי ראיתי ושמעתי בקרב חבורתנו כל הזמן רק דברים מכובדים, רק הסכמה הדדית, רק אחווה וקרבה, ובלא ספק הדבר הזה יפה בעיני מאוד, והוא לכבודנו ולתועלתנו המשותפת. לפיכך, לכל יתחיל דבר כלשהו להיות לנו לטורח מכוח השגרה וההרגל, וכדי ששום איש לא יוכל לגנות אותנו ולומר ששהותנו כאן ארוכה מדי, הנה דעתי היא כי מן התבונה יהיה לחזור למקום שיצאנו ממנו, אם הדבר טוב גם בעיניכם: שכן ממילא כבר נפל בחלקו של כל אחד ואחד מאתנו, למשך יום אחד, הכבוד הזה אשר נפל היום בחלקי ושעודני מתגדר בו. מה גם שאם תשקלו היטב תראו שבסביבתנו כבר שמעו חבורות אחרות רבות על חבורתנו, לפיכך היא עלולה לגדול, והדבר ייטול מאתנו כל הנאה. לכן, אם תקבלו את עצתי, אשמור על הכתר שהענקתם לי עד לרגע צאתנו מכאן, דבר שנעשה מחר בבוקר לדעתי; אך אם תחליטו אחרת, כבר מוכן אצלי שמו של האדם שיהיה עלי להכתיר מחר."

הנשים והבחורים דנו הרבה, אך בסוף באו למסקנה שעצת המלך מועילה ונכבדת, לכן החליטו לעשות כדבריו: בשל כך שלח המלך לקרוא לרבי-המשרתים ודיבר אתו איך יהיה עליו לנהוג בבוקר המחרת, ואז שחרר את בני החבורה עד לשעת סעודת הערב וקם על רגליו.

הנשים ויתר הבחורים קמו אף הם, וכפי שהיו רגילים לעשות תמיד התמסרו זה לשעשוע אחד וזה לשעשוע אחר. עם בוא השעה לסעוד סעודת ערב, באו אליה בעונג רב ביותר, ואחרי הסעודה פצחו בשירה והתחילו לנגן ולרקוד, ובשעה שלאורטה הובילה את המחול, ציווה המלך על פיאמטה לשיר שיר; והיא התחילה לשיר בנועם רב את השיר הזה:

אילו באה האהבה ללא קנאה, אין לי ספק ששום אשה בעולם לא היתה עולזת כמוני.

אם כל אשה לבטח תרווה נחת מחדוות הנעורים של אוהבה היפה, או מיקרת מעלתו, מעוז-רוחו וגבורתו, מבינתו, מאורחותיו ומלשונו הצחה, או ממחוות רבות-חן אשר עשה, כי אז אני ודאי האשה המאוהבת, הרואה, לרוב אושרה, כי בכל אלה ניחן מחמד-לבה.

אבל אני רואה שעוד נשים נבונות כמוני, לכן הפחד מרעיד את גופי ואני חוששת לגרוע מכול: ודאי חושקות האחרות בגבר ששָׁבָה את

סיפור עשירי

אליבך נעשית לנזירה מתבודדת, והנזיר רוסטיקו מלמד אותה איך מחזירים את השטן לגיהנום; אחר כך, כשלוקחים אותה משם, היא נישאת לנָאָרְבַּאֵלָה.

דוניאו האזין בתשומת-לב לסיפור המלכה, והבין כי סיממה את דבריה ועתה אין לו אלא לספר את סיפורו שלו. לכן לא המתין לפקודתה ובפנים שוחקות פתח ואמר:

נשים רבות חן, אולי לא שמעתן מימיכן איך מחזירים את השטן לגיהנום. לפיכך, נל להתרחק כלל מהנושא אשר שחתן בו כל היום, רצוני להבהיר לכן את העניין הזה: ואולי אחרי שתלמדו אותו, תוכלו לזכות לישועת נשמותיכן, גם תלמדו שאף כי האהבה מבטלת לשכון בארמונות מרני-לב ובחדרים מעודנים, ולא בבקתות דלות — אין היא נמנעת מלהפגין לעתים את כוחה גם ביערות עבותים ועל פסגות הרים צוננות ובמערות נידחות. ומכאן אנו למדים כי כל הדברים בעולם נתונים למרותה.

ובכן, בקיצור, אומר לכן כי בעיר גאפסה בארץ הֶבְרָרִים¹ היה פעם אדם עשיר מאד, שבילדיו היתה לו בת צעירה, יפה ואצילית, אליבך שמה. נערה זאת לא היתה נוצרייה, אך שמעה מפי נוצרים רבים מתושבי עירה את שבחיהן של הדת הנוצרית ושל עבודת האל. יום אחד שאלה נוצרי אחד מהי הדרך הטובה ביותר לעבוד את האל. האיש ענה לה כי מיטיבים לעבוד את האל הנמלטים מענייני העולם הזה, למשל מי שיצאו להתבודד במדבריות הנידחים שבחבל תֶּבַאי². הנערה, שהיתה תמימה ביותר, וכבת ארבע-עשרה שנים, יצאה בחשאי לבדה בבוקר המחרת, בלא לומר לאיש מלה על כוונתה, ושמה פעמיה למדבר תבאי, אבל לא רצון שקול משך אותה לכך אלא תשוקה ילדותית בלבד. כיוון שהתשוקה הזאת לא פגה מלכה, הצליחה הנערה להגיע בעמל רב לאותם מקומות נידחים: שם ראתה מרחוק בקתה קטנה והלכה אליה, ומצאה בפתחה אדם קדוש, והוא התפלא מאד לראותה ושאל מה היא מחפשת. ענתה לו כי רוח האל שרתה עליה ולפיכך היא מחפשת דרך לעבוד אותו, ומחפשת גם מי שיוורה לה איך צריך לעבודו.

האיש הטוב ראה כי היא צעירה ויפה מאד, וחשש שאם יחזיק אותה אצלו יטמן לו השטן פת, לכן שיכח מאד את כוונתה, נתן לה לאכול שורשי עשבים ותפוחי בר ותטרים והשקה אותה מים, ואמר לה: "לא רחוק מאד מכאן מצוי אדם קדוש, אשר יהיה לך מורה טוב ממני בנושא שאת מתעניינת בו. לכי אפוא אליו," והראה לה את הדרך. הגיעה הנערה אל אותו איש ושמעה מפיו בדיוק אותם הדברים. לכן הוסיפה ללכת הלאה עד שהגיעה לתאו של מתבודד צעיר, חסיד מאד וטוב לב, רוסטיקו שמו, ושמעה אליו באותה שאלה שהפנתה לאחרים. כיוון שרצה להעמיד במבחן קשה את נדיבות כוונותיו לא סילקה רוסטיקו זה כפי שעשו האחרים ולא שילח אותה הלאה, אלא החזיקה

בתאו. ועם דדת הלילה הציע לה יצוע קטן של כפות תמרים באחת הפינות של התא ואמר לה כי תוכל לנחש שם.

אחרי שעשו זאת, לא התמהמהו הפיתויים לבוא ולתקוף את כוח רצונו של הנזיר, ומשראה הלה כי כוחותיו בוגדים בו כליל, בלי קרבות ממושכים, נטש את כוונותיו ונכנע. וזה אפוא את מחשבות הקודש ואת התפילות ואת הסיגופים והחל להגות בגילה הצעיר של הנערה וביופיה, ונוסף על כך גם התחיל לחשב איך וכיצד יהיה עליו לנהוג בה, שלא תבין כי הוא מנסה להשיג כהולל ושטוף בזימה את הדבר אשר השתוקק להשיג ממנה. תחילה חקר אותה בשאלות והבין כי לא ידעה גבר מעולם, וכי אכן הנה תמימה כפי שהיא נראית. לכן חשב איך ישכנעה לעשות את חפצו במסווה של עבודת האל. ראשית כול הסביר לה אפוא במלים רבות, עד כמה שונא השטן את אדון עולם, ואחר הניח לה להבין כי הדרך הטובה ביותר לעבוד את האל ולרצונו היא להחזיר את השטן לגיהנום, אשר אלוהים גזר עליו לשכון בו לנצח.

הנערה שאלה אותו איך עושים את הדבר, ורוסטיקו אמר לה: "במהרה תדעי זאת, ולשם כך תעשי בדיוק את אשר תראי אותי עושה," והחל לפשוט מעל גופו את הבגדים המעטים שהיו עליו, עד כי נותר עירום כולו, וכן עשתה אף הנערה. ועתה כרע בך, נמבקש להתפלל, והציב כך מולו גם את הנערה.

כאשר כרעו כך, ורוסטיקו ראה כמה יפה היא, ניצתה בו התשוקה ביתר עוז ובשרו קם לתחייה. אליבך ראתה זאת, התפללה מאד ואמרה: "אמור לי, רוסטיקו, מהו הדבר שאני רואה מגיח ממך החוצה, ולי עצמי אין כלל משהו דומה לו?"

"הו בתי," אמר רוסטיקו, "זה השטן שעליו דיברתי עמך. והנה את יכולה לראות עכשיו איך הוא מציץ לי, עד כי כמעט איני יכול לשאתו עוד."

אז אמרה הנערה: "הו, השבת לאל על כי מצבי טוב ממצבך, שכן כפי שאני רואה השטן הזה אינו נמצא אצלי כלל."

אמר רוסטיקו: "אכן, אמת את דוברת, אך יש לך דבר אחר, אשר אין לי, והוא נמצא אצלך במקום הדבר שאצלי."

אמרה אליבך: "ומה הוא?"

אמר לה רוסטיקו: "אצלך מצוי הגיהנום. ואני מאמין כי אלוהים שלח אותך לכאן לטאול את נשמתך, שכן אם יציק לי כך השטן הזה, הרי שאם תרחמי עלי עד כי תניחי לי להחזיר את השטן לגיהנום, תוכלי להקל עלי מאד וכן תעבדי היטב את האל ותעשי את הטוב בעיניו — אם אכן באת למקומות האלה לעשות כאן את אשר את אומרת שרצונך לעשות."

הנערה ענתה בתמימות: "הו אבי, כיוון שמצוי אצלי הגיהנום, עשה אפוא כרצונך." אמר אז רוסטיקו: "ברוכה תהיי, בתי! הבה נלך אפוא ונחזיר את השטן לגיהנום, וכן יאיר המעשה יניחני לנפשי."

מליך. עד כי הוא מתפלל לאלוהים שיניח לו לנחם בשלווה! ובאורח זה הכריח את הנער להישאר מעט בשקט.

אך היא, כשראתה כי רוסטיקו אינו מבקש ממנה עוד להחזיר את השטן לגיהנום, אמרה לו יום אחד: "רוסטיקו, גם אם השטן שלך בא על עונשו, ואינו מציק לך עוד, הגיהנום שלי אינו נותן לי מנוח. לכן מוטב שאתה, בעזרת השטן שלך, תסייע לי לכבות את אש הגיהנום שלי, כפי שסייעתי לך קודם אני, בעזרת הגיהנום שלי, להשפיל את גאוות השטן שלך."

רוסטיקו, שחי רק מאכילת שורשי עשבים ומשתיית מים, לא היה מסוגל לעמוד באתגרם כאלה, לכן אמר לה כי להקלת ייסורי הגיהנום דרושים שטנים רבים מאוד, אך הוא יסתדל לעשות למענה כמיטב יכולתו. הוא הצליח לפעמים להשביע את רצונה, ואולם עשה זאת לעתים נדירות ביותר — ואין הקומץ משביע את הארץ: על כך התמרמרה מאוד הנערה, כי נדמה לה שאינה עובדת את האלוהים די צורכה.

אך בשעה שבין השטן של רוסטיקו לבין הגיהנום של אליבק נפלה המחלוקת הזאת, בגן עדפי תשוקה מצד אחד ואין-אונים מהצד השני, פרצה יום אחד שרפה בגאפסה, וכיתה של אליבק עלה באש, ובתוכו אביה עם כל בניו וכל בני משפחתו, לפיכך נותרה אליבק יורשת כל רכוש המשפחה. לכן בחור אחד, נארכאלה שמו, שכבר הספיק לכלות את כל הנו בחיי פאר והדר, כאשר שמע כי הנערה עודה חיה, יצא לחפש אחריה ואף מצא אותה בטרם ישתלטו הרשויות על רכוש אביה — שנחשב לנפטר בלא יורשים. ולשמחתו הרבה של רוסטיקו ועלי-כורחה של אליבק, לקח אותה חזרה לגאפסה, נשא אותה לאשה וירש אתה יחד את הונו הרב של אביה. ואולם כאשר שאלו אותה הנשים באיזו דרך עבדה את האל במדבר (ונארכאלה עדיין לא הספיק לשכב אתה) ענתה כי עבדה את האל בהחזרת השטן לגיהנום, ולכן חטא נארכאלה חטא חמור כי מנע אותה מלעסוק בעבודה כזאת.

הנשים שאלו איך מחזירים את השטן לגיהנום. הראתה להן הנערה אם במלים ואם בתנועות איך עושים זאת. והנשים פרצו בצחוק גדול כל-כך, שהן מוסיפות לצחוק עד היום הזה, ואמרו: "אלינא תתעצבי אל לבך, ילדה, כי בעבודה הזאת מיטיבים לעסוק גם כאן. ונארכאלה יוכל לעבוד אף הוא את אדון עולם אתך יחד."

וביוון שסיפרו הנשים זו לזו את המעשה, נולד בעיר פתגם האומר כי הדרך הנעימה ביותר לעבוד את האלוהים הלוא היא להחזיר את השטן לגיהנום. הפתגם הזה, שחצה את חסם ההגיע עד כאן, נפוץ עד עצם היום הזה. לפיכך, נשים צעירות הזקוקות לחסד האל, למדרגה להחזיר את השטן לגיהנום, כי הדבר טוב מאוד בעיני האל, אף מענג מאוד את כל המשתתפים, ותוכל להיוולד ולצמוח ממנו טובה גדולה מאוד.

קך אמר, ולקח את הנערה אל אחד היצועים, שם לימד אותה באילו תנחות צריך לה את הגוף כדי להכניס לכלא את אויבו הארור של אלוהים.

הנערה, שעד היום ההוא לא הכניסה מעולם שום שטן לגיהנום, חשה מעט טאבה הראשונה, לכן אמרה לרוסטיקו: "וראי, אבי, השטן הזה דבר רע הוא, ובאמת ארצה הנו, כי לא רק אצלך אלא אפילו בגיהנום הוא מכאיב כאשר מחזירים אותו לחיים. אמר לה רוסטיקו: "בתי, לא תמיד יהיה כך."

וכדי שלא יהיה כך, בטרם יסורו מעל אותו יצוע, החזירו את השטן לגיהנום פעמים, וכך אותו יום הצליחו להשפיל את ראשו הגא, עד כי רכץ לו ברצון שקט ואלם כיוון שבימים שלאחר-מכן שבה לשטן גאוותו, והנערה הציתתה היתה נס תמיד להשפילה, הנה החל המשחק לשאת חן בעיניה, והיא פתחה ואמרה לרוסטיק: "אכן, אני רואה כי אמת אמרו לי בגאפסה, שעבודת האלוהים היא דבר נעים ביותר. וזה זוכרת שעשיתי מעודי משהו באותו עונג רב שבו אני מחזירה את השטן לגיהנום. לקח חרשבת שכל העוסק בדבר אחר מלבד עבודת האל איננו אלא בהמה נסה." לפיכך הנה הנערה ניגשת לעתים תכופות אל רוסטיקו ואומרת לו: "אבי, באתי לכאן לעבוד האלוהים ולא לשבת בבטלה. או כוא נלך להחזיר את השטן לגיהנום."

וכאשר עשו זאת, אמרה לעתים הנערה: "הבט, רוסטיקו, איני יכולה להבין מדוע היה השטן מהגיהנום. כי הרי לו היה שוהה בתוכו באותו רצון שהגיהנום מקבל את ומחזיקו, לא היה השטן יוצא ממנו מעולם."

ובכן, כיוון שהנערה הומינה את רוסטיקו לעתים תכופות ביותר ועודדה אותו לנסה בעבודת האל, שולח רון בגופו עד כדי כך, שלעתים חש קור בשעה שנבר אתה היה מדי פלגי זיעה! לפיכך החל לומר לנערה כי אין להעניש את השטן אף לא להחזירו לגיהנום אלא כאשר הוא מרים את ראשו מרוב גאוותו, "ואילו אנחנו בעזרת האל כבר רכזנו את

אלפי פעמים ויותר עורר סיפורו של דיוניאו את צחוקן של הנשים המהוגנות, אשר בעיניהן נראו דבריו משעשעים מאוד. לפיכך כאשר סיים דיוניאו את סיפורו, והמלכה ידעה גם כי בא הקץ לשלטונה, הסירה את זר הדפנה מעל ראשה, הניחה אותו ברוכ נעם על ראשו של פילוסטראטו ואמרה: "מיד נראה אם יוכל הזאב את הכבשים טוב יותר משהובילו הכבשים את הזאבים."

לשמע הדברים האלה צחק פילוסטראטו ואמר: "לו אך היו הזאבים שומעים בקולי, היו יכולים ללמד את הכבשים איך להחזיר את השטן לגיהנום, לא גרוע יותר משליש ודוסיקו את אליבק. ואנא, אל תכנו אותנו זאבים, שכן אתן אינכן כבשים. עם זאת, אמשול כמיטב יכולתי בממלכה שרסן שלטונה ניתן ביד.".

ענתה לו ניפילה: "שמענא, פילוסטראטו, אילו רציתם ללמד אותנו, כי אז הייתם יכולים להשכיל הרבה אף אתם, בדיוק כפי שמאזנו מלאמפוקריו למד מהנזירות, ולהשיב לעצמכם את כושר הדיבור לפני שחפצו כולכם לגל של עצמות יבשות."

פילוסטראטו, אשר הבין כי ניצבים סביבו להבי חרמשים לא מעטים מהחצים הפצוים אצלו, הניח לדברי הלצון, והתחיל לשקוד על ניהול הממלכה שקיבל לידיו. לכן שלח לקרוא לרבהמשרחים וביקש לדעת באיזה מצב עומדים כל הדברים, ונוסף על כך ציווה כתבונה רבה לעשות את מה שנראה לו דרוש למלא את צורכי החבורה כל זמן ממשלתו. לכסוף פנה אל הנשים ואמר: "נשים חביבות, מאז התחלתי להבדיל בין טוב לרע הייתי תמיד, למרבה הצער, אסור בכבלי האהבה, והלכתי שבי אחר יופיה של אחת מכן, אף לא העזתי לי כלל להיות כנוע וציתן ולעשות תמיד כמצוות האהבה בכל דבר וכפי מוטב הבנתי, כי בכל פעם קודם כול נטשוני והחליפוני באוהב אחר, ואחר-כך נפלתי אני עצמי מן הפח אל הפחת. ואני סבור כי כך יקרה לי מעתה עד יום מותי. לכן אני רוצה כי לא ידברו פחד אל האלא על הנשאים הנראים ביותר לקורותי. כלומר, על מי שלא הובותיהם היה סוף מר, שכן אני מצפה לסוף מר ביותר ברבות הימים, וגם השם שאתם מכנים אותי בו. העניקו לי אם אשר ידע היטב מה הוא שח, ² ומשאמר זאת קם על רגליו ופטר מעליו את כל בני החבורה עד לשעת סעודת הערב.

הגן היה יפה ונעים כל-כך, שלא נמצא בחבורה אפילו אחד אשר בחר לצאת ממנו כדי ללכת לחפש הנאה גדולה יותר במקום אחר. אדרבה, כיוון שקרני השמש כבר היו פחות ולא הציקו כלל, התחילו כמה נשים לרדוף אחרי הצבאים והארנבות ושאר בעלי החיים. אשר בשעה שושבו שם בני החבורה, כאו אולי מאה פעמים להטרידם וקיסצו כניהם. דיוניאו ופיאמטה החלו לומר על-אודות אדון גואילילמו והגבירה של ורגיו, פילומנה ופאנפילו שקעו כמשחק השחמט. וכך בשעה שזה עסק בדבר אחד וזה בדבר אחר, חלף חיש הזמן ועד מהרה הגיעה פתאום שעת הסעודה. לכן ערכו את השולחנות סביב הכרכה היפה, ושם סעדו אותו ערב בהנאה רבה.

כדי להוסיף ללכת בנתיב שקבעו שתי המלכות אשר משלו לפניו, כאשר פינו את השולחנות, ציווה פילוסטראטו מיד על לאורטה לצאת במחול ולזמר שיר, והיא אמרה: יאדוני, אינני מכירה שום שיר שחיבר מישהו וולחי, ואילו מהשירים שלי איני זוכרת אפילו אחד שיתאים לחבורה הזאת העליזה כל-כך. אך אם תרצו לשמוע את אחד השירים האלה שאני יודעת, אזמר אותו ברצון רב."

לכן אמר המלך: "כל דבר מדבריך לא יוכל להיות אלא יפה ונעים. לכן זמרי את שירך, נמות שהוא."

אז פתחה לאורטה בקול ענוג מאוד אך בנימה נוגה במקצת, וכך זימרה בשעה ששאר הנשים ענו אחריה בפזמון החוזר:

שום אשה בייאוושה לא תתייסר כמוני, כי אני, אומללה אוהבת, אנוחתי לשווא.

המניע את הרקיע וצבא כוכביו, פראני לשמחתו, חנינית, נעימה ויפה, לתת לכל שכל רם אות וסימן על פני הארץ ליופי הניצב מולו לעולמים; ומום בנייהתמותה לא אבה להידבק אלי, אף נרתע ממני, כי זרה הייתי בעיניו.

כבר ידעתי חיבת איש, אשר חפץ להכניסני נערה אל תוך זרועותיו, אל הגיגי לבו, ועיני שילחו אש בכל גופו, ואת כל זמנו העביר בכיסופים אלי, את הזמן החולף כהרף-עין; ואני, ברוכ אדיבותי, עשיתיו ראוי לי; אבל עכשיו, אוי לי!, אבד ממני.

והנה בא לקראתי צעיר יהיר ואמיץ, בן-חיל ואציל בעיני עצמו, ותפסני ואני בידיו, ובשל מחשבת-שווא הוא מקנא לי; ואני, אוי לי!, נמעט נואשתי, כי השכלתי להבין שאיש אחד קלאני, ואני באתי לעולם בשביל רבים.

ארוז יהי אסוני, ארוז היום שאמרתי "הן" כדי להחליף בגדי; כבר לבשתי שחורים, ונראיתי יפה ושמחה; אבל בכגד זה חיי מרים, ואני נחשבת צנועה פחות מקודם. אוי, חג עצוב! לו רק מתי, הפעם, בטרם אטעם טעמך!

הו אהובי יקירי, יותר מכל אשה בעולם רווייתי נחת ממך לפני, ועכשיו הנך בשמיים מול האל בוראך: אנא, רחם עלי, כי שום גבר לא ישכית זכרך מלבי: תן לי לחוש שלא כבתה השלהבת, אותה אש שיקדה בעצמותיך בגללי, והתחנן לשובי אל שמי-רום.

כאן סיימה לאודטה את השיר שלה, והכול הקשיבו לו בעניין רב אם כי פירשו אותה בדרכים שונות: כך היו גם מי שרצו להבינו בדרך הגסה של אנשי מילאנו, כלומר, ששוכה ציפור בכף משתיים על ענף. דעתם של אחרים היתה נעלה ונכונה ואמיתית יותר, אך לא זה המקום לדון בכך. אחרי שהושמע השיר ואחרי שדאג המלך כי ידליקו אבוקות רבות על הדשא ובין הפרחים, ציווה לזמר עוד שירים רבים אחרים, עד השעה בה החל לשקת כל כוכב שעלה ברקיע. לפיכך חשב אז המלך כי באה העת לישון, ובברכת ליל מנוחה פקד כי ישוב כל אחד לחדרו.

חם היום השלישי של דקאמרון

מתחיל

היום הרביעי,

ובו דנים בהנהגת פילוסטראטו
במי שלא הבותיהם היה סוף מר.